

Neskonalé úctě

Nejblahoslavenější Rodičky Boží

Panny Marie

zasvěcuje

spisovatel.

*

PŘEDMLUVA.

—w—

Při sestavování této knihy vzpomněl jsem si na následující událost ze života studentského. Byli jsme v sedmém roce gymnasia, ve věku, kde mladý a nezkušený rozum chce zvrátiti všechny dosavadní soustavy filosofické, ukázati lidstvu jinou cestu, o níž se největším učencům ani nezdálo. Bylo to právě na začátku školního roku, který začíná službami Božími a vzýváním Ducha Svatého. Den před tím byli jsme za městem na střelnici, popíjeli statně domácí ležák a soustrastně hleděli k obloze, jakoby už to nemělo dlouho trvati, kdy naším přičiněním začne se svět otáčeti docela jiným směrem.

Mezi řečí hlásil se jeden s návrhem, že by se zítra místo služeb Božích měl oslaviti začátek školního roku modernějším způsobem,

a to v hostinci u známého přítele. Svorně čtyřmi hlasy, všemi, co nás tu bylo, — přijato. Ráno brali se studující celého gymnasia ku děkanskému chrámu Páně a náš čtvero-lístek vykračoval si statečně pokoutní uličkou do chrámu moderního. Svět snad neviděl lidí šťastnějších : s vrchu hleděli jsme v duchu na ty, kteří se v kostele modlí, jako bychom nad ně Bůh ví jak -- vynikali. — Brzy ovšem pykali jsme za svou nepřítomnost při službách Božích, zarmoutili velice pana katechetu ; nikdo však nevěděl, kde jsme byli. —

Dlouho jsme byli hrdi na své výtečnosti, až opět maturita v nás vyvolala dušičku ubohou, bázlivou ! —

Po několika letech jsme se sešli, vzpomněli i na své hrdinství, a tu pravil onen, který tehdy byl návrh učinil ; „inu, mládí jest mládí ; byli jsme trochu větší děti ; dnes bychom toho více neučinili.“

Uvedl jsem tu událost za doklad staré pravdy, o níž už Ovid psal, že přirozenost lidská raději kloní se ku věci horší nežli ku dobré.

Svět se slouží ochotně a rádo, Pán Bůh musí však už té službičky nějak oželeti.

„Já bych rád, zvolá mnohý, do Božího kostelíčka, ale ta zima, to bláto, a potom ty nohy! Už se mi tak zdá, že ty nohy začínají vypovídati službu.“

Odpoledne zahraje nad strání u lesa výletní kapela, a zchoulostivělý, který se dopoledne cesty do chrámu lekal, — nedbá, že se svěsuje na obloze divné mračno, šlape statně vzhůru: „co pak by tomu řekli lidé, že ani dobré věci nepodporuji; a pak se cestou trochu otužím, okřeji na duchu; bude mi mnohem volněji.“ A pozdě v noci vrací se z výletního místa. —

Svět už má své podivné zásady. Mnohý by se cestou do chrámu aneb v kostele rozstonal, ale na výletu se uzdraví; užene-li si kdo v službě světu nemoc, odnese to kostelíček; mnohý přijde do kostela jen jednou, a už jakoby prý to naň hodil, a nevylečí se nikde, leda při veselé společnosti. —

Jestliže návštěva chrámu Páně zdá se býti mnohému obtížnou, čím více bude mu pak obtížnou ku př. povinnost sv. z p o v ě d i, k níž jest třeba řádné přípravy a která má učiniti změnu v dosavadním životě a která má odstraniti podobna šíravému léku každou

hnisající ránu hříchu? Čím více bude mu odpornou, jestliže četl neb slyšel, jak nepřátelé Církve katolické sv. zpověď tupí a podezřívají! Vždyť za všech časů byli a jsou lidé, kteří nemohou strpěti učení Kristova, a proto přičiňují se všemožně, aby ho z paměti lidské vyrvali a vyhladili s povrchu země.

V zaslepenosti útočí proti Církvi a učení Pána Ježíše lživými výmysly; lží chtějí zničit dílo Kristovo: „Přátelé moji“ volá vůdce nevěrců Voltaire, „lež jest velmi dobrou věcí, slouží-li našemu účeli, a proto třeba jest lháti, ale ne někdy a bázlivě, nýbrž stále a drze jako ďábel. Lžete jen, moji přátelé, lžete! Neuvěří-li se vám všecko, něco uvázne přece.“¹⁾ A přátelé a stoupenci Voltairovi lhali a lhou do dnes stále a drze.

Lží chtějí znemravniti lid a znechutiti mu sv. náboženství. Svobodný myslitel Piccolo vyzývá své přátele: „Hlavní věcí jest, abychom lid o jeho mravnost

---

¹⁾ Lettre a M. Damileville ; Patiss, Heilsmittel, 38.

připravili. Nejlepší dýkou, aby Církev byla trefena do srdce, jest korrupce, znemravnění lidu. Nuže k dílu až do konce.²⁾

A jak si počínají vykonavatelé tohoto ďábelského díla, vypravuje očitý svědek, bývalý svobodný myslitel Leo Taxil, dříve zapřísáhlý nepřítel Církvě katolické. „Byl jsem jednou, praví Taxil, přítomen takové schůzi, když se právě sestavovala kostra románu. Spisovatelé chytali se smíchem za břicha nad tím, co se odtud podávalo hlouposti lidské za historický román.“ Z těchto dílen byl svět zaplavován nesčetnými romány, pamflety a smyšlenkami o papežích, klášteřích, inkvisici, jesuitech a z povědi zvláště. Zde se fabrikovaly různé listy, které se pak prohlašovaly za rukopisy vysoce postavených duchovních osob, biskupů, generálů řádů atd. Sám Leo Taxil vozil po světě příšerný nástroj, kterým prý katolíci mučili nekatolíky; nástroj že pochází ze středověku — byl však vyroben u jisté firmy francouzské

---

²⁾ Taxil; Dr. Rohling, Škola konfess. Cyrillo-Meth. kněh. Praha, str. 76.

jediné k tomu, aby pohledem naň posluchačům hrůzou vstávaly vlasy na hlavě, aby Církev katolická přišla v nenávist a opovržení! „Takovými lákadly, píše Taxil, chytala se celá hejna hejlů, ale i ptáků chytřejších. — Co lží musel snést ubohý papír! Lid četl dychtivě, věřil a — bídáci dvojího druhu z toho těžili. Jedni rozplývali se radostí, že duchovenstvo přichází v nenávist u lidu, druzí pak si mnuli radostí ruce, že se to řemeslo — vyplácí. Pikantní historky šly na odbyt, na dračku; spisovatelé, nakladatelé bohatli, stavěli domy, a když se jim ohavné řemeslo zhnusilo, vzdálili se v soukromí a hanebné řemeslo svěřili jinému.³⁾

Přemnohému čtenáři této knihy dostalo se snad také toho potěšení, že strávil mnohé věci z různých pamfletů, románů, které byly v tajných spolcích vyrobeny a nabízeny obecenstvu za pikantní pochoutku! Mnohý „učenec“ nabyl v těchto pamfletech celé své vědění, všechno své vzdělání, všechnu svou osvícenost, své svo-

---

³⁾ Srovnej: Leo Taxil, Drei-Punkte-Brüder; Vyznání Leona Taxila, z franc. přel. J. K. Cyrillo-Meth. kněh., Praha; Obrana víry III. 40.

bodomyslnictví; a zanevřel tuhou nenávistí k náboženství, duchovenstvu, ku „tmářství a zpátečnictví“!

Co tu tisíců svedených, co tu politování hodných lidiček! — —

Komu záleží na pravdě, nechť se jen po pravdě pídí. — Oheň nehřeje leč toho, kdo se k němu blíží, a voda hasí žízeň jen tomu, kdo ji pije. A tak, chceš-li zakusiti blaživosti sv. náboženství, musíš se po něm píditi, s ním se seznamovati a jím také — chtíti se řídití.⁴⁾

Poněvadž zvláště sv. zpověď bývá předmětem útoků nepřátel a mnohý křesťan neví, o č se vlastně jedná, že mnohdy posměchem nepřátel zaražen zpovědi se vyhýbá a tím se sobě největším škůdcem stává: odhodlal jsem se napsati tuto knihu; v úmyslu tedy, aby lidé dobré vůle našli v ní poučení a povzbuzení; ti pak, kteří z nevědomosti či ze zloby proti sv. zpovědi mluví, aby poznali, proč Církev katolická dosud pevně při ní stojí, a svým věřícím za nej-

---

⁴⁾ Zahradník Vinc.; Černohouz, Encyklopaedie obrazů, 898.

spasitelnější prostředek odporučuje a od svých věrných žádá. — Toť úmysl spisovatele, který knihu tu vydává veřejnosti omluvou, prosbou a slovy sv. Pavla: „Ani ten, kdož sází, jest něco; ani ten, kdo zalévá: ale Bůh, jenž dává vzrůst“. ⁵⁾

V PRAZE, ve svátek Neposkvrněného Početí Bl. P. Marie 8. prosince 1893.

⁵⁾ I. Kor. 3, 7.

Spisovatel.

Prameny,

jichž bylo použito a v knize citováno, jsou:

Abbé Horion: Der Triumph der Beichte; nach IV. franz. Aufl. Gratz, 1853.

Westermayer Ant.: Die Ohrenbeicht ein göttliches Institut, in 7 Fastenpredigten, Regensb., Manz, 1852.

Patiss, S. J.: Das nothwendigste und wirksamste Heilmittel gegen die Uibel der Zeit, Wien, Mayer, 1864.

Martin (ps.): Was sagen die alten Urkunden von der Ohrenbeicht, Prag, 1797.

Dr. Schlör: Soll ich beichten? Gratz, 1845.

v. Hurter: Schönheit und Wahrheit der kathol. Kirche, IV. (Pred. 28—32) Wien, Sartori 1874.

Schwetz: Theologia dogmatica, Wiennae 1858.

Hettinger: Apologie des Christenthums, Freiburg in B. 1887.

Abbé Ségur: Kurze und einfache Antworten auf die meisten verbreiteten Einwendungen gegen die Religion, nach 27 Aufl., Würzburg 1853.

Donin: Die Geheimnisse der göttlichen Liebe, Wien 1872.

Dr. Kryštůfek: Všeobecný dějepis církevní, II. Praha, 1886.

Brynych: Štít víry, Praha, 1890.

Jirsík: Populární dogmatika V. Praha 1875.

Himmer: O blahobytu duchovenstva, Praha, 1891.

Vohnout: Katechetická kázání II. Praha 1877.

Obrana víry, roč. IV. 1888.

Černohouz: Encyklopedie příkladů, Encyklopedie obrazů.

Frencl: Postilla II. 1854.

Kist: Exempelbuch für Priester u. Volk, Mainz, 1884.

Dr. Lenz: Petra Chelčického učení o sedměře svátostí, Praha 1889. a jiné.

ÚVOD.

Hřích a jeho následky.

1. Člověk jest stvořen, aby Boha poznal, Jemu se klaněl, sloužil, Boha miloval a jednou spasení došel. *Původ* náš v Bohu jest. Onť naším Stvořitelem, Otcem. „Vyvolil nás v Něm (Kristu) před ustanovením světa, abychom byli svatí a neposkvrnění před obličejem Jeho v lásce.“¹⁾

Cílem naším jest Bůh. Všechno naše konání směřovati má neustále k tomuto poslednímu cíli. Proto volá Žalmista Páně: „Touží a omdlévá duše má po stanech Hospodinových, srdce mé a tělo mé plesají k Bohu živému.“²⁾

Zde na světě spojujeme se s Bohem v modlitbě, svědomitým plnění povinností

---

¹⁾ Efes. 1, 4.

²⁾ Žalm 83, 3.

svých, přikázání Božích, v přijímání sv. svátostí, zvláště Nejsvětějšího Těla Páně.

Za to chce býti Bůh sám naší *odměnou* naší svrchovanou blažeností.

Vůli svou oznámil Bůh všem lidem, a tato jest *zákonem* nezrušitelným. Vůli svou pronáší hlasem svědomí, jindy ústy nadšených osob, proroků a naposledy ústy Jednorozeného Syna Svého, Ježíše Krista, Spasitele světa. Kristus opět mluví k nám v Církvi Své katolické, kteréž pravil: „Kdo vás slyší, mne slyší; kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; a kdo mnou pohrdá, pohrdá tím, kdož mne poslal“.³⁾

Bůh oznámil Israelitům *desatero* přikázání, které Kristus potvrdil a pro nás křesťany doplnil; Církev pak mocí svého úřadu vynesla *patero* přikázání, kteréž jsou bližším vysvětlením desatera Božích.

Kdokoli v ědomě a svévolně přestupuje přikázání Boží, hřeší. Po něvadž Bůh jest nejsvětější a my jsme dílem rukou Jeho, my na křtu sv. stali se chrámy

---

³⁾ Luk. 10, 16.

Ducha sv., příbytky Božími: nejdříve těžce dotýká se Boha i ten nejmenší hřích, i ta nejmenší odchylka od přirozené svatosti, nevinnosti, ať se stává *myšlénkou, žádostí, řečí, skutkem* či *opomenutím* věci dobré. „Kdo umí dobře činiti a nečiní, má hřích.“⁴⁾

Druhy hříchů jsou rozličné. Především rozeznáváme hřích *lehké* čili *všední*, jichž se dopouští člověk z neopatrnosti, z přenáhlení ve věcech méně důležitých. Jakmile však děje se to ve věcech více důležitých, s úplným vědomím a svévolně, jest to již hřích *těžký* čili *smrtelný*, který již zbavuje člověka posvěcující milosti Boží a uvaluje na člověka hněv Boží, smrt věčnou.

Jiní druhové hříchů jsou: sedmero *hlavních*: pýcha, lakomství, smilstvo, závist, obžerství, opilství, hněv, lenost; šestero *proti Duchu sv.*: zúmyslně na milosrdenství Boží hřešiti (se spoléhati), nad milosrdenstvím Božím zoufati, poznané křesťanské pravdě odpírati, bližnímu svému milosti Boží nepřáti a záviděti, ke spasitelnému napomínání srdce zatvrzelé míti, v životě nekajícím až

---

⁴⁾ Jak. 4, 17.

do konce setrvati; čtvero *do nebe volajících*: zúmyslná vražda, němý neb sodomský hřích, utiskování chudých lidí, vdov a sirotků, zdržování neb ujímání (zkracování) mzdy dělníkům; devatero *cizích*: ke hříchu raditi, hříchu veleti (poroučeti), k hříchu svoliti, k hříchu ponoukati, hříchy vychvalovati, hříchy tajiti, hříchů netrestati, na hříších podílu bráti, hříchy hájiti.

2. Hřích jest pro člověka *zlem největším*: Různé zlo sužuje lidstvo, úděl to slzavého údolí, následek prvotního hříchu. Jednoho trápí nezhojitelná nemoc, jiného uvrhlo neštěstí v bídu, jiný opět stěžuje si na bezpráví, které ho o čest a dobré jméno připravilo a jiný zase lomí rukama nad ztrátou svých miláčků, jež mu vyrvala neuprosná smrt z náručí. Dokud svět státi bude, nebude zde smrtelníka, jenž by podobným zlem nebyl stížen.

Ale byť i stihlo člověka neštěstí sebe větší a zlo jakékoliv, není nikdy tak velikým, aby jej učinilo *naprosto* nešťastným. Vždyť tak často se stává, že mnohá nehoda obrátila se v prospěch člověka; mnohé zlo bývá jediným snad prostředkem, jímž Prozřetel-

nost Božská klepá na srdce lelikomyslníka, aby jej od záhuby odvrátila; mnohá nehoda jest časným trestem za poklesky, a šťastný ten, kdo si ho na světě přestál. Jediné a skutečné zlo, které nikdy nikomu neprospělo a bylo příčinou neblahých následků, jediné to zlo jest — **hřích**.

Hřích jest **opovržení hodným**: snižuje důstojnost člověka, tvora rozumem nadaného.

V *Starém Zákoně* nalezáme krásné příklady, jak nábožné osoby lekaly se hřichu. Susanna chtěla raději smrt podstoupiti, nežli zhřešiti; ⁵⁾ staříčkový Eleazar podrobil se raději ukrutné smrti, než aby poskvřnil hřichem šediny své; ⁶⁾ matka Machabejská se sedmi syny svými podobně raději volila smrt třeba nejukrutnější, jen aby se nezpronevěřila Bohu. ⁷⁾

A co vidíme v *Novém Zákoně*? Rozličné hany a potupy činili nepřátelé Pánu Ježíši, i Samaritánem, jmenem jim nejvíce odporným, Ho nazývali; ale Kristus snášel vše tiše, toliko proti hřichu se ohražoval s nej-

⁵⁾ Dan. 13, 23.

⁶⁾ II. Macchab. 6, 19.

⁷⁾ II. Macchab. 7.

větší rozhodností: „Kdo z vás může mne trestati z hříchu?“ ⁸⁾

Před hříchem varoval nejvíce Pán Ježíš, poněvadž zotročuje člověka a snižuje před tváří Boží: „Každý, kdo činí hřích, služebník jest hříchu“ ⁹⁾

Proto vyhledával Kristus nejraději ty, kteří vězeli v hříších, jedině aby je z kalu vyvedl a Bohu navrátil; proto učil, že celé nebe raduje se nad člověkem, který se hříchů zbavuje a pokání činí!

Jak hřích jest člověka nedůstojným, poznávali už také osvícení *pohané*. Aristoteles učil: „Lépe jest umřítí, nežli proti ctnosti se prohřešiti“ ¹⁰⁾ Publius Minus takto praví: „Snáze jest snášeti, kdo umřítí poroučí, než kdo poroučí špatně žíti.“ A Rhodius tvrdí: „Největší otroctví jest — sloužiti nepravostem“ ¹¹⁾

A přece neměli pohané žádné jistoty že za ctnostný život budou odměněni! Jak mnoho pohnutek vede křesťana ku ctnostnému

---

⁸⁾ Jan 3, 46.

⁹⁾ Jan 8, 24.

¹⁰⁾ Černohouz, Encykl. příkladů, 240

¹¹⁾ Tamtéž.

životu, an jest najisto přesvědčen, že život svůj na zemi ctnostmi posvěcuje — bude mnohonásobně jednou odměněn! — Sv. *František Xaverský* plul po lodi do Indie jakožto legát apoštolský. Cestou si sám čistil prádlo. Když mu to mnozí vytýkali, že se to na jeho důstojnost nehodí, odpověděl: „Jedno jest opovržení hodné, co snižuje křesťana: jest to — hřích!“¹²⁾

Hřích jest dále — **nejvýše ohavným**, neboť jest *vzpourou* proti Bohu, jest *neposlušností, nevděkem*. Hlasem svědomí volá k nám Bůh: to čiň, toho se varuj; jsem tvým Stvořitelem a Pánem, žádám důkaz *poslušnosti*, oddanosti; jsem tvým Spasitelem, Posvětitelem, tvým nejlepším přítelem, tvým Otcem: žádám od tebe důkaz *lásky*, vděčnosti; za odměnu zůstávuji ti na zemi svatý klid, pravý pokoj, na věčnosti pak blaženost nevýslovnou: vol nyní mezi nenávisť mou — a mezi láskou mou!“ — A co člověk? Přemnohý dopouštěje se hříchu, odpovídá Bohu: „Nebudu Tobě sloužiti, sloužím tělu svému!“ — Jaká to *opovážlivost!* Člověk se bouří proti

---

¹²⁾ Vohnout, katechet. kázání IV, 20.

Bohu! Člověk, který jest proti Bohu bídný prach, ¹³⁾ tráva uschlá ¹⁴⁾, list větrem zmítaný, ¹⁵⁾ bytosť pomíjející, která sotva že počíná žíti, již mizí jako pára, ¹⁶⁾ člověk vypovídá boj Bohu, proti němuž jest svět zrnkem prachu, národové kapkou vody, pokolení lidské nicotou! ¹⁷⁾ Různých věcí děsí se člověk, leká se lidí a nebledne před obličejem Božím!

Jaká to *nespravedlnost!* Jak jest ti u srdce, vidíš-li malé děcko, které hrdě vztyčuje se před matkou, otcem, zdvihá pravici a vyhrožuje? A což, činí-li tak člověk dospělý, syn, dcera rodičům svým; což pak, činí-li tak křesťan vůči Bohu, Otcí nejlaskavějšímu? Podivno! Nad svými právy bdí člověk velmi bedlivě, ale práv svrchovaného Pána šetřiti nechce!

Jaká *bezbožnost!* „Každý hřích, praví sv. Bernard, ¹⁸⁾ žene útokem na nějakou vlastnost Boží: hněv na Jeho tichost, ne-

---

¹³⁾ Sirach 10, 9.

¹⁴⁾ Isai 40, 6.

¹⁵⁾ Job 13, 25.

¹⁶⁾ Jak. 4, 15.

¹⁷⁾ Isai 40.

¹⁸⁾ Chaignon-Kaderávek; Rozjím. kněžská I, 192.

návisť na Jeho lásku, lež na Jeho pravdivost, smyslnost na Jeho čistotu. Každý hřích doráží na Boha smrtonosnou ranou; hřešícího mrzí, že Bůh jest svědkem činu, přeje si, aby Boha vůbec raději nebylo, aby nebyl viděn, trestán.“ Hřích uráží nejvíce láskyplné Srdce Páně. Třeba jen uvážiti. proč přišel Pán Ježíš na svět! Celý život samé protivenství a konečně smrt kříže nejpotupnější, nejbolestnější! Proč to činil? Sám pravil o Sobě, že přišel na svět, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo! Všudy vyhledává hříšníky a Bohu přivádí; porovnává Sebe s pastýřem dobrým, který opouští celé stádo své a hledá ovečku, která se byla ztratila, která pak, když nalezena, Bohu pokáním navrácena jest: tuť celé nebe raduje se z návratu jejího!

Tullia, dcera Servia VI., krále římského, chtějíc se zasnoubiti s Tarquiniem Pyšným a na trůn povýšiti, nastrojila tajné pikle proti vlastnímu otci, který byl pak úkladně zavražděn. Tullia jela městem a vozka ukázal na mrtvolu jejího otce. Co učinila? Zběsilá nevděčnice rozkázala jeti co nejprudčeji přes mrtvolu otcovu, aby snad i ta poslední

krůpěj krve byla z těla vytačena! — Jak ohavný čin! jaký to nevděk! Ale co jiného činí křesťan, ne-li totéž a to způsobem ohavnějším, dopouští-li se těžkého hříchu? V smyslnosti chce se povýšiti, tělu svému vládu vymoci, zapomíná se nad láskou Nejsvětějšího Srdce Páně, kterýžto, aby člověka hříchu, největšího to zla zbavil a překážku, která nás od Boha vzdalovala, odstranil, — podstoupil nejbolestnější smrt kříže, poslední krůpěj krve vycedil; a křesťan v nejděsnějším nevděku každým hříchem těžkým znovu rány Vykupitelovy obnovuje, aby takřka opět a opět do poslední krůpěje vykrvácel!

3. Hřích jest dále **nejvíce škodlivým**, neboť následky jeho jsou hrozné.

1. Každým těžkým hříchem ztrácí křesťan *posvěcující milost Boží*, kterou obdržel na křtu sv. a když jí hříchem pozbyl, opět ve svátosti pokání dosáhl.

Touto milostí stává se pokaždé synem Božím a dědicem království Božího. Každým hříchem zhrdá křesťan synovstvím Božím a vrhá se dobrovolně v otroctví největšího nepřítele duše své — ďábla.

Římský císař *Valerian* upadl do rukou

krále perského, nepřítel svého, Sapura. Dříve byl pánem ohromné říše, a nyní učiněn byv zajatcem Saporovým, musil snášeti největší pokoření. Přioděn pláštěm císařským musil následovati všudy Sapura a sloužiti za podnož, kdykoli chtěl tento na koně vsednouti.

A podobně s křesťanem. Dříve bratr Kristův, syn a miláček Boží přemožen hříchem stává se najednou otrokem hříchu, ďábla; a všechny sladké a vznešené svazky, které ho dříve spojovaly s Bohem, jsou nyní naprosto přetrženy, přerušeny. „V jednostejně nenávisti jsou u Boha — bezbožník i jeho bezbožnost.“¹⁹⁾

Pocituje-li již zde mnohý bolestně ztráty přízně svého pána, dobrodince, otce a snaží se všemožně, aby jí opět nabyl: jak mnohem hůře jest tomu, kdo zavinil ztrátu lásky a přízně Pána nejvyššího, od jehož vůle závisí osud našeho života časného a věčného! *Saul*, první král Israelský, byl zprvu v milosti Boží, proto chtěl Bůh utvrditi v jeho rodu důstojnost královskou na věky.²⁰⁾

---

¹⁹⁾ Moudr. 14, 9.

²⁰⁾ I. Král. 13, 13.

Avšak — brzy zbaven byl přízně Boží a ještě před jeho smrtí byl na krále pomazán David. Co bylo toho příčinou? Samuel to oznamuje: „Protože jsi zavrhl řeč Hospodinovu, zavrhl tebe Hospodin, abys nebyl králem“.²¹⁾

A následek toho byl, že Duch Hospodinův odstoupil od Saula, a jeho se zmocnila veliká tesknost a nešťastným zůstal až do smrti své! — A tak nikdo není šťasten, není-li v přízni, milosti Boží. Veškeré naše blaho a štěstí zakládá se jediné v Bohu a v milosti Boží zapouští své kořeny; ztracena-li jest milost Boží, vadne rychle i štěstí člověka a nic není s to ho nahraditi. Proto praví sv. *Diviš*: „Nad hřích není pro člověka větší bídy, která nejvíce stvoření rozumnému škodí, oddělujíc je od Stvořitele a Vykupitele, olupujíc je o všelikou milost Ducha sv. i o blaženost nebeskou a uvodíc ho v zahynutí věčné“.²²⁾ „Spadla koruna s hlavy naší, běda nám, že jsme zhřešili.“²³⁾

---

²¹⁾ 1. Král. 15, 23.

²²⁾ Vohnout, Katechet. káz. IV. 33.

²³⁾ Pláč Jerem. 5, 16.

2. Jiný následek hříchu jest, že se křesťan připravuje o *zásluhu dobrých skutků*. Vše, co dobrého a záslužného byl dříve křesťan vykonal ve stavu posvěcující milosti Boží, ztrácí nyní jediným těžkým hříchem. A kdyby ve stavu hříchu vykonal sebe více dobrých skutků, vše to přikryto jest a upadá do jakési hlubiny a skryto před tváří Boží a nenabude dříve ceny a záslužnosti, dokud křesťan z hříchů nevybřeде a k Bohu se nenavráťí. Dobré skutky ve stavu hříchu vykonané nejsou proto Bohu nemilými, ale pro čas nejsou i záslužnými: upravují pouze cestu, po níž se člověk k Bohu zase blíží a nabývají pravé ceny, až křesťan dojde úplného synovství Božího a hříchu ve sv. pokání se zbaví. Tak oznamuje se Korneliovi před jeho obráćením: „Modlitby tvé a almužny tvé vstoupily na paměť tváře Boží“ ²⁴⁾ a pro tyto dobré skutky nechal Bůh přijíťi sv. Petra, aby Kornelia pokřťil a dům jeho.

Kdyby kdo popsal celý arch nullami, nabude čísla prázdného; napíše-li však před

---

²⁴⁾ Skut. ap. 10, 4.

nully jedničku, obdrží číslo veliké. A tak dobré skutky ve stavu hříšném vykonané jsou nullami před tváří Boží: „Na žádné spravedlnosti jejich, které byli činili, nebude pamatováno,“ ²⁵⁾ jakmile však stojí před nimi jednička, milost Boží, nabývají u Boha pravé své ceny a stávají se křesťanu pro život věčný záslužnými. Jak drahocenným pokladem jest tedy milost Boží! Jak politování hodným jest, kdo svévolně této milosti se zbavuje;

Sv. Řehoř praví: „Co jest země bez vody, to jest duše bez milosti Boží. Jako země, která rosou se nesvlažuje — neodívá se bylinami, neozdobuje kvítím a neposkytuje žni hojné: tak i duše milosti zbavena neodívá se ctnostmi a nenese se k nebeským a užitečným věcem.“ ²⁶⁾

Odtud nejvíce záležitosti má křesťanu na udržení si milosti Boží posvěcující, na neustálém přátelství Božím! Zratí-li kdo nějakou věc milou, cennou — co tu shánění, obětí, nabízení odměny, aby opět byla nalezena;

---

²⁵⁾ Ezech. 18, 24.

²⁶⁾ In psalm. 142, 6. — Jirsík, Populár. dogmt. V. vyd. 281.

ztratí-li kdo zdraví, co tu péče o jeho opětné nabytí, co tu obtěžování lékařů, každý lék jest vítaným, i každá stařena se svou radou vyslychá se pozorně a dle ní se jedná, jen aby zdraví se zachránilo! — a hle! ztratí-li kdo Boha ze svého srdce, pozbyl-li posvěcující milosti Boží hříchem, jak se přičiňuje, aby ho opětně našel? mnohý ničeho nečiní; každá jiná ztráta jest bolestnou, citelnou, ztráta pak Boha jakoby lhostejnou! Jaká převrácenost! —

3. Jiný následek hříchu těžkého jest, že přivádí člověku *úplné sklamání* a domnělé štěstí, které člověk v hříchu hledal, vleče za sebou pokutu *trestů časných a věčných*.

Svítlí-li slunce, zdá se, že jest i v kaluži a že odtud svítí. Velice by se klamal, kdo by chtěl tomuto zdání uvěřiti. A nejinak se klame, kdo hledá v kaluži hříchu slunce radosti a blaženosti. S úsměvem žene se mnohý za hříchem a brzy vrací se — sklamán, zahanben! Vrcholy vysokých hor lesknou se zdaleka překrásným stříbrem, ale jakmile jich kdo dostoupil, lomcuje zima jeho údy, všudy obkličuje jej led a sníh,

tak že sklamán sestupuje rychle do nížiny. Tak i hřích slibuje pěkné vyhlídky, zdánlivé radosti, ale ještě nikdy člověka v pravdě neoblažil. Hřích vleče za sebou *mrazivost, sklíčenost duše, posměch a hanbu, bolestné nemoci, chudobu s nouzí, sváry a rozbroje, bezpráví na bližním* atd.; hřích naplňuje *nemocnice, káznice, blázince*. Domnělá příjemnost hříchu se pokaždé špatně vyplácí.

Sněhová koule, čím dále se valí, tím vzrůstá v balvan mocnější: tak i hřích, nebrání-li se mu, může se státi druhou přírozeností, *zvykem*, v němž obyčejně člověk i hyne a život končí. Jeden římský císař zvěděl, že se několik velmožných Římanů spiklo proti němu. Nedal na sobě ničeho znáti, pozval všechny ku bohaté hostině. Po této odešel a uzavřel hosti v jídelně, kdež brzy otevřel se strop a na stůl padaly překrásné, vonné růže. Překvapení hosté považovali to za příjemný žert, byli tedy v „růžové“ náladě. Ale déšť růží nepřestával, naplnil celý sál a hosty zadusil.²⁷⁾

Jak mnoho křesťanů hříchem spiklo se

---

²⁷⁾ Sv. Frant. Sales., Filothea.

proti nejvyššímu Pánu! Vše se jim daří, štěstí jich neopouští ani na chvíli, Bůh jakoby jim sypal s hůry samé růže zdaru a spokojenosti; proto žijí neustále v „růžové“ náladě. Ale právě tyto růže radosti jsou předzvěstí *brzké záhuby, úplného zklamání!*

Každý hřích uvaluje na člověka *vinu* a s ní *tresty časné a věčné*. „Běda bezbožnému, nebo odplata stane se mu.“ ²⁸⁾

Časné tresty odbývá si člověk buď zde na světě v těžkých nemocech, nehodách, ztrátách a t. d., aneb po smrti v očistci. *Věčné tresty* trpěti bude každý, kdo v těžkém, smrtelném hříchu, tedy v svévolné vzpouře proti Bohu, zemřel; místo, kde věčné tresty bude museti bezbožec snášeti, nazýváme *pěkem*, které jmenuje Pán Ježíš „*temnotí zevnitřní*, kde bude pláč a skřípění zubů“ ²⁹⁾ a Písmo svaté „*zemí tmavou, přikrytou mráкотou smrti; zemí bídy a temnoti*, kdežto žádný rád ale věčná hrůza přebývá.“ ³⁰⁾ — Tresty odsouzenců záležejí v tom, že tito

---

²⁸⁾ Isai 3, 11.

²⁹⁾ Mat. 19, 42.

³⁰⁾ Job 10, 21, 22.

jsou *na vědy od tváře Boží zavrženi*; že musejí snášeti *na těle i na duši nevýslovné bolesti a strasti*; a že jsou *beze vsí naděje na vykoupení i jakékoliv ulehčení*. „Červ jejich neumírá a oheň neuhasne.“ ³¹⁾

Tak učil nás Kristus, věčná Pravda, a pravdy této nezvrátí pochybnost a upírání těch, kteří se trestů věčných — bojí! Pravdy té vyžaduje nejvyšší Spravedlnost Boží. —

4. Dosud jsme poznali, že hříchem připravuje se křesťan o posvěcující milost Boží, o zásluhu dobrých skutků, že přivádí úplné sklamaní a vleče za sebou pokutu trestů buď časných neb věčných.

Pohledme nyní na jiný ještě následek hříchu.

Hřích těžký činí člověka *nešťastným, pobuřuje svědomí, připravuje o duševní klid*.

Máme zákon v srdci svém, který nám oznamuje, co jest dobré a co zlé, co třeba činiti a čeho se varovati, zákon psaný „ne černidlem ale Duchem Boha živého, ne na deskách kamenných, ale na deskách srdce tělesných.“ ³²⁾ Dávno již před tím, nežli

---

³¹⁾ Mark. 9, 47.

³²⁾ Kor. 3, 3.

zazněl hlas s hory Sinai a lidu ustanovil desatero přikázání, — ozýval se v nitru každého člověka hlas Boží, *hlas svědomí*, volaje: to čiň, neboť jest to dobré; toho nečiň, jest to zlé, hříšné. Odtud nemá nikdo výmluvy, zhřeší-li, ani křesťan, ani žid, ani pohan; neboť i pohan nosí v srdci svém zákon, jehož má poslouchati, a jeho svědomí jest, které jej obviňuje aneb zastává.“³³⁾

Šťastný jest člověk, který dle svého svědomí se řídí; sv. *Jan Zlatoustý* praví: „Kdo má čisté svědomí, byť otrhán chodil. a vždy s hladem zápasil, blahoslavenější jest a spokojenější než ti, kteří v rozkoších živi jsou.“³⁴⁾ Běda však tomu, kdo proti svědomí jedná! Neboť svědomí bude jeho *žalobníkem* i *svědkem* i *soudcem*; žalobníkem neustupným, svědkem nezapuditelným, soudcem nepodplatitelným, svědomí nepřestane v sluch člověka hřměti: zhřešil jsi! nepřestane svědčiti: ano, tys zhřešil! nepřestane souditi: tys hoden trestu! A část trestu za hřích dostavuje se v zápětí: hříšný nemá pokoje, sám

³³⁾ Řím. 2, 14. 15.

³⁴⁾ Biblí česká, Sv.-Jan děd. 1888. II, 15. pozn.

v sobě jest rozdělen; duševní klid porušen, svědomí neustane žalovat, svědčit a soudit: zhřešil jsi, ano, tys zhřešil, tys hoden trestu! —

Jako jelen postřelený běhá houštím a křovím přes hory a doly, čímž se jen utrmácí, avšak smrtící rány nijak se nezbaví: tak běhávají lidé s poraněným svědomím z místa na místo, aniž by se zbavili nebezpečné rány. ³⁵⁾

Jak myslíš naléztí ztraceného pokoje?
V osamělém údolí mnohem hlasitěji ozývá se klepot mlýna než v hlučném městě; podobně i svědomí silněji dotírá na tebe, jsi-li o samotě nežli v nějaké společnosti. ³⁶⁾

Chceš tedy, abys hlas svědomí ohlušil, oddati se radovánkám všeho druhu? Nuže, odebeř se do veselých společností, zúčastni se zábav, her, tanců, divadel, podnikej hony a výlety, vydej se na daleké cesty, přebíhej z jedné zábavy do druhé, zabav se četbou, věnuj se studiu, ponoř se do víru starostí obchodních; zkrátka — žij zcela pro venek, abys vnitřek ohlušil, — *na čas* snad ukonejšíš

---

³⁵⁾ Ch. M. Scriver.

³⁶⁾ Černohouz, Enc. obr. 1787

svědomí; ale ono bude tě přece všudy provázeti, ozve se ti v přestávkách zábav a obchodu, cest; ozve se při nehodách, nezdarech tvých a přátel tvých a bude ostře dotírati a nedá opět pokoje.

Pláče-li dítě, dává mu matka něco sladkého do úst. Chceš snad také ostré výčitky svědomí utišiti nějakou sladounkou útěchou: „Bůh, že jest milosrdný, On zná slabost lidskou; ten a onen jest horší než ty; že žiješ jako jiní lidé atd. atd.“ Chceš se snad těšiti pošetilými domněnkami zlých lidí, jakoby bylo svědomí strašidlem fantasie a krásným suem a předsudkem, hřích nutností neb aspoň odpustitelnou slabostí přirozenosti lidské? Jaký to sebeklam, jaký nerozum!

Jsou i lidé, kteří se poznenáhla do těchto zásad, do nevěry vžijí, sebe stále těší a omlouvají, aby si pokoje zjednali, kteří takřka ani na smrtelném lůžku, ba ani na šibenici za zločiny své ani v nejmenším nejsou znepokojováni. Ale jak nešťastný jest ten klid a pokoj! Upomíná nás na podobný obraz u tělesně nemocného.³⁷⁾

³⁷⁾ Schlör, Soll ich beichten? Gratz, 1845., 8.

Zprvu hlasitě nařiká nemocný, cítí palčivé bolesti, hází sebou, nemá žádného pokoje. Dokud stav tento trvá, mívá nemocný naději na uzdravení: buď se připravuje, či již nastala krise a nebezpečí může býti brzy zažehnáno.

Mnohdy však bývá nemocný proti všemu očekávání zcela klidný: neslyšíme z úst jeho žádného nářku, nemocný si libuje, že jest to s ním zcela v pořádku. Je to známka uzdravení? Naopak, jest to počátek rozkladu, předehra smrti; ještě malou chvíli a nemocný jest úplně klidný — mrtev. — Tak i bývá klid duševně nemocného, hříchy stíženého člověka špatnou známkou a velmi podezřelou. Není to pravý klid jest to otupělost svědomí.

Píchne-li se kdo jehlou, pocítuje ihned bolesti; mrtvé tělo můžeme sebe více bodati, bolesti nepocítí. Podobně necítí-li duše více výčitek svědomí, nalezá se ve stavu velice nebezpečném, jest povážlivě nemocnou! —

Oheň, je-li dříví mokré, z počátku slabě hoří, takřka uhasíná; ale jakmile se vzděje, ihned hrůzněji se rozšiřuje a zžírá vše, co uchwátí. A totéž pozorovati lze i u člověka,

jemuž z prvu jakoby žádných nedělalo výčitek. Ale z nenadání dostaví se doba, kdy svědomí procitne a trapně upomíná.“³⁸⁾

Callot z Herbois, ukrutník za revoluce francouzské, byl stížen zlou nemocí. Vida se v úzkých volal o pomoc k Bohu, jemuž se dříve rouhal. Vojín, který mu posluhoval, ptal se udiveně svého pána: „Jak to, že nyní vzýváte, koho jste jindy tupil?“ „Ach, příteli,“ praví Callot, „tenkráté *ústa chtěla zraditi (přemluviti) srdce!*“ Zoufale volal: „Bože můj, smím ještě doufati v odpuštění za provinění svá? Ach, pošlete mně pro utěšitele, jenž by zapudil *strašný žár* mé duše.“ Skonal v odlehlé komnatě, kamž byl odnesen pro děsný křik. Byl pochován jen z pola; tělo stalo se potravou zvěře. Bylo to 1797.³⁹⁾

Mnohý utlumil na čas své svědomí *nemravnou četbou, nevázaným životem, nevěreckými knihami*, neb bylo v něm utlumeno *špatným příkladem jiných, špatným vychováním* atd., ale jakmile procitne, nespustí se více člověka a nedá se mu více vymknouti.

³⁸⁾ (‘ernohouz: Encyklop. obrazů. 1785

³⁹⁾ Zollner: Katechet. káz.

Už pohanský filosof *Seneka* pravil: „Kdybys pro svůj hřích nikoho se báti nemusel, boj se *sebe samého*: neboť jinému můžeš uniknouti, ale *sobě* nikdy.“⁴⁰⁾ *Ludvík z Gran*, píše: „Jako tělo naše jest všudy provázeno stínem, tak hříšné svědomí, v zápětí následuje — *bázeň, strach a zoufalství*.“⁴¹⁾

Otázkou jest: *Jak možno zbaviti se výčitek svědomí, jak zbaviti hříchu?*“

Na to odpovídáme: Chceš-li naléztí pokoje, poslechni hlasu přirozenosti své, jdi a **vyznej se** z hříchu, vykonej řádně sv. zpověď.

Vede tě k tomu *rozum*, pohání tě *víra* a nabádá tě *zkušenost*.

Rozum učí, že zpověď jest *potřebou lidského srdce*; víra dokazuje, že zpověď jest *nevyhnutelnou podmínkou odpuštění*; zkušenost ukazuje na *nevýslovné dobro pro lidstvo ze zpovědi plynoucí*.⁴²⁾

⁴⁰⁾ Černohouz: Enc. příkladů, 1285.

⁴¹⁾ Č. Enc. obr. 510.

⁴²⁾ Schlör: Soll ich beichten, 6.

Část I.

§ 1.

Zpověď jest potřebou srdce, — tomu učí rozum.

1. Chceš-li naléztí pokoje, vyznej se z hříchu. Vyznej se nejprve před *sebou samým*. Co jest rozumnějšího? Rozum touží po pravdě. Buď tedy především upřímným, pravdomluvným sám sobě. Nikdo se nezbavil viny zapíráním, nýbrž přiznáním se.

„Počátek dobrých skutků, praví jeden sv. Otec, jest vyznání se ze zlých.“¹⁾ A když se vyznal sám před sebou, že's vinen, učin krok dále a vyznej se *před Bohem!* Neboť Bůh to jest, kteréhož urazil, k Bohu se obrať, zde pros za odpuštění. *Odpuštění!* Jak sladké to slovo! jediné slovo, které vrací stísněnému srdci ztracený pokoj! Ale

¹⁾ Dle Schlöra, str. 9.

jak a *čím* možno dosíci odpuštění u Boha? Při této tolik důležité otázce nerozmýšlejí se mnozí dlouho a odpovídají s lehkomyšlnou jistotou: Bůh jest láska, Bůh jest milosrdný Otec svých tvorů, který chce, aby každý žil a se radoval, šťasten byl. Chvalitebna jest, přáteli, naděje a důvěra v lásku a milosrdenství Boží, ale nezapomeň také na *bázeň* před nekonečnou Velebností Boží, kterou's hříchem urazil!

Sluší velebiti a vynášeti nevýslovnou lásku Boží k nám, ale dlužno také pamatovati na nejvyšší Spravedlnost Božskou, která dobré odměňuje, zlé pak trestá, a nehledí na osoby, zda jsou původu vznešeného či nízkého, zda vládnou statky pozemskými či nalézají se v největší chudobě a opovržení.

Každý hřích zasluhuje *trestu*, spravedlnost žádá zadostučinění; urážka Bytosti nekonečné žádá i dostiučinění nekonečné. Tomu učí víra, to jest i rozumu pochopitelno. *Jakou zásluhou* chceš učiniti zadost nekonečné Spravedlnosti, *jakou obětí* chceš uraženého Boha usmířiti? Řekneš, chci se polepsiti a to postačí! Jaký to klam! Bez polepšení ovšem nemožno pomýšleti na od-

puštění, jak tvrdí sv. Řehoř. „Kdo se ze srdce neobráti, nemá žádného užitku, byť se i ze hříchů vyznal.“ Avšak polepšení samo o sobě nestačí k odpuštění hříchů předešlých. Že se člověk nových nedopustí, tím nejsou již staré hříchy prominuty. Čiň si třeba cokoli dobrého, to v sobě není žádnou náhradou za poklesky *minulosti*, poněvadž bez toho jsi povinen pro přítomnost činiti dobře! *Kdo zapraví dluh předešlý? Kdo podá zadostučinění uražené Spravedlnosti Boží? Tato otázka zaměstnávala již od nejstarších dob hříšné člověčenstvo. Pohanský filosof Sokrates ptá se: Jak možno usmířiti Boha? a nikdo nebyl schopen odpovědi; takže se neostýchal ukázati vlastní nejistotu, připojil slova takřka prorocká: „Ne p o c h y b u j i, ž e B ů h č a s e m n ě k o h o s e š l e l i d e m, k t e r ý b y p o u č e n o d N ě h o s a m ě h o, o d h a l i l o n o n e j d ů l e ž i t ě j š í t a j e m s t v í, a s i c e — j a k m o h o u b ý t i h ř í c h o v é o d p u š t ě n í.“*²⁾ Odtud také vidíme, že všichni národové od nejstarších dob domáhali se

²⁾ Vohnout, katechet. kázání II. 258.

usmíření *krvavými oběťmi*, které usmířiti Boha nikdy nemohly.

Avšak jedna oběť byla podána uražené Spravedlnosti Boží, a ta oběť úplně postačila aby překážka, která lidstvo oddělovala od Boha, byla odstraněna.

Jest to *oběť na Kalvarii!* Jediné Boho-
člověk, Ježíš Kristus mohl nás usmířiti s Bohem. Jeho život a jeho smrt učinily zadost Spravedlnosti Boží; Jeho neskončené zásluhy kryly naši vinu hříchů: „Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa!“³⁾ Proto volá sv. apoštol *Jan*: „Synáčkové moji, tototť vám píši, abyste ne-
hřešili. Jestliže by kdo zhřešil, přímluvce máme u Otce, Ježíše Krista Spravedlivého. A on jest *oběť slitování za hříchy naše*, a netoliko za naše, ale i za hříchy všeho světa.“⁴⁾ V tohoto Smírce a Prostředníka uvěřila hříšná Maria Magdalena, padla lítostně před nohy Jeho, vyzna'la se z přestupků svých, plakala hořce a — byla přešťastna, že zaslechla z božských úst slova:

³⁾ Jan 1. 29.

⁴⁾ I. Jan 2, 1. 2.

„Odpouštějí se tobě hříchové, jdi v pokoji.“⁵⁾

Avšak Ježíš Kristus, Prostředník a Vykupitel není více *viditelně* mezi námi, jako byl před Magdalenou, — vstoupil na nebesa po dokonaném díle a sedí na pravici Otce. Ale na zemi zanechal své *zástupce*, jimž dal tutéž moc, jakou byl obdržel od Otce. Pověřil kněze Nového Zákona mocí, aby Jeho jménem hříchy odpouštěli, jak později ukážeme. Chceš-li tedy naléztí pravého pokoje, vyznej se z hříchu nejen před sebou a Bohem, ale jdi také a vyznej se **před knězem**, viditelným zástupcem neviditelného Prostředníka, Ježíše Krista. Ty se lekáš? hrozíš se, horšíš nad tím? Pokud budeš hřích skrývati v sobě, nezbavíš se jeho hořkosti a trapných výčitek svědomí. Toho zakusil král *David*, který o sobě svědčí: „Že jsem mlčel, sestárly kosti mé (po spáchaném hříchu), když jsem volal celý den. Nebo dnem i nocí tížila mne ruka Tvá. Hřích svůj oznámil jsem Tobě a nepravosti své neukryl jsem před Tebou. Řekl jsem: Vyznám na sebe nepravost

---

⁵⁾ Luk. 7, 48,

svou Hospodinu, a Ty odpustil jsi bezbožnost hříchu mého.“ ⁶⁾ A před kým vyznal se David z hříchů? Nejen před Bohem, ale i před zástupcem Božím. Když Nathan, prorok, králi vyčetl cizoložství a vraždu, dalek byl toho král, aby se horšil aneb popíral vinu svou; nemlčel také, nehanbil se, uýbrž lítostí puzen hlasitě se vyznal a zvolal před tváří proroka: „Zhřešil jsem Hospodinu.“ ⁷⁾ A tu ihned zaslechnul z úst prorokových potěšitelné ujištění: „Hospodin také promíjí hřích tvůj!“ — Podobně vidíme u *sv. Augustina*. Když byl mocí milosti Boží, kterou svolávaly naň slzy a modlitby matčiny, z nevázaného života a bludů vybredl a stal se opravdovým kajicníkem, nestačilo mu pouze vyznati se před Bohem a Jeho zástupci, on chápe se ještě péra. píše celou knihu vyznání se, aby *před celým světem* ukázal poklesky své a pro věčné časy vystavil jako výstražné tabulky své poblouzení. Vedla ho k tomu *lítost* nad tolika nepravostmi, vedla ho *láska* nevstihlého milosrdenství

⁶⁾ Žalm 31, 3. 4. 5.

⁷⁾ II. Král, 12, 13.

Božího, která mu tolik prominula; a kdyby byl býval vyhozen vlnami mořskými na ostrov nějaký, vzdálen lidské společnosti, byl by vinu svou žaloval skalám a vepsal v kůru stromů.

Bůh to byl, který dal nepřemožitelnou *touhu* v srdce naše, která nás vede z chyb svých vyznati se jinému, jedině z té příčiny, aby se nám dostalo ulehčení.

2. Proto také jakýsi druh zpovědi nalézáme *u všech národů* starého věku.

U starých *Řeků a Římanů* vyznávali se z hříchu všichni, kdo chtěli býti puštěni k mysteriím. Tak činilo se, jak i Voltaire tvrdí, při mysteriích Bacchových, Venušiných, Adonisových. při mysteriích Orfeových, Isidiných, Cereřiných atd. ⁸⁾

Dle svědectví Zend-Avesty, díla to, které povstalo 400 let před letopočtem křesťanským, konaly se u *Parsů* tak zvané „pateto“, vyznávání se z hříchů buď všeobecně či jednotlivě. ⁹⁾

---

⁸⁾ Historia gen. I., Obrana víry IV. 130. Cyrillo-Meth. kněh. 1888.

⁹⁾ Fischer: Heidentum u. Offenbarung, Mainz 1878. 146., Obrana v. ttž.

U *Samothráků* vstup do mysterií podroben přísné zkoušce a úplné zpovědi. *Indové* slaví každoročně jakousi slavnost, kdy vyznávají se z hříchů na břehu řeky.¹⁰⁾ U národů *Buddhismu* se hlásících, u praobyvatelů *Nicaraguy*, jest zpověď dosud v obyčeji. Sepp praví: Dokonalé ušní zpovědi užívá se až po tuto dobu jmenovitě v buddhistickém náboženství čili u více jak 250 millionů lidí. Podobně zpovídají se staří *Peruané* kněžím, tito pak slunci.¹¹⁾ Zpověď jest i u *Číňanů*¹²⁾, v *Tibetu*¹³⁾.

Toto vše ukazuje na pravdu, že člověk od přirozenosti své cítí se puzena, aby se vyznal ze svých poklesků, očistil a došel ulehčení, pokoje.

U *Israelitů* Starého Zákona zpovídali se při obětech. Dle druhu oběti znal se i druh hřichu. Protestant *Philippi* praví: „Dle souhlasného židovského podání ústního bylo každé skládání rukou při smiřovací

---

¹⁰⁾ Huet, *Demonstr. evang.* II., *Obrana* ttž.

¹¹⁾ Sepp, *Heidenthum*, II. 395.

¹²⁾ *Tableaux rel. d. l. Chine* I. 129., *Obrana* ttž.

¹³⁾ *Pararèlle d. rel. p. l. P.* Brunet V. 506.

oběti provázeno zřetelným vyznáváním se z hříchů. ¹⁴⁾

Protestant *Grotius* má mínění těch za pravdu, kteří soudí, že židé kněžím se zpovídali. ¹⁵⁾ A *Calmet* tvrdí, že se zpovídal na smrtelném lůžku. ¹⁶⁾

Za času sv. *Jana Křtitele* čteme v Písmě sv., že město Jerusalem a celá Judea a krajina při Jordánu přicházely k Janovi, vyznávaly hříchy své a Jan je křtil. ¹⁷⁾

Ano zpověď vidíme v samém *ráji*. Bůh žádá vyznání se na Adamovi, který svaluje vinu na Evu a tato zase na ďábla. Tertullian, sv. Jan Zlat., sv. Řehoř Nyss. tvrdí, že Bůh tímto způsobem žádal od kleslých zpovědi a tím chtěl dopomoci ku smazání viny! — Zpověď jest zcela přirozenou potřebou srdce lidského, jest tedy *původu Božského*.

3. Pro stvrzení této pravdy uvedeme ještě několik svědků.

Plato, filosof starých Řeků, porovnává

---

¹⁴⁾ Kirchl. Glaubenslehre IV. 249., Hettinger Apologie II. 2, 138.

¹⁵⁾ Horion, Triumph der Beichte.

¹⁶⁾ tamtéž.

¹⁷⁾ Mat. 3, 5. 6.

hřích s nemocí, a ve *vyznání* vidí jediný prostředek, aby se člověk nepravosti sprostil.¹⁸⁾ Podobně *Cicero* tvrdí: „*Sit erranti medicina confessio.*“ (Lékem hřešícímu buď vyznání se.)¹⁹⁾

Origenes píše: „Skrývají-li a zadržují hříšní v sobě své hříchy, bývají tísněni v srdci svém pustotou a skoro udušení. Stane-li se však hříšný svým vlastním žalobníkem, již tím, že na sebe žaluje a se vyznává, zbavuje se veškeré látky nemoc podmiňující.“²⁰⁾

Voltaire praví: „Lítost nad hříchy může jediné navrátiti nevinnoš. A aby se ukázalo, že jich lituje, třeba se odhodlati vyznati se z nich. Proto zpověď jest skoro tak starou jako společnost lidská.“²¹⁾

Smith, učenec anglický tvrdí: „Vědomí, neb jen domněnka, že jsme spáchali něco zlého, jest velikým duši břemenem; pomyslení, že jsme obtížili svědomí své hříchem, činí nám úzkost. A jako v jiných případech, tak

---

¹⁸⁾ Gorgias, 36., Obrana v. IV. 130.

¹⁹⁾ Ad Octav.

²⁰⁾ Homil. 2. in psal. 37.

²¹⁾ Donin, Die Geheimnisse, 71.

i zde bývají lidé ochotni břímě je tížící se sebe svrhnouti a duševní úzkost svou svěřit tomu, na jehož mlčenlivost mohou se spolehnouti.“²²⁾

Knigge, svobodný myslitel, svědčí o přirozenosti zpovědi. „Jest to zvláštní, že člověk, jakmile neschvaluje více zla, které byl až potud před očima všech úzkostlivě skrýval a v útrokách svého srdce uzavíral, pocítí tak neodolatelný nátlak, a by to o sobě vypověděl, a neméně podivuhodným jest ulehčení, které se po vyznání dostavuje. Snad se dá z toho zcela přirozeně vysvětliti církevní původ zpovědi?“²³⁾

Oswald praví: „Má-li nějaké církevní dogma psychologickou pravdu, spočívá-li nějaká instituce její na základech v přirozenosti lidské zakořeněných, pak jest to dogma o nutnosti zpovědi, jest to instituce zpovědní.“²⁴⁾

Tommaseo svědčí: „Duše, jež si vědoma jest své slabosti, cítí téměř nepřemožitelnou

²²⁾ Theorie d. menschl. Erfind. 562.; Markrab Kl., Ned. káz. 1878. str. 81.

²³⁾ Obrana víry, ttž.

²⁴⁾ Dogm. uč. o svát., Obrana víry, ttž.

potřebu a nutnost svěřiti se jednou za měsíc knězi, vyznati se ze svých slabostí a načerpati nových sil, aby přemohla návaly zla a náklonnosti k němu.“²⁵⁾

De Maistre praví: „Co jest člověku přirozenějšího, než ono hnutí srdce, které se k druhému tulí, aby mu svěřilo tajemství? Nešťastník zármutkem a mukami svědomí rozervaný potřebuje přítele, důvěrníka, který by ho vyslechl, útěchy dodal a mnohdy poradil. Žaludek, který cítí v sobě jed, a sám se snaží, aby ho opět zvrátil, jest přirozeným obrazem srdce, do něhož vlil hřích všecken svůj jed. Ono trpí, ono jest nepokojným, dokud nenalezlo přátelského ucha, jemuž se pak cele oddá. Přejděmež však od důvěry ke zpovědi a složme *vyznání* před oprávněnou stolicí, v této dobrovolné zpovědi pozná svědomí moc usmiřující a nárok na milost; zpovědnice sahá od pouhého pocitu matčina, která se táže svého dítěte, jež bylo proti vůli její mlsalo, po příčině rozbití nějaké věci — až po soudce, který s výše soudné stolice vyslýchá vrahy

---

²⁵⁾ Vychovatel, VI. 150., Flekáček.

a lupiče. Často nedbá vinník puzen svědomím beztrestnosti, kterou mu slibovalo mlčení. Věru nevím, jaký tajemný pud, který bývá často mocnější onoho pudu sebezachování, nutká jej, aby vyhledával trestu, jemuž může uniknouti. Ano, často i v případech, kde se nemusí obávati svědků ani mučení, zvolá vinník: „Ano, jsem vinen!“ ²⁶⁾ **Jindřich z Bonaldu** podobně svědčí: „Nikdy nemá člověk pokoje, nikdy není jeho srdce mravně svobodným, dokud se nevyznal ze svých chyb. Kdo by chtěl popírati té pravdy, znal by málo srdce lidské. Dějiny všech národů a časů udávají pády, kde zločinci dobrovolně dostavují se k soudu, aby sebe obvinili. Trest za zločiny jest jim snesitelnějším nežli tíha v srdci uzavřeného zločinu. Odtud víme, jak velice se srovnává ustanovení z povědi se srdcem člověka.“ ²⁷⁾

Co se stalo případů, že nemocný, nemoha se dočkati zpovědníka a cítě se již na kraji věčnosti, vyznával se ze svých hříchů

---

²⁶⁾ Du pape. tom. II. chap. III. Obrana v. 154.

²⁷⁾ Donin, Die Geheimnisse, 42.

všem okolostojícím, aby aspoň částečné úlevy došel a svědomí poněkud utišil.

Zpověď jest tedy zcela přirozenou potřebou lidského srdce. *Komu* se máme vyznávati z hříchů? Mnozí žalují na sebe svým přátelům, žalují i stromům a přírodě, pobíhají z místa na místo a nenalezají pokoje, dokud nezaslechnou z úst zpovědníkových: „Já tě rozhřešuji ode všech hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“ *Komu* se máme svěřiti? Těm, jež Pán Ježíš k tomu ustanovil, totiž *kněžím*, kteří nám nejen ztracený pokoj mohou navrátiti, ale od hříchu zcela *očistiti*, s Bohem vyrovnati! O tom v následujícím.

§ 2.

Zpověď jest nutnou podmínkou odpuštění, — tomu učí víra.

Za všech časů žádal Bůh na provinilcích vyznání se. V ráji volá k Adamovi: „Adame, kde jsi?“ ²⁸⁾ Nechce, aby se skrýval, nýbrž aby se představil a z viny vyznal.

---

²⁸⁾ I. Mojž. 3. 9. Dle Schlöra

K bratrovrahu Kainovi volá: „Kde jest bratr tvůj, Abel?“ a ač vzdorovitý zločinec chce zatajiti přečin svůj, dolehá Bůh novou otázkou: „Co jsi to učinil? hlas krve bratra tvého volá ke mně ze země.“²⁹⁾ V zákoně mosaickém vidíme, že Bůh nabádal hříšné k vyznání se před kněžími. Ustanovil pro jisté přestupky i jisté oběti, které měly býti podány na usmíření. Proto musel každý přečin svůj oznámiti, a kněz obětoval přiměřenou oběť Bohu.³⁰⁾ Mnohým Israelitům snad mohlo se toto ponížení a zahanbení sebe zdáti obtížným, těžkým, proto napomíná Sirach: „Nestyď se vyznati hříchů svých.“³¹⁾

Také *malomocní* museli se ukazovati kněžím, aby byli prohlášeni za čisté³²⁾ a Pán Ježíš tento příkaz sám potvrdil, když malomocného uzdravil a řekl: „Jdi a ukaž se knězi“.³³⁾ Ne bez příčiny viděli zde svatí Otcové *předobrazení křesťanské zповědi*: jeť

²⁹⁾ I. Mojž. 4, 10.

³⁰⁾ III. Mojž. 5.

³¹⁾ Sir. 4, 31.

³²⁾ III. Mojž. 1, 3.

³³⁾ Mat. 8, 4.

právě malomocenství strašlivým obrazem hříchu. Ale ještě bližší a zřetelnější poukazování a předobrazení zpovědi křesťanské vidíme na rozhraní Starého a Nového Zákona, kdy vyvstal veliký hlasatel pokání sv. *Jan Křtitel* a, jak sv. evangelista vypravuje, „přicházeli mnozí a vyznávali hříchy své.“³⁴⁾

Jako křest Janův byl předobrazením křtu Kristova, tak také vyznání se z hříchů, které činí hříšní před Janem, jest obrazem oné zpovědi, kterou Pán Ježíš v Novém Zákoně ustanovil. — Ano, Ježíš Kristus ustanovil sv. zpověď jakožto *nutnou* podmínku k odpuštění hříchů.

1. O pravdě této přesvědčuje nás nejprvé **Písmo svaté**. Večer po vzkříšení svém ukázal se Pán Ježíš apoštolům a pozdravil: „Pokoj vám. Jako mne poslal Otec i já posílám vás“, vdechl na ně a řekl: „Přijměte Ducha svatého: kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim, a kterýmž zadržíte, zadržány jsou“.³⁵⁾ Nad slunce jasnější jest, že tím Kři-

³⁴⁾ Mat. 3, 6.

³⁵⁾ Jan 20, 21. 23,

stus svěřil apoštolům dvojí moc: hříchy *odpouštěti* a také moc — hříchy *zadržovati*, neodpouštěti. Tu nastává sama sebou otázka: komu měli odpouštěti a komu zadržovati? Neboť zajisté nebylo úmyslem Pána Ježíše, aby apoštolé tak vznešenou a v pravdě božskou moc vykonávali dle libovůle, leda byle. Jako sám Božský Mistr, dokud dlel na zemi, jedině kajícím hříchy odpouštěl a nikdy nekajícím, museli i tak činiti dle příkladu Mistra apoštolé a odpouštěti jedině těm, kteří toho pravou lítostí a pokáním opravdovým zasloužili. Avšak jak mohli apoštolé a jejich nástupci poznati a věděti, kdo jest v pravdě kajícím, kdo jest hoden odpuštění a kdo nehoden? Nijak, leč vyznáním se, zpovědí kajícíka! Kristus odpouštěl bez zpovědi, byl vševědoucím, znal smýšlení srdcí lidských, znal lítost a kajicnost těch, kteří se k němu utíkali; nebylo třeba, aby se před ním vyznávali z jednotlivých poklesků. Apoštolé však a nástupci jejich nebyli a nejsou vševědoucími a přece nemohou a nesmějí moc rozhřešování od hříchů vykonávati maně, bez rozmyslu, nýbrž s p ů s o b e m r o z u m n ý m, jak

se sluší na moudrost Boha, jehož místo zastávají. Mají jako soudce vynésti spravedlivý rozsudek, poněvadž také Bůh jest spravedlivý, který výrok svých služebníků na zemi chce potvrditi na nebi. Neboť takto pravil Kristus: „Amen, pravím vám, cožkoli svázete na zemi, bude svázáno i na nebi; a cožkoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“³⁶⁾ Jak vznešený, ale také jak zodpovědný jest úřad kněžský! K nim možno v nejplnějším slova smyslu zvolati, jak učinil zbožný král Israelský k soudcům od něho ustanoveným: „Věztež dobře, co činíte: neboť zastáváte úřad nikoli lidský, nýbrž božský.“³⁷⁾

Jak jest však možno kněžím, aby soud božský důstojným způsobem vykonávali, neotevřeli jim kajicník sám srdce své a nedá nahlédnouti na různé druhy svých přestupků, jejich počet a okolnosti, nezpovídá-li se, jak toho Církev žádá a jak bylo úmyslem Zakladatele zpovědi, Ježíše Krista?

³⁶⁾ Mat. 18, 18.

³⁷⁾ II. Paral. 19, 6.

Jediné z tohoto podrobného a úplného vyznání se z hříchů, které *zpovědi* nazýváme, možno poznati zpovědníku vnitřní stav kajicníka, zdali opravdově svých přestupků lituje, zda to s pokáním upřímně smýšlí, zda se chce polepsiti, čili — zda zasluhuje rozhřešení, aneb nikoli. Jediné z tohoto vyznání pozná zpovědník, zda jsou to hříchy slabosti aneb zloby, zda náhodné čili ze zvyku, zdali dáno někomu pohoršení a chce je kajicník napraviti; zdali komu škoda způsobena, na cti ublíženo a chce kajicník každý cizí statek navrátiti, nahraditi a bližního očistiti; čímž jediné rána jest vyléčena a odpuštění dojíti možno. Nestačí tedy zpovídati se všeobecně: „zhřešil jsem“, neboť tak říkají před knězem všichni, dobří i zlí, kající i zatvrzelci. Ani nesmějí říci: „lituji všech hříchů, že jsem Boha urazil; chci se polepsiti, atd.“ neboť i toto vychází z úst všem, ať to smýšlejí s pokáním upřímně, čili nic. Hřích bývá hluboce ukryt a srdce lidské má mnoho tajných záhybů, jichž člověk nezná; proto mají býti ve zpovědi otevřeny a vše, co jest skryto a tajno, má býti odhaleno, aby pravá kaji-

cnost byla poznána a každá rána přiměřeným lékem vyhojena, což nemůže se státi leč úplným vyznáním se z *jednotlivých* hříchů a jejich okolností. Bez takového vyznání nepozná nikdy zpovědník pravý stav kajicníka, a musel by všechny, kteří ke zpovědi přistupují, *rozhřešovati bez rozdílu, napořád*; což by bylo mocí, úřadem rozmarným, rozumu odporujícím a tím zpověď bezúčelnou, nerozumnou. K čemu by byl dal Kristus dvojí moc, buďto *rozhřešovati* aneb *zadržovati*? Zpověď jest tedy zřízením božským a bez úplné zpovědi z jednotlivých hříchů nemožno dojíti odpuštění.

Odtud také vidíme hned za dob *apoštolských*, proč apoštolé častěji ve svých listech k vyznávání se z hříchů napomínali; ne z jiné příčiny, nežli že od něho závisí odpuštění!

Sv. Jakub volá: „Vyznávejte se ve spolek z hříchů svých“, ³⁸⁾ aby, jestliže jeden druhému svěřují se pro útěchu, úlevu a poučení, tím více svěřovali se těm, kteří mohou od poklesků rozhřešiti.

³⁸⁾ Jak. 5, 16.

Sv. Jan píše: „Vyznáváme-li hříchy své, věrnýť jest Bůh a spravedlivý, aby nám odpustil hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti“. ³⁹⁾ Věřící uposlechli hlasu, neboť čteme o Efeškých: „Mnozí z věřících přicházeli vyznávajíce a vypravujíce skutky své“. ⁴⁰⁾

Vyznávali a vypravovali, praví Písmo sv., kterýmžto sesílením výrazu chce ukázati na jejich dokonalé a zevrubné vyznání. Že se tím rozumí zpověď svátostní, že to činili, aby došli rozhřešení, potvrzují všichni sv. Otcové, ano i odštěpenec Hugo Grotius. ⁴¹⁾

A kdyby Písmo sv žádně zmínky o zpovědi nemělo, neboť řekl Pán Ježíš: „Jděte a učte“ a ne „sedněte a pište“, — *stačí tu dějiny církve*, které svědčí, že sv. zpověď konala se od věřících po všechna století od nejprvnějších dob a že vždy byla považována za nutnou ku odpuštění hříchů.

³⁹⁾ I. Jan 1, 9.

⁴⁰⁾ Skut. ap. 19, 18.

⁴¹⁾ Dr. Frant. Sušil: Skut. apoštol. 224.

2. Že Pán Ježíš zpověď svátostí učinil, a že zpověď jest nutnou ku odpuštění hříchů, svědčí tedy i *ústní podání*, výroky sv. Otců a učitelů církevních.

Tak ku př. sv. *Jeronym* praví: „Vyslechl-li biskup nebo kněz různé hříchy, tuť ví, které má zadržeti a které rozvázati“. ⁴²⁾ Sv. *Augustin* svědčí: „Klíče odevzdal Pán Církvi své, aby, cokoli by rozvázala na zemi, bylo rozvázáno i na nebi. Odpouštění hříchů, poněvadž se neudílí leč v Duchu svatém, nemůže býti udíleno, leč toliko v oné Církvi, která má Ducha svatého“. ⁴³⁾

Sv. *Ambrož* tvrdí: „Právo odpouštění hříchů jest jediné ponecháno kněžím. Právem tedy si toho přivlastňuje ta Církev, která má pravé kněží. Kacířství si toho přivlastniti nemůže, ježto nemá kněží Božích“. ⁴⁴⁾

Sv. *Efrem* praví: „Odpouštění hříchů se neuděluje smrtelníkům bez ctihodného kněžství“. A jinde: „Proč by's zoufal, hříšníku,

⁴²⁾ Com. in Math. c. 13, 19.. Brynych, Štít víry, 68.

⁴³⁾ Vohnout, Katechet. káz. I. 262.

⁴⁴⁾ Vohnout, ttž.

žebrík Jakubův, s něhož jsi při neopatrném vstoupání klesl, stojí pořád v Církvi Kristově. Byť jsi snad i údy vymknul sobě, přičiň se přece naň vyléztí, dostoupiti stupně, kde by's se mohl pevně zachytiti a s větší opatrností držeti“. ⁴⁵⁾

Sv. *Jan Zlat.* svědčí: „Na zemi bydlí ti, jimž bylo svěřeno rozdávatí to, co jest v nebi, a ti moc obdrželi, jaké ani andělům ani archandělům nedal Bůh, neboť těm nebylo řečeno: „Cokoli svázete na zemi, bude svázáno i na nebi“. ⁴⁶⁾ „Tělesné malomocenství čistiti, ano spíše, zdali jest očistěno, zkoušeti, — toliko bylo dovoleno kněžím židovským. Ale kněží křesťanští obdrželi moc nikoli malomocenství tělesné, nýbrž nečistotu duše, nikoli, zdali jest očistěna, zkoušeti, nýbrž *zcela očistiti*.“ ⁴⁷⁾

Sv. *Tomáš Aqu.* praví: „Při soudu není týž soudce a vinník. Tedy hříšník, který jest vinen, nesmí býti soudcem sebe samého, nýbrž od jiného souzen, a tak jest třeba, aby se vyznal“. ⁴⁸⁾

---

⁴⁵⁾ Vohnout, ttž.

⁴⁶⁾ De sacerd. III. 5. — ⁴⁷⁾ ttž.

⁴⁸⁾ Suppl VI., Hettinger, Apol. d. Christ. II. 2.

Hugo ze sv. Viktora svědčí: „Pozorujte, bratři, milosrdenství plné řízení Boha všemohoucího! On sám jediné jest s to ospravedlniti hříšníka a sejmouti s něho všelikou vinu, a přece, aby svědomí naše upokojil, dal člověku moc hříchy odpouštěti a odpustky udělovati, aby se člověk ku člověku jako sobě rovnému blížil s větší důvěrou, vidí-li, že on totéž musí činiti, chtěje dosíci odpuštění hříchů. Bůh sice vidí, jak jej prosí člověk za odpuštění, ale člověk nevidí, zdali mu Bůh odpuštění uděluje. Proto chtěl Hospodin, aby člověk mluvil ke člověku, aby s ním hovořil o spáse duše, a aby si vyprosil odpuštění od toho, jenž sám jest také služebníkem onoho mocného Pána, jemuž jest dána všeliká moc na nebi i na zemi“. ⁴⁹⁾ Více svědků poznáme později. — Zpověď tedy byla vždy považována za svátost od Krista Pána ustanovenou a k odpuštění hříchů nutnou.

Proto uzavírá sněm *Tridentský* takto: „Tvrdil-li by kdo, že ve svátosti pokání k odpuštění hříchů není ustanoveno po právu

⁴⁹⁾ Ernd. Theol. a Miscell. I. 40., Himmer O blahobytu duchov. 107.

božském vyznati se vůbec a jednotlivě ze všech smrtelných hříchů, na něž se můžeme po náležitém a pilném zpytování svědomí upamatovati, ano i z tajných hříchů a těch, které jsou proti dvěma posledním přikázáním Božím, jakož i z okolností, které podobný hřích změní, budiž z Církve vyobcován.“⁵⁰⁾

Svátostní zpověď podrželi aneb aspoň uznávali i *kacíři*, kteří časem od Církve katolické se odtrhli. *Luther* v posledním roce svého života psal k Lovenským bohoslovcům: „Rádi vyznáváme, že pokání s mocí rozhřešující jest svátost, neboť má zaslíbení“.⁵¹⁾ Jindy pak vyznal, že ušní zpověď považuje tak jako pannictví a zdrženlivost za věc velice drahou a spasitelnou.⁵²⁾

Vidí se též v *konfessi augsburské*, že první protestanté tajné zpovědi a zvláště rozhřešování kajících naprosto nezamítali, neb v II. dílu tohoto vyznání čteme doslovně: „Zpověď v církvích našich se zachovává jak pro ten veliký užitek a nabytí rozhřešení, tak také i pro jiná lidského svědomí potě-

⁵⁰⁾ Sess. 14. can. 7.

⁵¹⁾ Vohnout, Katechet. káz. II. 123.

⁵²⁾ Jirsik, Popul. dogmat. V. vyd. 375.

šení, poučení aneb jiných potřebných věcí uvážením“.⁵³⁾ Jestliže později užívali protestanté zpovědi jen všeobecné, úhrnné, bez vyznávání se jednotlivých hříchů knězi, jednali proti úmyslu Pána Ježíše.

Co soudil *Hus* o zpovědi? Podáme tu dvě svědectví, která ukazují, že zpověď za nutnou svátost a odpuštění hříchů uznával, a že se sám zpovídal. Píše takto: „Položíce, že Kristovo přikázání praví: *Jděte, ukažte se kněžím*, — jest podobenství zpovědi, již lidé činiti mají před kněžími, — tehdy vážím takto slova, že když dí Kristus k malomocným: *Jděte, ukažte se kněžím*, — že v tom znamená, aby smrtelní hříšníci šli ukazovat hříchů knězi, jenž by uměl rozeznati mezi hříchem a hříchem. A když dí: „*Jděte*,“ ukazuje, že hříšný nemá meškati svým ukázáním a také aby nebezděčně, ale dobrovolně se ukázal. A když dí: „*Ukažte*,“ ukazuje tím, aby hříšný netajil hříchů, ale aby je okázal. A řka: „*kněžím*,“ ukazuje, že kněží mají moc, aby slyšeli hříchy a radili, kterak může člověk mocí Kristovou od

⁵³⁾ Jirsík, ttž.

hříchů býti vyčistěn. Z toho máme, že zpověď má býti dobrovolná, brzká, zjevná knězi, svých hříchů celá“. ⁵⁴⁾

Hus, když seděl ve vazbě v Kostnici, žádal, aby se mohl zpovídati. „Jáť chtěl se zpovídati a žádal jsem komisaře či napomínatele, aby mi zpovědníka dali Pálče neb někoho jiného. Já řekl: Páleč jest úhlavní protivník můj: chci se mu zpovídati; neb jiného způsobného muže mi dejte. Prosím pro Bůh! I stalo se. Zpovídal jsem se pak jistému doktoru mnichovi, kterýž mne vyslyšel pobožně a velmi krásně, i dal mi rozhřešení.“ ⁵⁵⁾

Svědčí tedy Hus pro zpověď katolickou nejen slovem ale i příkladem vlastním!

I sám zapřísáhlý nepřítel Církve katolické *Voltaire* doznává, že zpověď jest zřízením božským, která má svůj původ toliko v nekonečném, nevystihlém milosrdenství svého Zakladatele. ⁵⁶⁾

---

⁵⁴⁾ Sebrané spisy, Erben II. 342.

⁵⁵⁾ v. 50 listu; Sedmero proutků ze spisů Mistra Jana Husi; kat. tisk. spol. č. 7. str. 34

⁵⁶⁾ Reflex. medic. theol. s. l. confess.; Donin, die Geheimnisse 70.

Víra tedy učí nás, že Pán Ježíš zpověď přirozenou povýšil za svátost, nad přirozenou, a ustanovil za nutnou podmínku ku odpuštění hříchů. Pravdu tu stvrzuje i ústní podání a uznávají i nepřátelé Církve, jak jsme právě poznali. Přistupme nyní ku nesčetným výhodám zpovědi.

§ 3.

Zpověď jest největším dobrodiním pro lidstvo, — tomu učí zkušenost.⁵⁷⁾

Dosud ukázali jsme, že zpověď jest přirozenou potřebou lidského srdce a k odpuštění hříchů podmínkou nutnou. Kdo by mohl popírati nesmírného užitku a výhod ze zpovědi plynoucích, pro něž mluví a svědčí zkušenost všech časů, pokud Církev Kristova zde trvá? Nebo jaký jest účel zpovědi? jaké účinky její? odpuštění hříchů, vykořenění zlých návyků a chyb, zbožné poučování, utišení rozbouřeného svědomí, upokojení mysle, rada v pochybnostech, návod

---

⁵⁷⁾ Dle Schlöra, Soll ich beichten? 27 násl.

k dobru atd. jest, co působí zpověď, jestliže se jí řádně užívá. Myšlénka, že hřích musí býti ve zpovědi vyzrazen, aby odpuštění bylo možné, leká i sebe většího odvážlivce a zdržuje od hřichu; zadržuje ocel v ruce vraha; msta, krádež, podvod, necudné myšlénky, žádosti, řeči a skutky oněmují již na prahu srdce člověka sebe více otupělého. Ať někdo sečte, co nepřátelství, hněvu a msty bylo zpovědí odstraněno a v zárodku utlumeno; jak mnohý ze zastaralých zlovyků byl vyhojen, jak mnoho bezpráví napraveno, nespravedlivého jmění navráceno, jak mnohým ohavnostem všelikého druhu zabráněno!

Nevýslovné dobrodiní plyne ze svaté zpovědi jak pro člověčenstvo vůbec, tak i pro jednotlivce. „Hřích činí bídné národy“, ⁵⁸⁾ praví Písmo sv. Všecko zlo, které tísní společnost lidskou, jakož i každého jednotlivce, pochází ze hřichu, který jest jediným zlem.

Kdyby se hřích odstranil, zaměnilo by se toto slzavé údolí v ráj a nastoupil zlatý věk. Marně snaží se, kdo chce lidstvo učiniti

---

⁵⁸⁾ Přísl. 14, 34.

šťastným — zlepšováním zevního blahobytu, rozmnožováním smyslných požitků, povolením různých svobod, dokud všeobecnému blahu po boku bude státi i všeobecné zlo, hřích, kořen vší nespokojenosti; neboť hřích bídné činí národy.

Nemravnost všeho druhu oslabuje, otravuje pokolení lidské v nejlepším jeho květu, trhá nejsvětější svazky, podkopává blaho rodin, které jsou základem státu a naplňuje zemi pokolením, které bez kázně a výchovy vyrůstajíc, věští velice smutnou budoucnost. Opilství, požitkářství, marnotratnost, zbujňelost, zahálčivost, touha po smyslných požitcích otupují smysl pro vyšší, duševní záležitosti; na jedné straně necitelnost, neláska k bližním, — a na druhé tisíce vlastní vinou přicházejí k holi žebrácké a z nich pak stávají se nejzarputilejší nepřátelé lidské společnosti. Pýcha, vynášivost zhrdá každou autoritou, trhá uzdu poslušnosti, nenávidí vše, co jest posvátného a úctyhodného a chce na starých zříceninách vztýčiti novou budovu štěstí a blahobytu. „Ó synové lidští, volá Žalmista Páně, dokavadž

těžkého srdce? Proč milujete marnost a hledáte lež?“⁵⁹⁾

Jedno jest zlo, které železným poutem svírá a tísní člověčenstvo, jedno jest zlo, od něhož všecko to jiné různé zlo, smutné poměry společenské, vzájemná nedůvěra, vzájemná nenávisť vycházejí — a to zlo jest — *hřích!* A může-li býti něčím jiným toto zlo vyléčeno, nežli *sv. náboženstvím*? Či není to křesťanství, jemuž Evropa a celý vzdělaný svět díky jsou vázány za vzdělanost, zušlechťení mravů?

A co na jednotlivcích našeho věku vidíme ještě pěkného, zda není to zbytkem křesťanství za dětství vstípeného, blahodárným nádechem věřících spolubližních, vlivem náboženské atmosféry, v níž jest jim žítí? Vždyť dějiny národů a zkušenost každodenní tisíce podávají důkazů, že se v z r ů s t e m náboženství vyk v ét á i h u m a n i t a, vzdělanost a s ú p a d k e m téhož dostavuje se zdivočilosť, barbarství! Sami nevěrci nuceni jsou doznati, že není lepšího prostředku ku civilisování divokých,

---

⁵⁹⁾ Žalm 4, 3.

nevzdělaných národů nad hlásání křesťanství! Avšak hlásání učení Kristova samo nedostačuje, aby se dosáhlo zušlechtění a oblažení lidstva. Musí křesťanství s celým svým požehnáním vykupitelským a plností milosti Boží, která jest v Církvi Kristově uložena, na lidstvo působiti, život jeho proniknouti, přetvořiti, posvětit; musí býti použito také onoho nejblahodárnějšího prostředku — svátostní *zpovědi*, kterou jedině může býti každé zlo, každý hřích z kořene vyvrácen, a tím pravého blaha dosaženo.

Zpověď obměkčuje zatvrzelé, usmiřuje rozhněvané, spojuje rozdvojené; pyšného vede ku pokoře, lakomého ku štědrosti, zahalčivého k práci, marnotratníka ku šetrnosti, požitkáře ku střídmosti, smyslníka ku čistotě.

Zpověď odstraňuje pohoršení, ničí podvrtné úmysly, navrácuje nespravedlivé jmění, dobré jméno bližnímu, vykořeňuje tajné hříchy všeho druhu. Ano zpověď takřka hřích již předchází: zamezuje mnohé zlo, které by jinak bylo spácháno; ničí ho u samého kořene. Zpověď vykonává božské soudní právo i nad myšlenkami, kam ra-

meno moci světské nevníká, zpověď proniká i nejskrytější záhyby lidského srdce a smýšlení člověka posvěcuje.

Slyšme úsudek o prospěšnosti zpovědi z úst muže jména světového, učeného filosofa ač protestanta, **Leibnitze**: „Nemůžeme popřít, že zpověď jest dílem božské moudrosti, a jisto jest, že celé křesťanství nenemůže se ničím chvály hodnějším vykáhati. Považuji vážného, zbožného a opatrného zpovědníka za vydatný božský prostředek pro spásu duší. A nenacházíme-li na zemi tak snadno věrného přítele, jak mnoho pak platí ten, jenž pomocí náboženství božskou přísahou se zavázal udržovati víru a pomáhati duším ku spáse? Zpovědník přináší mír, čest, uvědomělost a mravní svobodu . . . . Zajisté, jestli něco krásného a chvalitebného v náboženství křesťanském, jest to úřad zpovědní, jemuž se sami Číňané i Japonci podivovali. Potřeba zpovědi odstraňuje mnohé, zvláště ty, kteří ještě nejsou zatvrzelými, od hříchu a poskytuje kleslým velikou útěchu, takže myslím, — že zbožný, usedlý a opatrný zpovědník jest velikým nástrojem Božím pro

spásu duší. Jeho rada pomáhá při upravnování žádostí, při pochopování chyb, při maření příležitosti ke hříchu, při navrácení odcizeného, při náhradě škody, při rozptýlení pochybnosti, při vzpružení klesajícího, při vyhlazení a zmírnění všeho zla duševního. Jestliže pak na zemi nalézáme sotva něco lepšího než dobrého přítele, jak důležitým stane se nám teprve, když zavázán jest neporušitelným způsobem božské svatosti ku věrnosti a pomoci.“⁶⁰⁾

A v pravdě! Pohlédněme blíže na podivuhodné účinky zpovědi.

1. Ona jest nejmocnějším prostředkem ku **zušlechtění lidstva**. Není jiného prostředku, který by působil jako tato: jestliže jí kdo řádně užívá

Veliký vliv mají na ducha lidského různé systemy filosofické, mravoučné knihy, různé divadelní kusy, které různou nepra-

---

⁶⁰⁾ Systema theolog, übersetzt v. Räss u. Weiss, Mainz 1820.; Schlör, 30; Mír III. 1892. č 44. v Olomouci.

vost v plné její ohyzdnosti a zpozdilosti staví na pranýř, avšak kolik lidí se jimi obrátilo, napravilo? Velice nepatrný počet u porovnání se zpovědí, která se může vykázati výsledky překvapujícími, nesčetnými. Co tisíců jest těch, kteří v prostopášnostech zdáli se býti již nenapravitelnými, kteří sami již pochybovali o změně života, a — jedinou zpovědí byli zcela změněni, přetvořeni, plni nové životní síly setřásli se sebe všechna pouta nepravosti! Tolik spůsobiti může toliko moc sv. náboženství, milosti Boží.

Kdokoli jsi hříchy spoután a čteš tyto řádky, a snad dlouhá leta již vězíš v tolik trapném stavu, snad hřích stal se zvykem a ty se hanbíš, jím pohrdáš, a rád se chceš vymaniti ze svírajících pout nepravosti, ale tu pokaždé zmožen jsi vlastní slabostí až úžasnou, tak žes jakousi loutkou hříchu: vzmuž se ještě, vzchop se, vyhledej si zpovědníka, k němuž máš úplnou důvěru, otevři mu srdce své, buď zcela upřímným a nezatajuj ničeho: a já přísahám ti před Bohem, máš-li ještě trochu dobré vůle, trochu citu pro ctnost a život bezúhonný, Bohu

milý, že vstaneš z hrobu hříchů úplně změněn, znovuzrozen, že život začne tě nyní dvojnásobně těšiti, že zatoužíš po ctnosti, a hřichy předešlé objeví se ti v plné své ohyzdnosti a ohavnosti, že se před tebou otevře svět, o němž dříve neměl jsi ani zdání! Tisíce a tisíce vstali podobným způsobem z hrobu nepravostí svých a svět jednou bude žasnouti, až spatří v soudný den ty tajuplné divy milosti Boží, které svatou zpovědí byly způsobeny! Svět zná přemnoho takových divů, obdivu hodných obrácení, změn života a proto zuří proti zpovědi, která mu tolik miláčeků odnímá, proto varuje před zpovědí, zdržuje přemnohé, pronásleduje a posměchem provází ty, kteří zpověď vykonávají, proto svět nenávidí a hanobí kněze, kteří se tomuto svatému úřadu zpovědnímu horlivě věnují. Svět ví dobře, že zpovědí nemravné spolky se trhají, hříšné záměry ničí, špatné knihy odkládají a každé pletivo ďábla ruší a zpřetíná. Jak mnohem více zločinů bylo by každodenně spácháno, kdyby nebylo katolické zpovědi! Jak mnohem méně bylo by zločinců, kdyby

z povědi katolické bylo řádně oceněno a používáno!

Vždyť jakmile tak zvanou reformací v 16. století některé protestantské země pohrdly zpovědí, už se dostavily také následky: nemravnost jako potopa zaplavila rychle celé krajiny, tak že se ozývaly přčetné hlasy, aby zpověď byla opět zavedena. Tak ku př. *Norimberští* vypravili posly ku císaři Karlu V., prosíce, aby zpověď byla obnovena, poněvadž od té chvíle, co byla odstraněna, rozmáhaly se nepravosti, o nichž druhdy nebylo ani slechu.“⁶¹⁾ Z téže příčiny podali r. 1670. protestanté v *Štrassburku* pamětní spis tamnímu magistratu, aby se postaral o opětné zavedení ušní zpovědi.⁶²⁾

Velikého užitku zpovědi katolické nemohli popřít ani největší odpůrci Církve. Tak ku př. *Voltaire*, filosof francouzský, který se rouhal a posmíval všemu, co jest svato a posvátno každému, přece doznal

---

⁶¹⁾ Vohnout, *Katechet.* káz. II. 123.; *Kist*, *Exempelbuch* I. 35.

⁶²⁾ *Kist*, I. 35.

o zpovědi: „Zpověď jest mocnou uzdou, která zdržuje od nepravostí; dobře se hodí, aby smířila ty, kdo se na sebe hněvají a aby chránila před t a j n ý m i hříchy.“ ⁶³⁾

Marmontel tvrdí: „Nad měsíční zpověď není lepšího prostředku, kterým by bylo možno zachovati č i s t o t u m r a v ů u mládeže.“ ⁶⁴⁾ *Raynal* vidí ve zpovědi nejlepší prostředek ku zachování m r a v n o s t i. ⁶⁵⁾ A *Cerutti* svědčí: „Přivést k ošklivosti a lítosti nad zlým činem; dáti u z d u n e p r a v o s t i a oporu nevinnosti; vykořeniti ze srdcí návyk zlořádu, nepravosti a vzpoury; zameziti podvod; udržovati lásku ku svornosti, spravedlnosti a pořádku; seděti na místě Božím jakožto soudce nad svědomím a nepravostmi lidí: to činí z úřadů zpovědníka jeden z nejvhodnějších ku udržení mravnosti a tím b l a h u č l o v ě č e n s t v a n e j p ř i m ě ř e n ě j š í c h.“ ⁶⁶⁾ Takto po-

⁶³⁾ Diction. philos. s. v. Catech., Hettlinger, Apol. d. Christ II. 2, 137, Himmer, O blah. duch. 111.

⁶⁴⁾ Memoir I. 1., Hettlinger, Himmer, ttž.

⁶⁵⁾ Hist. philos. v. polit d. Indes, III., Himmer ttž., sr. i Horion, Triumph d. Beicht, 8.

⁶⁶⁾ Horion, ttž.

hlížejí na zpověď nepřátelé Církve katolické!

2. Zpovědi dostává se člověku **světla, rady a pomoci** v mnohých obtížných záležitostech, které netýkají se pouze svědomí a věčnosti, ale často i celé existence člověka; tak že kolikráte jeho klid, jeho čest, jeho celé štěstí, snad jeho celý život závisí od řádného rozluštění a vyrovnaní některé obtížné záležitosti. Jak často octne se mnohý v poměrech, kdy, byť byl sebe moudřejší, ztrácí jaksi mysl a všechnu rozvahu, neví si rady, v sebe uzavřen stále obírá se trapnou záležitostí, čím dále, tím více ztrácí světla rozumu, upadá v děsivou tmou nejistoty, rozervanosti, až i stává se obětí zoufalství! Co tu každodenně lidí na světě, kteří *v rozervanosti berou si život, kteří tu mohli ještě dnes krásně a spokojeně žít, a nahodilou bídu a nehodu rozumně překonati, kdyby se jen byli uchopili tak mocného prostředku, zpovědi, kdeby byli načerpali potřebné síly, rady a pomoci ku potlačení zla!*

Kněz ve zpovědi jest božským prostředníkem, který jest vázán naprostou mlčením.

vostí a nikdy, co byl zde slyšel, vyzraditi nesmí, a který k úřadu tak vznešenému a nejvyšš prospěšnému se studiem připravoval, aby v každé nehodě, v každé nejistotě mohl býti bližnímu po ruce radou, útěchou i pomocí! Slyšme úsudek *Silvia Pellico* ze Saluzzy, který pro politické přestupky dlouho byl žalářován a zajisté často v žalární samotě sváděn poměry k rozervanosti i zoufalství Tento ukazuje, čím mu byl zpovědník, an praví: „A ch nešťasteň, kdo nezná velikosti zpovědi. Nešťasten, kdo myslí, že jest povinen pozíratí na ni s pošklebkem, aby se nezdál býti nevzdělaným! Není pravda, když každý již ví, že třeba dobrým býti, že netřeba dáti si to říci; že postačují vlastní úvahy, četba příhodná; nikoli, — živé slovo člověka má moc, jaké ani knihy ani vlastní úvahy nemají“ „Každý měsíc jsem poslouchal spasitelná napomenutí svého zpovědníka a pokaždé zahorelo srdce mé proctnost: tu jsem nikoho nenáviděl a byl jsem hotov život dáti za toho nejmenšího z bratří a děkoval jsem Bohu, že jsem člo-

v ě k e m. Ach, nešťasten, kdo nezná zpovědi!“ ⁶⁷⁾

3. Zpověď jest nevyčerpatelným pramenem **útěchy a pokoje**. Není větších muk nad výčitky pobouřeného svědomí; které se dostavují v jistých dobách u lehkomyšlníků, prostopášníků a bezbožců; zvláště to bývá v neštěstích, v nemocech a nejvíce před smrtí.

Zatím co se tělesné oči zakalují a pozbývají zraku, otvírají a vyjasňují se oči duševní, takže přemnohý vzdychaje, volá k přátelům: „Drazí, teď vidím zcela jinak!“ Přátelé chtějí těšiti, ale ta jejich útěcha jest slabou, prázdnou; a aby prý nemocného nepolekali, odkládají s přístupem kněze, jakoby návštěva duchovního měla nemoc zhoršiti; snad i v předsudku svém zabrání, aby více nemocný kýžen^é útěchy_ nedošel.

D'Alembert, nevěrec a přítel Voltairův, roznemohl se nebezpečně. Cítě blízkou smrt, žádal, aby mu obeslali faráře ze St. Germain.

---

⁶⁷⁾ Z mých žalářů, přel. Netval, Praha, Cyrill. Meth. kněh. 1882. str. 254, Frencl, Postilla, Děd. Svatojanské, 1854. I. 289.

Přítel jeho, také nevěrec, šel na oko pro duchovního, brzy se vrátil, že prý ho nezastihl doma. Po druhé posílá d'Alembert svého přítele, který opět, vrátiv se, oznamoval lživě, že duchovní prý nemůže přijíti. I poslal nemocný svého sluhu s lístkem, zapřísahal duchovního, aby přišel rychle. A když tento přišel, d'Alembert byl — mrtev ! Hanebný ten přítel Condorcet ještě se tím — vychloubal ! — Avšak co učinil d'Alembertovi, učinil d'Alembert Voltairovi před 5 lety, který zoufalým křikem o pomoc žádal.⁶⁸⁾ „Ach, pošlete mně pro utěšitele, jenž by zapudil strašný žár mé duše“ volal *Callot* z Herbois před smrtí.⁶⁹⁾ — Netřeba jíti daleko pro příklady, každý ze zkušenosti poznal, jak drahým a vítaným jest umírajícímu posel útěchy a pokoje, zpovědník !

Stane-li se kdy, že nemocný nespěchá, aby se očistil a svědomí upořádal, bývá to buď z otupělosti, buď ze strachu, an dříve

---

⁶⁸⁾ Annegarn, sr. Černohouz, Encyklop. příkladů 637.

⁶⁹⁾ Zollner, Katechet. káz.

zpovědi zanedbával, a nyní děsí se okamžiku, kdy má účty vydávati; právě v této chvíli nejvíce jest sváděn od úhlavního nepřítele duše k pochybnosti, lehkomyšlnosti; jindy opět přátelé klamou nemocného, jakoby ještě nebyl v nebezpečí, takže týž do poslední chvíle žil v pevné naději na uzdravení. — Zkušenost dokazuje, že nejnepokojnější nemocní po přijetí sv. svátostí okamžikem nabývají svatého klidu, září štěstím, že jsou s Bohem usmířeni, a právě tento duševní klid působí i na zdraví tělesné, jak svědčí i lékař protestant *Ami-Badel* řka: „Jest zřejmo, že stavem morálním lepší se i stav tělesný. Nemálo lékařů pozoruje tuto věc a blahý účinek zpovědi u nemocných.“⁷⁰⁾ Zde osvědčují se slova sv. Pavla, jenž dí: „Království Boží (útěcha sv. náboženství), není pokrm a nápoj, ale spravedlnost, *pokoj a radost* v Duchu svatém“.⁷¹⁾

Ostatně nechtějme zkušenost tu hledati pouze u nemocných a umírajících; nedostane

---

⁷⁰⁾ Donin, Die Geheimnisse, 72.

⁷¹⁾ Řím. 14, 17.

se každému té milosti, aby se v poslední chvíli poznal a s Bohem smířil. Tisíce a tisíce jest těch, kteří štítíce se vyznati z jednoho hříchu těžkého, upadají stále do nových a větších, rána duše stává se pořád hlubší, vina větší a kámen svědomí stále těžší, až nemohouce snésti trapných výčitek dostavují se k soudu zpovědnice a nemají dříve klidu a pokoje, dokud nezaslechnou výroku zástupce Božího: Jdi v pokoji, odpouštějí se tobě hříchové tvoji! Tuto pravdu uznal i protestant *Raville* při veřejné diskusi v Ženevě r. 1839, řka: „Zda se mi, že stačí sestoupiti v sebe sama, aby se porozumělo, jaké opory nalezá římská církev s poklady svých milostí a svou božskou autoritou v nejhlubších potřebách našich duší Kdo by nepohleděl závistivým okem na tuto soudnou stolicí pokání? Kdyby si nepřál v té trpkosti, jakou mu hlas svědomí připravil, v té nejistotě, zdali Bůh mu odpustí, slyšeti hlas, který by mu oznamoval jmenem Kristovým: „Odejdi v pokoji, odpouštějí se ti hříchové tvoji“.⁷²⁾ — Jak zasle-

---

⁷²⁾ Obrana víry, IV. 133.

pený, kdo nechce použití tak lehkého prostředku, kdo odmítá nabízenou mu ruku Boží a raději žije v nepravostech, raději žije v otroctví trapných výčitek a nepokoje!

4. Zpověď přivádí ku **pravé moudrosti a osvětě**. Nikdo není osvícen, není-li sám nad sebou — v světle; nikdo nemá pravé moudrosti bez základu této moudrosti — *poznání sebe!* Mnozí vědí mnoho, ale neznají toho nejhlavnějšího: neznají sebe. Sv. *Klement Alexand.* praví: „Poznání sebe jest mezi všemi vědami ta nejkrásnější a největší: onoť jest základem moudrosti.“

O potřebě poznání sebe byli přesvědčeni již filosofové pohanští. V *Delfách* dali napsati na chrám Apollův zlatým písmem: „Poznej sebe sama“. Napsali to na portál chrámu, poněvadž slova ta obsahují velice důležitou povinnost náboženskou, poněvadž náboženství vede ku pravému poznání. Zlatým písmem, poněvadž poznání sebe má býti každému nad zlato dražší.

Démonax byv otázan, kdy počal moudrým býti, odpověděl: „Když jsem se počal poznávati.“ ⁷³⁾

⁷³⁾ Šmída Repert., Černohouz, Encykl. příkl. 864.

Pythagoras radil svým žákům, aby každodenně zkoušeli na sobě: co činili a jak to činili. *Cicero* praví o sobě: „Po způsobu *Pythagora* přemýšlím každého večera, co jsem celý den mluvil a konal.“

Seneka praví o jistém *Sextiovi*, že ku konci každého dne ubíraje se k odpočinku takto se sebe otazoval:

„Které rány duše jsem dnes vyléčil? kterému hříchu byl odporoval? pokud jsem se stal dnes lepším?“ A o sobě dokládá *Seneka*: „I já mám v obyčeji každodenně souditi sebe. Když denní světlo zmizelo, zkoumám celý minulý den a přehlížím všechny řeči a činy své, netajím před sebou ničeho, neopomím ničeho.“⁷⁴⁾ Už tedy filosofové pohanští postihli veliké ceny a důležitosti poznání sebe.

Žalmista Páně podobně praví o sobě: „Přemýšlel jsem o dnech starých a léta dávná měl jsem na mysli. A rozjímal jsem v noci v srdci svém a přemýšlel jsem a skoumal v duchu svém.“⁷⁵⁾ .Zvláštní bedli-

---

⁷⁴⁾ Frencl, Postilla II. 758.

⁷⁵⁾ *Žalm* 76, 7, 8.

vostí v poznávání sebe stkví se sv. *Ignác z Loyoly*. Po jeho smrti byla nalezena knížečka, v níž světec zaznamenával i nejnepatrnější své chybičky a nedokonalosti. Každodenně zpytoval se co nejpilněji: co myslil, čeho žádal, co mluvil, co činil a čeho opomenul. Tak žádal i ode všech členů svého řádu.

Jeho bezúhonný život, jeho obrovské činy zajisté dosti ukazují, jak výborným prostředkem k dosažení dokonalosti jest — denně učit se poznávati, zpytovatí svědomí. ⁷⁶⁾

Člověk, který se nezná, jest sobě cizincem, jest třtinou se menším větrem vášně se tetelící, jest plavcem bez vesla na širé vodě. Člověk, který sebe nezná, dopouští se přecasto bezpráví na jiných. Oči své a uši své posílá jako zvědy na všechny strany, aby slídily po chybách, nedostacích bližního, vlastních však vad a slabostí nevidí; jiného šlehá pro nepatrnou chybu jazykem přiostrěným a sám se brodí po krk v blátě a kalu. „P o k r y t ě e,“ pravil

---

⁷⁶⁾ Macan, výbor káz. 374.

Pán Ježíš, „vyvrz nejprvé břevno z oka svého a tehdy prohlédneš, a bys vyvrhl mrvu z oka bratra svého.“ ⁷⁷⁾ Proto praví sv. *Bernard*: „Kdybys znal i výšky nebes, šířky země a hlubokosti moře, — neznáš-li sebe, podobáš se člověku, jenž staví bez pevného základu.“ ⁷⁸⁾

Avšak poznání sebe jest velice *obtížným!* Už Thales, mudřec pohanský, byv otázan, co jest nejtěžšího, odpověděl: „Poznání sebe.“ — Proč? Slavný učenec *Humboldt* praví: „Jest to nesmírně důležité, abychom přemýšleli často o sobě. Ale v pravdě můžeme říci, že člověk právě sebe nezná zcela aneb aspoň ne dobře, protože se nikdy nestranně nepozoruje. Proto jest mi velice milé, když lidé, s kterýmiž obcuji, řeknou mi docela bez přetvářky, jak o mně soudí.“ ⁷⁹⁾

Obtížným jest poznávání sebe, poněvadž člověk nerad uznává svých chyb; má tu po každé co činiti s osobou nejvíce před-

⁷⁷⁾ Mat. 7, 15.

⁷⁸⁾ Černohouz, Enc. obr. 1277.

⁷⁹⁾ Himmer, O blah. duch. 105.

pojato u, sebou samým: samolibost lidská omlouvá sebe ráda, oko se rádo přimhuřuje a paměť ničeho tak snadno nezapomíná jako chyb vlastních.

Odtud také nalézáme ve společnosti lidské charakterů velice pořádku; nejvíce však lidí třtině podobných, sobeckých, nepřímých. — A proto musí i největší nepřítel doznati, že zpověď jest *nejvhodnějším prostředkem*; aby se učil člověk poznávati sebe, a tím stával se v pravdě moudrým! Neboť bez ctnosti není moudrosti! Odtud zkušenost učí, že tisíce lidí, kteří v pýše a vypínavosti své přemnohých bezpráví se dopustili a přece sebe za bezúhonné považovali, jakmile našli si samotu a zde chvíli o sobě přemýšleli, majíce na mysli pravdy sv. náboženství: ihned vybledl klamný lesk jejich poctivosti a spravedlnosti, modla sebezbožňování rozpadla se v trosky; spěchali na místo, kde by z poznanych chyb se vyznali, aby jim byly prominuty, a nabývše ve svátosti pokání potřebné síly a horlivosti a zvláštní rady, snažili se a dychtili neustále po pravé moudrosti učíce se více a více poznávati sebe, vyhýbajíce se

tomu, co by škoditi a vyhledávajíce jediné to, co by prospěti mohlo.

5. Zpověď jest dále **matkou svědomitosti a věrnosti v povolání**. Neboť udržuje v člověku potřebnou každému *bázeň Boží*, bez níž nikdo nemůže obstáti, aby z pravé cesty moudrosti nesešel. Zpověď činí, že člověk před hříchem utíká, hříchu se varuje pro Boha, z lásky k Bohu, a ne z pohnutek pozemských, přirozených, že vyhledává ctnost, bezúhonnost rovněž pro Boha. A odtud, kdo se bojí Boha, jest i v činech svých věrným, poctivým, pravdomluvným, poslušným a horlivým. Vždyť i *Voltaire*, nepřítel Církve, otevřeně pravil, že by si přál takových služebných, kteří jsou dobrými katolíky a častěji se zpovídají; neboť těch že se nemusí obávati, aby byl kdy oklamán.“⁸⁰⁾

Tak i *protestantští statkáři* v katolických krajinách často prý dosvědčují, že mají čeled katolickou raději: neboť jsou-li od ní okřadeni, jsou i jisti, že jim to kněz mocí zpovědnice zase vrátí.⁸¹⁾ Pravdu tu nahlédl

---

⁸⁰⁾ Schlör, Soll ich beichten? 36.

⁸¹⁾ Hengstenberg, Evang. Kirchenzeitung 1863. 926. Hettinger, II. 2, 137

také nevěrec *Rousseau*, který praví: „Jak velikou úlohu hraje zpověď u katolíků při náhradě za učiněnou škodu a bezpráví!“⁸²⁾ A *Voltaire* tvrdí opětně: „Jedna z výhod zpovědi jest ta, že se touto dosahuje náhrady; jediné zloba lidská může mnohdy tento spasný lék proměnit v jed“⁸³⁾ Ostatně to stvrzuje denní zkušenost, že spíše svěříme práci a jakékoli zaměstnání osobám, které se ještě Boha bojí a náboženské povinnosti svědomitě vykonávají nežli osobám, které se nevěrou, vlažností a lhostejností náboženskou vychloubají a svých povinností náboženských zanedbávají. Kdo není poctivým k Bohu, nebude také nikdy poctivým k lidem.

6. Zpověď vede člověka také k **pokoře** a tím také k **víře**. Pýcha byla hříchem prvních lidí a jejich neštěstím; pokora jest zase vzkříšením z hříchů a pramenem všeho blaha. Celý život Vykupitelův jest ustavičná pokora, od jesliček až ku kříži. Proto pokora a křesťanství jest totéž, a nejvhodnějším cvičením se v pokoře jest —

⁸²⁾ Hettinger, ttž., Himmer. O blah. duch. 111.

⁸³⁾ Donin, Die Geheimnisse, 71

z pověď. Jest to pokoření před knězem, který z přirozenosti své jest také hříchu podroben; kajicník klečí a odhaluje své nejtajnější rány svého srdce a očekává soudcovský výrok zpovědníkův. Pokora jest základem všech ctností jakož i branou do svatyně víry: mnohý vězí jedině proto v nevěře, poněvadž mu pýcha brání rozum svůj pravdám nadpřirozeným podrobiti. Jediná zpověď pokorná jest s to, aby pochybnosti rozptýlila, rozum přesvědčila a srdce upokojila! — Nevěra jiných má základ svůj ne tak v nedostatku poznání, jako spíše v pýše rozumu a zkaženosti srdce. Přemnohý nevěří, poněvadž dle víry žíti nechce a proto vrhá se v náruč nevěry, aby mohl žíti dle svých choutek. Smyslnost pak zaslepuje rozum, že činí i neschopným člověka, aby učení sv. víry pochopil; pravá moudrost, služba Bohu zdá se mu býti zpozdilostí, vlastní pak názory považuje za vrchol moudrosti! Neboť praví Písmo sv.: V zlovůli duši nevejde moudrost, aniž bydliti bude v těle, které jest poddáno hříchům.“⁸⁴⁾

⁸⁴⁾ Moudr. 1. 4.

Proto každému pochybovači možuo říci: Polož ruku na srdce a řekni mi, *jak žiješ*, a já ti řeknu, *proč nevěříš!* — Zpověď rozhání mračno pochybností, osvěcuje rozum, napravuje vůli, posvěcuje celého člověka. — Ejhle, jakých to výhod dostává se kajícíku za nepatrné pokoření se!

Slyšme ještě úsudek o prospěšnosti zpovědi z úst *Napoleona I.*, jenž dí: „Zpověď jest příliš potřebný lék ubohému lidstvu, než abychom v něm původu božského neuznali. Zpovědí utvrdí se každý v dobru, každý pozná zlo z kořene i kořen jeho, každý se přibližuje k Bohu a spojuje se s ním; toť jest patrné a nepopíratelné.“ ⁸⁵⁾

A slovatný učenec *Sailer* praví: Rozhřešení, které souvisí s předcházejícím odhalením hříšného stavu a spojeno jest na druhé straně s náležitým poučením, upokojením, útěchou, napomenutím, výstrahou, pokáráním — jest takovým dobrodiním pro pokolení hříšných, že neznám žádného dobročinnějšího prostředku ku poučování nevědomých, upokojení úzkostli

---

⁸⁵⁾ Vychovatel VI. 150. Flekáček.

v ý c h, p o v z b u z e n í l e n i v ý c h, o č i s t ě n í n e č i s t ý c h — n a d o n u m o c r o z h ř e š u j í c í, k t e r á s e p r o v á d í v d u c h u K r i s t o v ě, a b y z a c h r á n i l a l i d s t v o.“⁸⁶⁾

Končíme ještě slovy sv. *Augustina*, který svědčí o nesčetných výhodách zpovědi: „Milošť pokání uzdravuje neduhy, hojí malomocné, křísí mrtvé, zahání nemravnosti, okrašluje ctnosti, ohrožuje a sílí mysl. Pokání uvádí lidi k andělům a navrácuje stvoření Stvořiteli. V něm nalézá se všechno dobro, jím zachovává se všechno dobro; zapuzuje temnosti, působí světlo, očišťuje všechno, jsouc oheň trávící.“⁸⁷⁾

Tím poznali jsme, že zpověď v Církvi katolické má nejpevnější opory a nedá se nikdy zviklati předsudky nepřátel. Svědčí pro ni *rozum*, že jest zcela přirozenou potřebou srdce; svědčí pro ni *víra*, že jest zřízením nevystihlé moudrosti a lásky Boží; svědčí pro ni *zkušenost*, že jest nejlepším dobrodiním pro lidstvo, neboť ovoce její jest nevyčerpatelné!

⁸⁶⁾ Základ. náb ; Obrana víry, IV. 131.

⁸⁷⁾ Vohnout, Katechet. káz. II. 61.

Část II.

§ 4.

Námítky co do původu zpovědi.

1. Ukázali jsme, že zpověď původem svým sahá do samého ráje, jsouc přirozeným požadavkem srdce lidského, aby toto ulehčení došlo; poznali jsme pak, že Kristus učinil zpověď svátosti, ku odpuštění hříchů nutnou. Avšak nepřátelé Církve katolické vytasili se s námitkou, že prý zpověď jest *výmyslem a zřízením lidským!* Účel této námítky jest, aby zpovědí v základech otrásli, u lidu zlehčili a v zapomenutí přivedli. Na to odpovídáme:

„Je li zpověď dílem lidským, proč se nepřátelé Církve tolik namáhají, aby zpověď smyšlenými a vybásněnými báchorkami, pikantními historkami u věřících zošklivili a podvrátili? nač třeba jednání tak neupřímného a úskočného; nechť

se vytasí s pravdou a ukáží: *kdo* zpověď zařídil, *kdy* se to stalo, *jak* asi lidé uvítali toto zařízení, zvykům jejich a náklonnostem tolik odporné? zda to přijali bez reptání, slepě a klidně? jak se k tomu znali velmoži světští, majíce se nyní blížiti ke zpovědnicím, odložiti nádheru svou a snížiti se jako ten nejchudší? — A hle! Všeho toho nepřátelé nevědí; neznají od koho a kdy se to stalo; u kterého národa nejdříve, za kterého panovníka stal se asi neslýchaný ten převrat, jaké to asi vyvolalo následky atd. A co tomu říkají dějiny? Přešly snad neobyčejnou tu událost mlčením? Církev katolická měla přece vždy tolik nepřátel mezi bludaři, rozkolníky a nevěrci; nebyl by to ani jediný z nich nezanesl do listin dějin světových se škodolibým posměchem? A hle! Staré sekty bludařů, jako Ariani, Nestoriáni, Eutychiáni a j. nevytasily se nikdy s podobným nařknutím, ano oni sami zpověď považovali za svátost od Krista Pána ustanovenou a k odpuštění hříchů nutnou.¹⁾ —

---

¹⁾ Horion, Der Triumph der Beicht, 28

Dejme tomu, že by dnes Církev katolická neměla ani jediného nepřítele a chtěla zavésti nějakou novotu, dejme tomu, že by do dnes nebyl nikdo slyšel o zpovědi — a ona ji nyní nabízela za nejpotřebnější prostředek ku spasení; jak by byla ta novota přijata, aniť by se zprotivili tomu snad všichni, zvláště pak pyšní a lidé zlí?

Kdyby zpověď měla býti vynálezem a výmyslem *kněží*, tu by museli zajisté míti tyto ze zpovědi veliké výhody. Jaké asi? Snad že musí v zimě i v létě dlouhé hodiny seděti ve zpovědnici, dnem i nocí spěchat k nemocným, zdraví své vydávati v šanc v době nepříznivé, nebezpečné a nakažlivé? — Jaké výhody má kněz ve zpovědnici, nechť ukáže svědek zajisté nestranný a věrohodný, MUDr. Aug. *Stöhr*, který praví: „Těžké oběti, které přináší na těle i na duši kněz při vykonávání svého úřadu soudcovského, zůstávají často nepoznány a neoceněny. A přece každý kněz ví z vlastní zkušenosti, že hodina ztrávená ve zpovědnici zanechává po sobě pocitu únavy a zemdlení a že hlodá na zdraví neméně než hodina ztrávená na kazatelně . . .

Se soustředěnou pozorností musí naslouchati vyznáním často chvějícím se, sotva slyšitelným hlasem pronášeným; a toto napínání sluchu unavuje mozek dříve, než ta nejtěžší práce duševní! . . . Velmi často špatně daří se i čichu zpovědníkově a ošklivost, jakou tu duchovní nezřídka pociťuje, nenáleží mezi nejnepatrnější nepříjemnosti, jež spojeny jsou se zastáváním úřadu zpovědnického. Kapesní šátek, jež si mnozí duchovní drží před obličejem, poskytuje jen tu slabou ochranu, a jestliže silní šňupáci ujišťují, že jim šňupec poskytuje v takovém případě vydatnou útěchu, nechceme jich o víru tu připraviti; ale ve skutečnosti není prostředku, jenž by byl s to chrániti zpovědníka před nepříjemnými zápachy, jakož i před nebezpečenstvím nákazy; neboť že se mnohý kněz ve zpovědnici neštovicemi, tyfem a j. nakazil, jest zkušeností dostatečně dokázáno.“²⁾

Takto soudí lékař! Více tu ještě padá na váhu, že kněz musí tu slyšeti jen samé hříchy, každému dle potřeb a povahy býti

---

²⁾ Handbuch der Pastoralmedizin, 336, Himmer, O blahob duchov 109.

rádcem, těšitelem i kárce. Při návalu kajicníků ke zpovědi bývá duchovní v krátké chvíli jako by bez smyslů, unaven, duševně rozčilen. Neboť nepřístupují tu ku zpovědi, kteří to s pokáním a napravením upřímně smýšlejí; mnozí i povrchně odbývají a hříchů zatajují a sebe menší lítosti nedávají na jevo! Tuť jest postavení zpovědníka velice trapné! Rozhřešení dáti nesmí, není-li přesvědčen o řádné kajicnosti, jinak by plýtvat věci nejvyšší a zneužíval úmyslu Pána Ježíše a ve svědomí by se velice provinil: tu musí sám *otázkami* na kajicníku zpověď doplňovati ano i zcela, oč vlastně tu jde, poučovati. Jak tu bývá bolestno u srdce, pochopí jedině ten, kdo se vpraví do postavení zpovědníka a uváží, jak úžasný a vznešený úřad tu zastává a jakou proto má také před Bohem zodpovědnost. — To jsou ty výhody ze zpovědi!

K tomu ještě *sami jsou kněží zpovědi podrobeni* a sice mnohem častěji a mnohem přísněji! od nejmenšího kněze až ku hlavě Círky, sv. Otcí. Sv. Otec ku př. volívá si za zpovědníka mnicha z nejchudšího a nejprísnějšého řádu, tomuto odhaluje všechno

své jednání, od něho dává se poučovati, aby rozhršen a očistěn od nejnepatrnějších chybiček, Tělem Páně posilněn, mohl svědomitě zastávati přetěžký svůj úřad!

Dále jest každý zpovědník vázán *nejpřísnější mlčelivostí*; za žádné podmínky, nikdy a nikdy nesmí vyzraditi, co byl zvěděl ve zpovědi, i kdyby se to jeho samého týkalo, nesmí žádným způsobem dáti pak na sobě znáti, aby mlčelivost ani tím nejmenším zdáním nebyla porušena! A to zajisté není břímě nepatrné! — Odtud vidíme, že by kněží, zavádějíce zpověď, byli ztrestali nejvíce sebe!

Co jiného mělo je vésti?

Snad *vládychtivost*, touha po panství nad lidem, nad svědomím? jak někteří nepřátelé si představují, aby prý se dostali do rodin, rodinné poměry seznali a opanovali — Už jsme dříve ukázali, že by lidé sotva bez rozmýšlení a mlčky byli přistoupili k nějaké té novotě, která se zvláště přičí zlobě lidské! A pak kdo se dává mlčky voditi, u toho není třeba, aby se nějakým úskočným způsobem ta „panstvíchtivost“ zaváděla, zvláště pak způsobem, který jest „panstvíchtivému“

sám obtížným a těžkým.“³⁾ Co se týká poměrů rodinných, tu mohla námitka vyjít od toho, kdo zpovědi ani nezná, aneb byl sám smyšlenou pikantní historkou ošálen. Zpovědník zastává úřad nanejvýš zodpovědný, ve zpovědnici jest otcem, lékařem, rádcem, přítelem nejlepším! Ostatně jak to vypadá v rodinách, které si zpovědi váží a jak v rodinách, které se jí štítí? Kde jest většího blaha, pokoje a svornosti? — V rodinách zbožných vládne Bůh, manželé ctí se navzájem, považují dítky své za poklad božský, za hřivnu, z níž bude jim jednou skládati účty před Bohem; ve služebných spatřují bližní své, obraz Boží, který má s nimi před Bohem stejnou cenu! Proč jest tolik zla na světě? proč se poměry stále více přiostrují; proč tolik nelásky a neupřímnosti mezi manžely, nevděku dítek ku rodičům, proč tolik nářku na čeleď, její bezuzdnost, neposlušnost, na bídu všeobecnou na neupřímnost vzájemnou, na podvody a a krádeže, na vzájemné utlačování; proč

---

³⁾ Dr. Vosen, Der Katholicismus u. die Einsprüche seiner Gegner, III. Aufl. Freiburg in B. 1885., 523.

tolik lidí z omrzlosti zbavují se života, proč nemravnost, požitkářství vnikly do všech kruhů společenských; odkud to, že mnozí pro nepatrný peníz schopni jsou ohavného zločinu, dopouštějí se vraždy na nevinných a bezmocných? — Na to odpovídá Písmo sv. „*Praví Hospodin: Dvoje zlé učinil lid můj: mne opustili, studnici vody živé a kopalí sobě cisterny, cisterny rozpukané, kterých nemohou vody udržeti.*“⁴⁾ Lidé opustili Boha, pohrdli studnicí vody živé, pohrdli zpovědí, kde by se očisťovali z každého bezpráví a poklesku a posilněni Nejsvětějším Tělem Páně začínali opět život nový, život křesťanský! — Pohrdli zpovědí, opustili studnici vody živé a vykopali sobě cisterny rozpukané, hledali útěchy, ukojení jinde, kam byli lákáni hesly nepřátel, čerpali tu, nebylo tu však vody, které cisterny rozpukané nemohly udržeti, nenalezli pravé útěchy, pravého pokoje! Ocitli se na bludné cestě, na níž v nepokoji, rozervanosti pobíhají, dokud se nenavrátí k pramenu studnice vody živé, mocí zpovědi k Bohu, dárci pravého pokoje. Neboť praví

---

⁴⁾ Jerem. 2, 13.

sv. Augustin, že *duše naše nemá dříve odpočinku, dokud nespočine v Bohu!*

A tu vidíme, že bez lásky k Bohu není i lásky k bližnímu: kdo zhrdnuv Bohem, dopouští se každého bezpráví i na bližním. Odtud ten rozklad společnosti lidské! A proto marně se namahají domoci se lepších poměrů společenských věhlasní mužové, nezačnou-li s opravou hned u pramene, nezačnou-li klásti základ v Bohu a sv. náboženství; jinak *slepi jsouce stávají se vůdci slepých* a vpadnou společně do jámy úplného sklamaní! —

Z „panstvíchtivosti“ kněží nemá tedy zpověď svého původu. Vždyť i světská moc, která povždy Církvi jest nepřiznivou, byla by se uchopila všech možných prostředků, aby zaváděnou novotu zúplna potlačila! A co zatím spatřujeme? Povždy sestupovali králové a knížata světská se svých trůnů, odkládali nádheru svou a rovni těm nejnižším přistupovali ke zpovědnici a vyznávali se z hříchů svých!

A přece *někdo zpověď si vymyslíl a ustanovil!* Kdo jest asi tím původcem? Zpověď není dílem lidským, nýbrž ona jest dílem,

výmyslem nevystihlé *lásky Boží*, neskonalého milosrdenství Božího! A proto podrobili se tomuto ustanovení panovníci světští všech časů, papežové, biskupové; bohatí i chudšové, učenci i neučení. Odtud možno poznati, co asi pohání kněze v nemocnicích, aby spěchal od jednoho k druhému, ucha svého nastavoval k ústům nemocného a zachycoval takřka dech jeho; že neleká se v době moru ni žádná nákazy a každé chvíle jest hotov přispěti umírajícímu, s Bohem usmířiti a blaženosti věčné zajistiti! — Zpověď jest tedy zřízením božským, *výmyslem Nejsvětějšího Srdce Páně*, kterým chtěl, aby zpovědník jako dobrý pastýř neustále byl na stráži a bděl, aby z ovčince neztratila se ovečka ni žádná! Vždyť dle slov Spasitelových celé nebe se raduje nad člověkem pokání činícím.⁵⁾

2. Když nepřátelé Církve nemohli s určitou jistotou ukázati, že by zpověď byla zřízením lidským, nemohli určití čas, kdy se to asi

⁵⁾ Luk. 15. 7.

stalo, původce, kdo asi zpověď v platnost uvedl; vrhli se až ku 13. století na všeobecný sněm Lateránský IV. r. 1215., který se od-
býval za papeže Innocence III.

Zde prý bylo nařízeno, aby se každý křesťan *jednou v roce zpovídal!* — Kdo však nahlédne do dějin církevních a vyhledá si toto místo, pozná ihned, že nepřátelé Církve dopustili se nemalé lži a nepěkného podvodu. — Oč se tehdy jednalo? O nic jiného, leč že si tu Církev počínala, jak si počínají panovníci světští se zákony, když tyto poněkud v zapomenutí přicházejí. Za času sněmu tohoto ukazovala se mezi křesťany náboženská v l a ž n o s t, při níž zapomínalo se i na zpověď. A tu Církev jako pečlivá matka chtěla věřící upozorniti na jejich povinnost a pro vlašné vynesla mocí svého úřadu nařízením, *aby každý křesťan nejméně jednou v roce zřízenému knězi se zpovídal a v čase velikonočním ku stolu Páně přistoupil.*⁶⁾ Horliví křesťané měli tím býti povzbuzeni ku větší ještě horlivosti a vlašným byla tím ustanovena nejmenší míra povinnosti

⁶⁾ Can. 21.

náboženské! Byl to výstražný hlas matky Církve ku dítkám Božím méně horlivým, jakoby volal: „Necítíš-li, křesťane, touhy po smíření se s Bohem, po vyhlazení hříchů svých, zastyď se aspoň v této přesvaté době velikonoční, kdy Spasitel za nás tolik vytrpěl; před křížem poznej poklesky své, lituj jich, vyznej se z nich, abys očistěn důstojně mohl přijati Tělo Páně a tak se stal opět ratolestí živou na živém kmeni Ježíše Krista!

Aby čtenář této knihy poznal, jak velice smělou jest lež nepřátel, a že zpověď, jak už jsme i ukázali, má mnohem hlubších kořenů, ukážeme nyní, že už dávno před sněmem Lateránským IV. se vykonávala, a sice uvedeme od 13. století sestupně až k dobám apoštolským za všech století věrohodné svědky. Připomínáme ještě, že na sněmu tom byli i nepřátelé Církve katolické, zástupcové východní, řecké církve, která se již v IX. století od Církve katolické západní či latinské, — odtrhla. Ti by byli zajisté vyvolali veliký odpor kdyby si byla Církev katolická něco ustanoviti dovolovala, co by nemělo pevného základu v Písmě sv. a nebylo v obyčeji od dob apoštolských.

Sledujme nyní výroky jednotlivých svědků v jednotlivých stoletích.

V XII. stol. píše sv. *Anselm*, arcibiskup z Canterbury: „Vyznávejte věrně kněžím pokornou zpověď všechny skvrny svého malomocného srdce, abyste byli od nich očištěni“. ⁷⁾ A jindy praví: „Jako prvotní hřích se odpouští na křtu sv., tak se odpouštějí osobní hříchy ve zpovědi; ona jest v pravdě soudem. Neboť dvojí jest soud Boží: první děje se zde zpovědí, druhý se bude dítí v poslední den, kdy Bůh bude soudcem, ďábel žalobcem a člověk obžalovaným. V soudu zpovědním pak jest kněz, zástupce Ježíše Krista, soudcem, člověk žalobcem o obžalovaným zároveň, a pokání, které se mu ukládá —, jest rozsudkem“. ⁸⁾

Sv. *Bernard* († 1072.) praví: „Co vám pomůže poloviční zpověď? Kdo něčeho ve zpovědi zamlčuje, obelhává samého Boha“. ⁹⁾

---

⁷⁾ Oper edit. Colon. 176, Donin, Geheimnisse 23.

⁸⁾ In Elucidario; Donin, tamtéž.

⁹⁾ Abbé de Ségur: Kurze und einfache Antworten, 122.

Richard ze sv. Viktora píše: „Stud před zpovědi jest bázuň lidskou; bázeň lidská však odporuje milosti Boží“.¹⁰⁾

Sv. Damian (XI. stol.) tvrdí: „Protož, aby hříšník se vyznal z hříchů, rozum nabádá, a Bůh nutí“.¹¹⁾

Luitprand (X. stol.) tvrdí: „Netřeba vyznávati hřichy své veřejně, stačí vyznati se pouze kněžím z hříchů svých“.¹²⁾

Haymo (IX. stol.) praví o nekajících: „Nebudou-li se chtít vyznati z hříchů svých, Boha, kterého měli za svědka při hřichu, budou mít i za mstitele.“¹³⁾

Od XII. až k VIII. stol. máme nesčetných svědectví pro zpověď katolickou. Jsou to kánony, které za Edgara, krále anglického (X. stol.) byly vyneseny; ustanovení sněmů církevních v Pavii, Paříži, Kalkutě, atd.; nařízení Karla Vel., krále Franků, tykající se zpovědi u vojska; příklady císařů, králů a knížat světských, kteří měli své zpověd-

---

¹⁰⁾ Ségur, ttž.

¹¹⁾ Arnold, S. J. De imit. S. Cordis Jesu, Einsiedlae, 1864, 60.

¹²⁾ Arnold, ttž.

¹³⁾ ttž.

níky. Tak ku př. byl v VII. stol. sv. Ansbert, arcib. Ravenský, zpovědníkem krále Dětricha I., v XIII. stol. sv. Martin, mnich v Korbei, zpovědníkem Karla Martella, v IX. stol. Hildebrand, arcib. Kolínský, zpovědníkem Karla Velikého, v X. stol. sv. Oldřich, biskup Augsburský zpovědníkem císaře Otty. ¹⁴⁾ — Dále pro tehdejší zpověď svědčí to, že kněží při mši sv. se modlivali: „za vsecky, jejichž zpověď jsem vyslyšel“; jsou tu příklady nemocných, kteří před smrtí z hříchů se vyznávali; věřících, kteří užívali ku zpytování svědomí rozličných zrcadel zpovědních; tak ku př. jest v VIII. století zrcadlo od Egberta, arcib. Yorkského; v V. st. od sv. Fulgence, bisk. z Ruspe v Africe, atd. Řehoř Veliký a jeho nástupce posílali misionáře do Anglie, aby zde zpověď slyšeli. ¹⁵⁾ Dále svědčí to knihy východních sekt, Řeků, Armenů, Koptů, Aethiopů a j., u nichž byla zpověď v obyčeji.

Od VIII. stol. až ku IV. máme akta církevních sněmů Konstantinopolského, Nantes-

¹⁴⁾ Donin, 22.

¹⁵⁾ Schwetz, Theol. dogm. II. 397.

ského, Chalonského, Remešského a j., jako i četné výroky světců a učených mužů, z nichž některé uvádíme.

Alkuin, opat Tourský, praví: „Lépe jest míti ku blahu své duše člověka za svědka, nežli viděti se obžalována před Soudcem všech století, před sbory andělů a celým člověčenstvem“. ¹⁶⁾

Beda Ctihodný (VIII. stol.) píše: „Bez zpovědi nemohou býti hříchy odpuštěny“. ¹⁷⁾

Sv. Isidor (VII. stol.) praví: „Třeba jest ustati od hříchů, jakmile vyznání se stalo: zpověď předchází, odpuštění následuje“. ¹⁸⁾

Sv. Fulgenc, (VI. stol.): „Iak se zpovídej, abys se k hříchu více nevrátil: neboť jen tehdy prospěje vyznání se z hříchů, jestliže kajicník, co byl zlého učinil, již více učiniti nechce“. ¹⁹⁾

Sv. Jan Klimakus svědčí: „Jest neslýcháno, že by kdy hříchy, které byly ve zpovědi udány, vyšly na jevo. Bůh tomu tak chtěl, aby kajicníci od zpovědi nebyli

---

¹⁶⁾ Kist, Exempelbuch, I. 27

¹⁷⁾ Kist, ttž.

¹⁸⁾ Arnold, De Imit. S. Cord J. 60

¹⁹⁾ Arnold, ttž

odstrašování, a tak jedině naděje na spásu — zbavování“. ²⁰⁾

Sv. *Augustin* vybízí ku zpovědi, dokud jest člověk zdrav; neboť neví hříšný, zdali mu bude možno ještě kdy Bohu a knězi ze svých hříchů se vyznati. ²¹⁾ A jinde praví: „Slyšíš-li, jak člověk odhaluje zpovědí své svědomí, již jest vyveden z hrobu, ale ještě není rozvázáán (jako Lazar); kdy bude rozvázáán, od koho? od těch, jimž řekl Pán: „Cožkoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi“. A jinde opět: „Bůh milosrdný chce, abychom se vyznávali z hříchů svých v tomto světě a tak nebyli v budoucím životě zahanbeni“. ²²⁾

Sv. *Jeronym* nazývá hříšného — uštknutým od hada, ďábla; mlčí-li, umírá vlastní vinou. ²³⁾

Za IV. století uvedeme tyto za svědky pro zpověď katolickou.

Sv. *Jan Zlatouústý* vynáší moc kněžskou nad všechnu moc krále pozemského: po-

---

²⁰⁾ Donin, Gehéimnisse, 22.

²¹⁾ Sermo 393, Schwetz, 394.

²²⁾ Hom 20, Frencl, Postilla I. 287,

²³⁾ Schwetz, 393.

zemský král váže jen tělo, vazba však kněží poutá duši a pozdvihuje až k nebesům. Co kněží jménem Božím na zemi konají, to Bůh na nebi potvrzuje. Neboť co jiného jim uděluje Bůh, než tuto nebeskou moc, říká: „Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim?“²⁴⁾

Jindy vyzývá sv. Jan Zlat. věřící ku vyznávání se z hříchů, zvláště v svatém týdnu, aby slavnost vzkříšení svatě oslavili a Tělo Páně hodně přijali.²⁵⁾

Sv. *Basil Veliký* praví: „Soudce se chce nad tebou smilovati a učiniti tebe účastným svého slitování, ale jedině, vidí-li, že jsi po hříchu pokorným, lítostivým, že oplakáváš zlých skutků, že beze studu vyznáváš se z tajné viny a že bratry prosíš“.²⁶⁾ A jindy svědčí pro zpověď: „Poněvadž s druhem hříchu musí se srovnávati obrácení, proto jest nutno vyznávat i se z hříchů těch, kterým jest svěřeno udělování tajemství Božích a konati důstojné ovoce pokání“.²⁷⁾ A jinde opět tvrdí: „Jako lidé nezjevují vad těla svého,

---

²⁴⁾ De sacerdotibus, Dr. Kryštůfek: Církv. děj. II. 742.

²⁵⁾ Hom. 30. in gen., Schwetz 293.

²⁶⁾ Hom. in psal. 32 n. 3, Dr. Kryštůfek ttž.

²⁷⁾ Segur brev. 288, Dr. Kryštůfek ttž.

lehkomyšlně svému bližnímu, ale tomu, kdo má potřebných vědomostí: tak mají se ze svých hříchů vyznati těm, o nichž vším právem se domnívají, že je vyléčí“. ²⁸⁾

Sv. *Řehoř Nyss.* praví: „Směle ukaž knězi, co skrytého jest, odhal mu tajemství duše jako i lékaři odhaluješ rány: on se postará pak jak o tvou česť, tak o tvé zdraví“. ²⁹⁾

Sv. *Ambrož* píše: „Nikdo nemůže býti ospravedlněn od hříchů, jestliže se z nich dříve nevyznal“. ³⁰⁾ A jinde: „Hle, nyní jest tu čas, kdy se máte ze svých hříchů Bohu a knězi vyznávat“. ³¹⁾

Sv. *Paulin* vypravuje, že sv. Ambrož, biskup Milánský, při zpovědi věřících počínal si s největší láskou: Kdykoli se mu kdo z hříchů vyznával, aby rozhřešení došel, plakával sv. Ambrož, že i kajícího k pláči přivedl.“ ³²⁾

Sv. *Athanasius* praví: „Nejsou-li pouta tvoje ještě rozvázána, jdi k učenníkům Ježíšovým, jež máš stále po ruce; oni tě

---

²⁸⁾ Černohouz, Encykl obraz 21, 23.

²⁹⁾ Orat. 13, Dr. Kryštůfek ttž.

³⁰⁾ Lib d. Parad. or 14, Patiss, 25.

³¹⁾ Hom. fer. II. p. Dom. 1. quadr. Patiss ttž.

³²⁾ Patiss, ttž.

mocí, již obdrželi od Vykupitele, mohou pout zbaviti; neboť řekl k nim Pán: „Cokoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi; a kterým hříchy odpustíte, budou jim odpuštěny“. ³³⁾ Týž učil, že se třeba zpovídati z m y š l é n e k a z l ý c h ž á d o s t í. ³⁴⁾

Sv. *Pacián* praví: „Ty pravíš, že jen Bůh může hříchy odpustiti? Pravdu máš. Co však činí Bůh s k r z e s v é k n ě z e, to jest také dílo Jeho. Nebo co by měla znamenati slova: „Cožkoli svázete na zemi, bude svázáno i na nebi,“ atd. ³⁵⁾

Za III. století nechť mluví tito svědci:

Sv. *Cyprián* dává návod, jak se mohou padlí s Bohem usmířiti. Tu ostře kárá ty, kteří bez pokání přistoupili k stolu Páně. „Tím vším povrhše, nežli hříchové byli smířeni, nežli z p o v ě ě z e z l é h o s k u t k u byla vykonána, nežli svědomí obětí a rukou kněze bylo očistěno, nežli urážka rozhněvaného Pána byla usmířena: činíte násilí Jeho Tělu

---

³³⁾ Martin, *Ohrenbeicht*, § 28, 47.

³⁴⁾ Ségur, 123.

³⁵⁾ Epist. I ad Sympron n. 6, Schlör, Soll ich beichten? 23.

a Krvi a více se hřeší nyní rukama a ústy, než když Pána zapřeli“. ³⁶⁾

Jinde napomíná: „Prosím vás, bratři, vyznávej se každý z hříchů svých, dokud žijete a vyznání ještě přijato býti může, a dokud rozhřešení od kněze udělené jest příjemné Bohu“. ³⁷⁾

O svědectví sv. Cypriána praví protestant *Pfaff*: „Nedá se popříti, že by nebylo existovalo ušní zpovědi v prvních stoletích; jasněji než Cyprian učinil, nemůže to býti objasněno“. ³⁸⁾

Origenes svědčí: „Budeme-li sami na sebe žalovati, nebude na nás žalovati ďábel“. ³⁹⁾ A jindy: „Budeme-li se ze svých hříchů vyznávat nejen před Bohem, ale i před těmi, kteří mají moc zhojiti nás, budou nám odpuštěny“. ⁴⁰⁾ Šířeji pojednává o zpovědi ve svých homiliích in Levit. ⁴¹⁾

---

³⁶⁾ Dr. Kryštůfek, 743.

³⁷⁾ Tract. de lapsis; Martin, Ohrenbeicht, § 23.

³⁸⁾ Orig Eccl.; Hettinger, Apol. d. Christ. II. 127.

³⁹⁾ Homil. 3. in levit., Frencl. Postilla I. 287.

⁴⁰⁾ Hom 17. in evang. Luc., Frencl, ttž.

⁴¹⁾ Srovnej: Dra' Kryštůfka: Všeob. církevní děj. II. 280.

Za II. století uvedeme za svědky sv. Irenea a Tertuliana.

Sv. *Ireneus* byl žákem sv. Polykarpa tento opět žákem sv. Jana, apoštola a miláčka Páně. Týž praví, že někteří z bludařů, kteří se k církvi navraceli, vyznávali se ze svých hříchů a bludů. Vypravuje i o zpovědi žen, které byly svedeny od kejklíře Marka. ⁴¹⁾

Tertullian, učí jasně, že pokání z úkonu vnitřního, totiž lítosti, musí přejíti v úkon zevnitřní, čili zpověď. ⁴²⁾ Jinde praví: „Jako ti, kteří mají nějaké rány na stydkých částech těla a stydí se ukázati lékaři, pro stydlivost hynou a umírají, tak působí i stud zamlčování hříchů.. Jest lépe býti pro zamlčení odsouzen či pro vyznání se rozhřešen?“ ⁴³⁾

V I. století uvádíme za svědka sv. *Klementa Římského*, žáka sv. Pavla; kterýžto svědek znal osobně apoštoly. Praví: „Musíme

---

⁴¹⁾ Schwetz, 387.

⁴²⁾ Dr. Kryštůfek 277.

⁴³⁾ Lib de poenit. c. 10, Martin, § 22; srov. i Dr. Lenz, Petr Chelčický, učení o sedmeře svátostí; str 51.

se, dokud jsme ještě na tomto světě, z celého srdce obrátiti k Bohu, zřekneme-li se zla, kterého jsme se dopustili; pokud máme ještě času ku pokání. Neboť vykročíme-li jednou ze světa, nemůžeme se více vyznávat ani pokání činiti.“⁴⁵⁾ A jinde svědčí: „Kdyby se nějaký hřích vloudil do srdce člověka, je-li o spasení své duše pečliv, nemá se styděti představenému Církve se z p o v í d a t i, aby byl od něho slovem Božím (roz- hřešením) a spasitelnou radou uzdraven“.⁴⁶⁾

Odtud vidíme, že sv. zpověď konala se za všech století; a dříve poznali jsme, že už za dob apoštolských byla v obyčeji, tedy že jest původu Božského.

Pozoruhodný jest tu i výrok velikého jindy obhájce Církve katolické a později odpadlíka *Jindřicha VIII.* krále anglického, kterýž praví:

„Kdyby nebylo o zpovědi v Písmě sv. ani slova, kdyby všichni sv. Otcové o ní mlčeli, an vidím, že všecken lid v tak mnoha stoletích svým kněžím

---

⁴⁵⁾ Epist. II. Cor. 8.

⁴⁶⁾ I ep. ad Dionys., Frencl 286.

z hříchů se vyznával; an shledávám, že toto zřízení zpovědi nepřetržitě tolik dobře působilo, avšak nikdy nic zlého; nemohl bych nic jiného věřiti a mysliti, nežli že zpověď nemůže býti ustanovením, v ýmyslem lidským, nýbrž že od Boha samého jest ustanovena a udržována. ⁴⁷⁾)

Ejhle, jak lichá a nicotná jest námitka nepřátel Církvě o původu zpovědi!

Poznámka Vedle zpovědi soukromé, tajné čili ušní konaly se v prvních stoletích také zpovědi *veřejné*, t. j. přede všemi věřícími. Bylo to kázni a ustanoveno pro ty, kdo se hrubého hříchu dopustili a veřejné pohoršení způsobili. Tím měli býti pro příště od podobného odstrašeni a jiné odstrašiti. Z náboženské horlivosti podrobovali se jí věřící i dobrovolně, aby tím dali na jevo větší lítost a ošklivost nad hříchem a sami časné za hřích se potrestali. Pokaždé však musela býti dříve vykonána zpověď ušní, soukromá před zpovědníkem samotným a po dosaženém rozhřešení teprve zpověď veřejná. Z příčin důležitých byla pak tato veřejná zpověď, jakožto prostředek kázně, odstraněna. Na východě ji odstranil patriarcha *Nektarius*, na západě se o to nejvíce přičinili sv. *Augustin* a *Lev Veliký*. Tato mohla býti odstraněna, poněvadž byla konána toliko

⁴⁷⁾ Assertio Sacram. adv. Luther, Schlör 26.

z kázně a byla zřízením lidským; zpověď však soukromá, ušní, zůstala a zůstane v Církvi katolické až do skonání světa, poněvadž jest dílem samého Vykupitele a k odpuštění hříchů nutna.

§ 5.

Námítky co do osoby zpovědníka.

Ti, kdo se neradi zpovídají, omlouvají se často a ohánějí se různými vytáčkami, aby buď sebe aneb jiného upokojili, oklamali! Tak ku př. zvolá mnohý:

1. K čemu třeba zpovědníka? já se zpovídám Bohu samému; vyrovnám si to soukromě s Bohem!

Tomu již odpovídá sv. Augustin: „Neříkej nikdo: já činím pokání skrytě před tváří Boží, vyznávám Bohu samému své slabosti; postačí, zná-li Bůh, který jedině může odpustiti, pokání, které konám z útroby srdce. Kdyby tomu bylo tak, nadarmo by byl řekl Kristus: „Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi“; nadarmo by byl svěřil klíče své Církvi. Nestačí tedy vyznávati se Bohu samému, třeba se vyznávati také těm, kteří od něho o b d r ž e l i m o c s v a z o v a t i a

rozvázati. Co by bylo prospělo Lazarovi, že z hrobu vstal, kdyby nebyl Kristus poručil ho rozvázati a mu volně jíti?“⁴⁸⁾ — Námitka ta odporuje, jak jsme již dříve poznali. vůli Boží, úmyslu Ježíše Krista, odporuje dějinám Církve. Bůh pronesl vůli svou a na člověku jest, zda se chce dle vůle řídit čili nic; a jest to vlastní jeho vinou, jestliže se křesťan zpovědnici vyhýbá a ustanovení Ježíše Krista obchází. Možno tu užiti slov Páně: „Kdybych byl nepřišel a jim nemluvil, hříchu by neměli; ale nyní nemají výmluvy z hříchu svého.“⁴⁹⁾ Kdyby nemocný užíval všech léků, co jich má lékárna, pravého však by opomenul, neuzdraví se, ale spíše v horší nemoc upadne. Podobně i křesťan nedosáhne uzdravení duše, dokud se vyhýbá jedinému léku, který nám podává nevystihlé milosrdenství Boží, — zpovědi. Čteme v Písmě sv.: „Kdo kryje hříchy své, neostojí; ale kdo je vyzná a opustí, dojde milosrdenství.“⁵⁰⁾ — Syn přiběhne

---

⁴⁸⁾ In psalm. 100., Horion, Triumph der Beicht 56.

⁴⁹⁾ Jan 15, 22.

⁵⁰⁾ Přísl. 28, 13.

z pole umazán k nepoznání. Matka podává mu ručník, mýdlo: jdi a umej se. Co by řekla matka, kdyby se syn osopil a řekl: nebudu se mýti, umyjte mne sama!? A tak nebude zbaven křesťan skvrn hříchů, jestliže se podávaných prostředků nechopí a sebe ve zpovědi neočistí.

Proto praví sv. *Isidor*: „Jediné zpověď vyléčí tvé rány, vymůže odpuštění, smíří rozhněvaného Boha, upokojí svědomí a otevře ti brány nebes.“⁵¹⁾

A sv. *Basil* napsal: Nezbytně třeba jest vyznati se z hříchů tomu, komu udílení tajemství Božích jest svěřeno.“⁵²⁾

Sv. *Řehoř Nyss.* pak praví: „Bez bázně odhalte duchovnímu otci tajemství svá, dejte mu nahlédnouti na dno srdce svého, jako i lékaři ukazujete tajné rány.“⁵³⁾ *Hugo ze sv. Viktora* píše: „Pozorujte, bratři, milosrdenství plné řízení Boha všemohoucího, On sám jediné jest s to ospravedlniti hříšníka a sejmouti s něho všelikou vinu a

---

⁵¹⁾ Posvátná kazatelna 1876., 344.

⁵²⁾ Horion ttž.

⁵³⁾ Ernd. Theol. ex Miscell. I. 40.

přece, aby svědomí naše upokojil, dal člověku moc hříchy odpouštěti a odpustky udělovati, aby se člověk ku člověku jako sobě rovnému blížil s větší důvěrou, vidí-li, že on totéž musí činiti, chtěje dosíci odpuštění hříchu. Bůh sice vidí, jak jej prosí člověk za odpuštění, ale člověk nevidí, zdali mu Bůh odpuštění uděluje. Více svědků jsme poznali mezi námitkami co do původu zpovědi, svědků všech století

2. Jiný opět namítá: **Pán Ježíš odpouštěl hříchy bez zpovědi, proč se jí od nás žádá?**

Ano, odpouštěl bez zpovědi, poněvadž byl vševědoucím; odpouštěl, jakmile byl přesvědčen o lítosti a pravém úmyslu kajnicíkově. Tak činil po 3 leta na zemi. Odcházeje svěřil moc hříchy odpouštěti a poštolum a jejich nástupcům; a poněvadž tito nebyli a nebudou vševědoucími, ustanovil Kristus zvláštní pravidlo, jakým by se odpuštění díti mělo, dle něhož možno poznati, kdo hoděn a kdo nehoděn rozhrěšení, jak jsme dříve poznali, pojednávající o ustanovení svátostní zpovědi v § 2.

Chtěl-li Pán Ježíš, aby Jeho učení bylo

rozšířeno po celém světě a ustanovil-li k tomu své zástupce a jim udělil moc kázati, Tělo Páně proměňovati a věřícím podávati, proč by nebyl svěřil úřadu a moci lidu s Bohem smiřovati? Ponechal-li Kristus lidem rozšíření sv. evangelia po všech úhlech světa, musel jim i zůstaviti rozdávaní toho, co se k sv. náboženství nezbytně vztahuje, a sice úřadu smiřovacího. Usmířil nás sice na kříži, ale tohoto usmíření dostává se každému jednotlivci všech časů po vodovodech sv. zповědi.

Svěřil Pán Ježíš Církvi své ovšem úřad úžasný, obdivuhodný; ale nejsou-li pak i ostatní výkony kněžské tolikéž úžasnými? Může-li kněz z moci Boží Tělo Páně proměňovati, Boha zpřítomniti, křest sv. udíleti a tím prvotní hřích ničiti, proč by nemohl i z moci Boží rozhřešovati? — Dále odpouštěl Kristus osobám, o nichž nevíme, zda byly pokřtěny; mohl odpouštěti i bez ekřtu, neboť prokazoval-li osobně milosrdenství, nebyl vázán na žádný prostředek. Jeho slovo nahražovalo i křest. Ale sám učil o nutnosti křtu sv. řka: „Nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého, nemůže vjíti do

království Božího.“⁵⁴⁾ Apoštolé museli nejdříve křtíti a pak teprve, upadl-li kdo po křtu sv. do hříchů, rozhřešovati způsobem, jak Kristus ustanovil a jak se hned od dob apoštolských dělo.

Proto praví sněm *Tridentský*: „Malíčným se přivlastňuje umučení Kristovo skrze křest a smývá tresty jejich. Dospělým a pokání činícím přivlastňuje se skrze přísné skutky kajicnosti a smazuje zasloužené tresty. Jestliže se této kajicnosti nepodrobujeme, l é k á r n a j e s t s i c e z d e, a l e m y j í n e u ž í v á m e.“⁵⁵⁾

3. Jiný opět praví: **Zpovědník jest sám chybě podroben, a já bych se mu měl zpovídati?**

Na to odpovídáme: Chyba nemá tu co činiti s platností úředního jednání. Stůně-li kdo, neptá se, je-li lékař hodným a řádným mužem, nýbrž, může-li pomoci. Výrok s o u d c e zůstává platným, ať jest soudce mužem dobrým či méně dobrým. Proč se má právě privátní život k n ě z e slučovati s výkonnou mocí úřední?

⁵⁴⁾ Jan 3, 5.

⁵⁵⁾ Sess. 14.

Kněz v chybě vezící proměňuje Tělo Páně a rozhřešuje právě tak platně jako kněz bezúhonný. Jidáš byl tak dobře apoštolem jako miláček Páně sv. Jan.

Sv. *Jan Zlatoústý* praví: „Vidíš-li ne-
hodného kněze, neodsuzuj kněžství; neboť
nesmíme zhrdati dobrou věcí, nýbrž tím,
kdo dobré věci zneužívá: vždyť i Jidáš byl
zrádcem a nikdo proto neodsuzuje hodnosti
apoštolské, nýbrž osoby Jidášovy samé!“⁵⁶⁾
Že zpovědník jest také chybě podroben, má
býti pro nás potěšitelným, neboť zná slabost
lidskou, má s kajicníkem útrpnost a
soucit. Ostatně ve zpovědnici není člověkem
kněz jako takovým, nýbrž jest sluhou
Božím, jest viditelným rozdačem tajem-
ství Božích.

Milost Boží, kterou uděluje mocí Boží,
jest toutéž, podobna čisté vodě, ať teče rourou
olověnou aneb rourou zlatou; ona jest slu-
nečným paprskem, který se blátem nepošpiní
Ve zpovědi zavřítí máme oči tělesné a
otevřítí oči duševní a ve viditelném slu-
hovi Božím spatřovati Boha samého.

---

⁵⁶⁾ Westermayer, *Ohrenbeicht* 73.

Co se pak osoby zpovědníka týká, tu bývá lid v posuzování velice náhlý a nespravedlivý.

Dr. *O. Sullivan* praví: „Jeden ze 12 vyvolených zradil Spasitele, jedenácte žilo a pracovalo a umřelo pro Mistra svého. Totéž jest v kněžstvu; jeden odpadne a jedenácte je věrno až do smrti; jeden v době pokušení podléhá, jedenácte zbožností a sebeobětováním vzdělávají věřící obcováním, láskou, věrou, čistotou; však taková jest převrácenost lidské přirozenosti, ba i mnohých katolíků, že chtějí spíše viděti, posuzovati a uveřejňovati chyby jednotlivců, než posuzovati horlivost a obětavost sta věrných kněží, kteří žijí toliko pro Boha a bližního.“⁵⁷⁾ Obyčejně každý posuzuje podle sebe; vlastní nešvary přenáší i na jiného. Čím kdo níže stojí v smýšlení, tím také níže vidí kněze; myslí, že ani tento jinak žíti nemůže. Jinak posuzuje kněze křesťan zbožný a jinak bezbožný. Jeden zkušený muž pravil: „Duchovní

---

⁵⁷⁾ Slova pravdy, IV. č. 2. str. 16, Cyrill.-Meth. kněh. 1893.

pastýř který koná věrně své povinnosti, má vždy tolik nepřátel na osadě, kolik je tam lidí zlých.“

Pán Ježíš nesvěřil úřadu kněžského andělům, ale lidem. Každý kněz jest si také vědom své zodpovědnosti před Bohem, dobře ví, že zastává úřad úžasný, nad pomyšlení obdivuhodný.

Kněz se obětuje svým osadníkům a zaslужuje spíše lásky nežli nenávisti.

„Kněží a všichni ti, kdož se věnovali službě náboženské, přijali na sebe posvátnou vlastnost která má buditi úctu Jsou pak u výkonech úřadu svého hodni nejhlubší úcty a všeliká nepřístojná o nich myšlénka, všeliká poznámka, způsobilá, aby je vydala posměchu a nevážnosti, byť vlastní jejich křehkost k ní zavdala podnět — přičila by se netoliko slušnosti, kterou jsme povinni bližnímu svému vůbec, ale byla by i nedostatkem úcty k náboženství samému. I ve stycích společenských mají duchovní a osoby službě Boží zvláště posvěcené býti ctěni.“ ⁵⁸⁾

⁵⁸⁾ Šubrt Frant., Společenské povinnosti jinochovy, v Praze, Rohlíček a Sievers 1886., str. 16.

Jest to zvláštním, že kněz katolický bývá v nenávisti u katolíků. Ať urazí židům někdo rabína, ať urazí protestantům pastora, bez malé výjimky budou *uraženi všichni* a zastanou se svého duchovního otce; ale u katolíků začnou posuzovati, podezřívati katolíci sami, že spíše pak nalezne katolický kněz zastání a větší šetrnosti u jinověrců! Odkud to? Až do skonání světa nezmění se tu ona slova Spasitelova: „Budete v nenávisti všechněm pro jméno mé.“⁵⁹⁾ Dobří křesťané váží si svého duchovního, přicházejí k němu s důvěrou; zlí pak katolíci nemohou strpěti zbožného kněze, který své povinnosti horlivě koná a vychvalují toho, který svých povinností zanedbává. Zlý člověk, svých povinností nedbalý, rozčílí se již pohledem na kněze. Proč? Poněvadž v něm vidí zosobněné výčitky svědomí svého, vidí v něm hlasatele nauky náboženské, které se lhostejný křesťan životem svým zpronevěřil.

Kněz bývá obyčejně z lidu nejchudšího, obětuje celý život blahu lidstva a proto

---

⁵⁹⁾ Mat. 10, 22.

zasluhuje jako člověk aspoň tolik úcty a lásky, jaké požívají ti, kteří podobně dlouhá studia konali a lidstvu se obětují. K tomu jest ještě sluhou Božím. Pán Ježíš praví: „Kdo vás ctí, mne ctí, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“ ⁶⁰⁾ A sv. Pavel takto píše: „Kněží, kteří pracují v evangeliu, v slovu a učení, dvojí cti hodni buďte.“ ⁶¹⁾ „Oni zajisté bdějí nad vámi jako počet majíce vydati za duše vaše.“ ⁶²⁾ „Tak o nás smýšlej člověk jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství Božích.“ ⁶³⁾

Sv. Jan Zlat. praví: „Kdo ctí kněze, ctí také Boha; kdo knězem pohrdá, stane se hanlivým proti Bohu samému.“ A o vznešeném úřadě kněžském takto píše: „Při rozhřešení, jež kněz uděluje, bere nebe působení své ze země. Soudce nalézá se na zemi; Pán řídí se služebníkem; co tento dole usoudí, to nahoře potvrzuje Bůh.“ ⁶⁴⁾ „Chceš-li zvědět, jak velice rozeznává se

---

⁶⁰⁾ Luk. 10, 16.

⁶¹⁾ I. Tim. 5, 17.

⁶²⁾ Žid. 13, 17.

⁶³⁾ I. Kor. 4, 1.

⁶⁴⁾ Hom. 5. n. 1.

kněz od krále, pozoruj míru moci, jaká každému z nich jest udělena a nalezněš kněze mnohem výše nastoleného než krále. Neb ač se nám zdá trůn králův obdivuhodným pro drahokamy, jimiž jest posázen, a pro zlato, jímž se třpytí, — připadl mu přece jen úděl spravovati to, co jest na zemi a kromě té moci nemá jiné žádné; trůnu kněžstva však dáno jest spravovati věci nebeské. ⁶⁵⁾

Sv. Prosper praví: Kněží jsou brány města věčného, jimiž všichni, kteří v Krista věří, ku Kristu vcházejí; oni jsou vrátní, jimž klíče nebeského království jsou svěřeny; a správcové hradu královského.“ ⁶⁶⁾ Sv. Efrem volá: „Úžasný zázrak, preveliké, nesmírné a nekonečné důstojenství kněze.“ ⁶⁷⁾

A sv. Augustin dí: „Ctihodné jest zajisté důstojenství kněze, v jehož rukou Pán znova tělo přijímá, jako druhdy v životě Panny.“ ⁶⁸⁾

---

⁶⁵⁾ ttž.

⁶⁶⁾ De vita act. s. 2, Posvátná kazat. 1884. 792.

⁶⁷⁾ De sacerd., Pastýř duchovní, III 564

⁶⁸⁾ Conc. 2 in ps. 37.

Nevěrec a u víře lhostejný křesťan pozastaví se snad nad takovou chválou kněžství. Ale něco podobného vidíme i u státních úředníků, kteří v úřadě svém zastupují panovníka, jeho jménem rozsuzují, podpisují listiny a tyto úkony stávají se platnými. Kněz jest úředníkem Kristovým a úředníkem krále nebeského a jménem Jeho vykonává, co úřadu jeho bylo uloženo a svěřeno

Sv. Daniel Styl, kdykoli slyšel nějakou žalobu na duchovního, říkával: „Je-li tomu tak, jak pravíte, považte, že je to kněz. Ó modlete se raději za něho.“⁶⁹⁾

Úřad kněze jest vznešený, ale tím i *přetěžký a plný odříkání*. Praví sv. František Sales.: „Kdybych už nebyl duchovním, velice bych se rozmýšlel, měl-li bych se jím ještě jednou státi. Ale poněvadž už jím jsem, chci se vynasnažiti, abych v tomto stavu byl spasen.“⁷⁰⁾

Ostatně, kdo se chce zpovídati, může si zpovědníka sám zvoliti, kterému má větší důvěru. *Volba zpovědníka jest velice důle-*

---

⁶⁹⁾ Šavel, Sbíрка kázání 1870. 265.

⁷⁰⁾ Šavel ttž.

žitou. Sv. *Alfons* praví: „Volba duchovního otce nesmí býti však dílem náhody neb vlastní náklonosti; nýbrž jest třeba, abychom volili toho, od něhož lze většího prospěchu duchovního očekávati, který jest nejen učeným a zkušeným, ale zároveň i mužem modlitby, a který i o vlastní dokonalosti horlivě pracuje. Kdo si však již duchovního otce zvolil, neopouštěj ho bez platných důvodů, byť si i časem vedl trochu přísněji; ba právě, kdy tě přísně kárá, umiňuj si, že se vždy dle slova jeho zachováš.“ ⁷¹⁾

Silvio Pellico praví: „Volba duchovního otce jest pro katolíka nesmírně důležitá, a co mne se tkne, nedovedu pověděti všeho toho dobra, jehož podává duši mé pravý přítel Bůží, který mi o Bohu mluví s důstojností, s láskou, bez pedanterie.“ ⁷²⁾

Komu tedy záleží na tom, aby byl zba-ven tíhy hříchů, aby našel pokoje a čistým srdcem mohl opět Bohu sloužiti, nebude se

---

⁷¹⁾ Jubil. rok sv. Alfonsa, Praha, Cyrill.-Meth. kněh. 1887., 41.

⁷²⁾ Z mých žalářů, z ital. přel. M. Netval, Praha, 245.

ohlížeti dlouho a oháněti vytáčkami — nýbrž obrátí se na svého duchovního otce bez ostychu, s plnou důvěrou. Kdo jednou řádně svatou zpověď vykonal a pocítil blahých účinků, nezná více žádných překážek, nýbrž obrací se, upadl-li znovu do hříchu, v dětinné důvěře k tomu, který mu opět pomoci může, k lékaři duchovnímu.

Těm, kteří s nedůvěrou pohlízejí na sv. zpověď s jakousi bázni, ostychem, nelze nic vhodnějšího odporučiti, než aby vykonali *pout'* na nějaké místo Mariánské, kde ročně tisíce a tisíce křesťanů sv. zpověď vykonávají a k Bohu se vracejí. Zbožnosti, jakou bývají poutníci zde uchvázeni, neodolá křesťan, byť byl srdce třeba tvrdšího, a byť byl dlouhá leta zpovědi zanedbával; milost Boží působí tu mocně, že zatouží po životě lepším, v pravdě křesťanském a vrátí se domů s daleko jiným ponětím o zpovědi, které se dříve vyhýbal.

§ 6.

Námítky co do předmětu zpovědi.

Konání povinností jest vtělením nejvyššího ideálu života a povahy lidské. Kdokoli hledí věrně konati svou povinnost, koná již úkol svůj, k němuž byl stvořen, a staví v sobě zásady mužné povahy. Není skutku sebe všednějšího, který by neměl řady následků, jako není vlasu sebe jemnějšího, jenž by neměl svého stínu. Z týchž látek jeden staví paláce, druhý chatrče, třetí skladiště obchodní, čtvrtý letohrádky atd. Cihla, malta zůstávají cihlou a maltou, až stavitel z nich vybuduje něco jiného. — Tak i v téže rodině za týchž okolností jeden vybuduje pěknou stavbu, a druhý, bratr kolísavý, zůstává mezi zříceninami. Týž balvan žulový, který jest překážkou na cestě slabochovi, stává se základním kamenem silnému.⁷³⁾ — Tak jeden libuje si v stavbě Boží, v konání svých povinností, — jiný v stavbě hříchu zanedbáváním těchto. Co se

---

⁷³⁾ Beneš V., Pravdou k životu.

zdá slabochovi o b t í ž n ý m, v tom nalezá silný největší ú t ě c h y. A tak jest i se sv. zpovědi. Slaboch vyhýbá se zpovědi a takto sebe omlouvá :

1. Zpověď jest jhem těžkým, porobou svědomí.

Z předešlých článků jsme již poznali, že tento výrok jest bezpodstatným, nepravdivým. Neboť

a) při zpovědi nežádá se tu nic nemožného, nýbrž věci **možné**. Církev jest matkou a ne tyrankou; žádá od věřících jediné věci ku spáse duší — nejvš potřebných, nezbytných; o své vůli nečiní ničeho, co by bylo proti úmyslu a vůli Kristově. Proč by byla zpověď těžkým jhem? Každé dítě školní ví, že třeba jest se vyznati při zpovědi ze všech hříchů, na něž jsme se byli po bedlivém a důkladném zpytování svědomí upamatovali; že třeba udati i okolnosti hříchů, které mohou hřích znamenitě zveličiti; že třeba udati i přibližný počet hříchů, kolikrát se který stal; aby tím mohl býti poznán duševní stav kajicníka a příhodným lékem vyléčen.

Tak činili zbožní křesťané vždy a tak

činiti budou, a nespátřují v tom pranic obtížného. Kdo uváží, že se zde jedná o spasení duše nesmrtelné, a že na tomto spasení máme dle slov sv. Pavla pracovati s bázni a třesením, nelekne se oběti na oko obtížné.

Sv. *Jeronym* praví: „I hořkého léku užívá rád moudrý nemocný, věda, že se jím uzdraví. Tak má i rozumný duševně nemocný činiti pokání, byť i bylo trpké, neboť uzdravuje jeho srdce.“ ⁷⁴⁾ Kdo si nečesal po celý rok vlasů a najednou hřebenem pouští se v práci, křičí, že to nejde, že jest to těžké; kdo však činí to častěji, bývá s prací brzy hotov a bez obtíží. Podobně i kdo si navykl zpovídati se řádně, tomu zdánlivě těžké jho stává se lehkým, sladkým a vábivým. Uvažme dále, že

b) za nepatrnou oběť dostává se nám *výhod neocenitelných*. Upřímnou zpovědí dosáhneme odpuštění všech hříchů, prominutí věčných trestů; uděluje se nám posvěcující milost Boží, kterou se stáváme syny Božími a dědici království nebeského; a konečně nabýváme zvláštní útěchy a pokoje svědomí.

---

⁷⁴⁾ Černohouz; Encykl. obr. 1190.

Kdo leká se zpovědi, jest sám sobě největším nepřítelem. Jaký to nerozum! Před Bohem nestyděl se hřešiti a přivésti se na kraj záhuby věčné, a nyní, když Bůh sám ruku ku smíření podává a skrze viditelného prostředníka chce odpuštění hříchů oznámiti, leká se hříšný nepatrné oběti pokoriti se před člověkem, který sám jest si vědom vlastní křehkosti a proto vždy s kajicníkem největší má útrpnost! Sv. František zpovídal kdysi velikého zločince. Když se tento kajicně vyznal a přislíbil, že povede život nový, Bohu milý, a rozhřešení obdržel, tázal se zpovědníka: „Co si, duchovní otče, asi o mně myslíte?“ Domníval se, že jest v očích sv. Františka jako u všech lidí velkým zlosynem. A sv. František odpověděl: „Co si myslím? že's nyní čistý a krásný jako anděl, jdi a nehřeš více!“ — Zpovědník bývá pokaždé skroušenou zpovědí kajicníkovou mocně dojat, potěšen a v úžasném povolání svém utvrzen, věda, že nad upřímným kajicníkem celé nebe se raduje! — Zpověď že jest obtížnou? Co jest lépe, vyznati se v soukromí jedinému člověku, který mně rozhřešiti může a nepokoje zbaviti,

aneb býti v stálé nejistotě, nositi nesnesitelné břímě pobouřeného svědomí a tropiti s duší hazardní hru; býti jednou zahanben před celým světem? Praví sv. Jan Zlatoústý: „Chtějme tu následovati Samaritánku a netajme svých hříchů ze studu. Kdo se stydí vyjeviti hřichy své člověku, kdo se z nich vyznati a pokání činiti nechce, ten bude státi v den soudný ne před jedním anebo dvěma, nýbrž před celým shromážděným lidstvem na odivu (zahanben).“ ⁷⁵⁾ Podobně praví sv. Augustin: „Bůh milosrdný chce, abychom se vyznávali ze svých hříchů v tomto světě a tak nebyli v budoucím životě zahanbeni.“ ⁷⁶⁾ Tak svědčí i opat Alkuin: „Lépe jest míti ku blahu své duše člověka za svědka, nežli viděti se obžalována před Soudcem všech století a sbory andělů a celým pokolením lidským.“ ⁷⁷⁾

Na oko těžké jho zpovědi stává se lehčím dále tím, že zpovědník jest vázán

---

⁷⁵⁾ Homil. de Samar mul, Jirsík. Populární dogmat. 373.

⁷⁶⁾ Hom. 20, Frencl, Postilla I. 287.

⁷⁷⁾ Kist, Exempelbuch I. 29

naprostou mlčelivostí a nikdy ničeho vyzraditi nesmí.

Mnohý se svěřil se svým tajemstvím svému příteli, na jehož mlčelivost se spoléhal; ale jak často byl sklaman: přítel vyzradil, co mělo zůstat na věky skryto. Zpovědník však nesmí nikdy vyzraditi, co byl ve zpovědnici slyšel. Ani soudce nemůže tu donutiti zpovědníka, kdyby chtěl nutného svědectví. Každému jest dobře známo, jaké muky pře-trpěl a jakou smrt podstoupil sv. *Jan Nepomucký*, že nechtěl vyzraditi tajemství zpovědní; podobně i sv. *Jan Sarkander*, farář v Holešově na Moravě, který hrozná bolest musel snášeti od soudců protestantských, že nechtěl vyzraditi zpovědi Lobkovic. Odpověděl soudcům: „Co se do-dotýče pak svátostné zpovědi: buď si, že by mně v ní bylo svěřeno bývalo něco věro-hodného; avšak o tom už ničehož neví-m, a ni-ž chci vědět, a ni-ž se opo-va-žuji na to zpomenouti, a ni-ž chci na to pamatovati; a to pro *svato-svatou a nezrušitelnou pečeť této božské svá-tosti*. Protož, kdybych i věděl, že mne roz-sekáte na tisíc kusů, že mne zničíte a v popel

obrátkíte Źelezem, ohněm a všemi pomyslitelnými mukami, přece bych raději volil všecko to s Boží milostí snášeti, nežli dost málo proti této svátosti se prohřešiti.“⁷⁸⁾ Byl na skřípec přivázán, pálen hrozným způsobem celé 4 neděle, až 17. března 1620. zemřel.

Před soudcem může kněz i přísahou stvrditi, že o ničem neví, ač ve zpovědi o zločinu žalovaného byl zpraven; neboť před soudem stojí tu zpovědník jakožto člověk, a jako takový o ničem neví; ve zpovědnici však seděl jakožto služebník Boží, a jako takový nesmí svěřených tajemství nikdy vyzraditi. Církev stihla by kněze, který by čeho vyzradil, tresty nejkrutšími: ztrátou úřadu, zbavením hodnosti kněžské, vyobcováním z Církve. — A tu jest něco podivuhodného. Dosud nestalo se ani jediného pádu, aby byl kdy některý zpovědník hříchy ze zpovědnice vyzrazoval. Za bouřných dob revolučních byli mezi kněžími i odpadlíci a zvrhlí lidé a zuřiví nepřátelé Církve, kteří zapřeli Boha a šlapali

---

⁷⁸⁾ Kulda B. M., Církevní rok, II. 438.

nohama své povinnosti; ale ani jediný se neprohřešil proti mlčelivosti zpovědní, aby byl snad nyní rozhlašoval, co byl kdy dříve ve zpovědnici slyšel. A tu můžeme s největší jistotou tvrditi, že Bůh sám jest strážcem tajemství zpovědního, sám uzavírá ústa zpovědníkova, aby zpověď nikdy nebyla zlehčena! Co bylo kdy napsáno o tajemství zpovědním v románech a různých pamfletech, jakoby toto bylo vyzrazováno od jednotlivců, jest ďábelskou lží, smyšlenou od nepřátel Církve a namířenou k tomu, aby byli křesťané od zpovědi odstrašeni a do jejich tábora — vlákáni! — Zpověď není tedy těžkým jhem, vždyť se vyžaduje věc jen možná a výhody zpovědi jsou neocenitelné. Ale ku většímu ulehčení této vložil Bůh sám do srdcí našich zvláštní

c) *touhu*, která žene člověka, aby se jinému svěřil a tím sobě ulehčil. A právě tato touha jest nejvýmluvnějším svědkem pro božský původ zpovědi: Ten, kdo zpověď ustanovil, vložil i do srdcí lidských zvláštní touhu po této. *Origenes* praví: „Kdo má v žaludku nestravitelný pokrm, neulehčí se mu, pokud ho nevyvrhne: a kdo je ve

hříchu, neujde trápení, pokud se hříchu ve svatém pokání nesprostí.“ — Zkušenost dostatečně poučuje, že přemnozí nemohouce snéstí výčitek svědomí dostavili se k soudu, aby se vyznali ze zločinu už před lety spáchaného; že nelekali se sebe většího trestu, jen když naleznou jakéhos ulehčení! Přemnohý běhá z místa na místo, žaluje stromům a zvíři tíhu pobouřeného svědomí a nemá pokoje, dokud nezaslechne z úst zpovědníkových: „Odpouštějí se tobě hříchové tvoji“. ⁷⁹⁾ Více jsme o tom pojednali v § 1. „o přirozenosti zpovědi“. Kdo chce tedy naléztí pravého pokoje a útěchy svědomí, nebude se lekatí zpovědi, nýbrž zvolá: „P a n e, k a m b y c h š e l, v ž d y ť T y m á š s l o v a ž i v o t a v ě č n é h o“. ⁸⁰⁾

2 Jiný se takto omlouvá: **Ten a onen se zpovídá často a není lepším nežli já, který se nezpovídám; k čemu tedy třeba zpovědi?**

Na to odpovídáme. Je-li tomu tak, *kdo*

---

⁷⁹⁾ Černohouz, Encykl. obr. 1190,

⁸⁰⁾ Jan 6, 69,

jest tím vinen, zpověď či křesťan sám? Třeba jen nahlédnouti, jaké jest učení Církve o zpovědi a pak možno-li *zneužívání* zpovědi klásti na její účet?

Zpověď bez polepšení porovnává kdosi s koupáním veprů, kteří sotva že se očistili, již opět dle sladkého zvyku brodí se v bahně. Ku platné zpovědi, jak ještě uvidíme, jest třeba opravdové lítosti, bolesti duše, oškli-
vosti nad hříchy spáchanými a pravého úmyslu se polepšiti; dále skroušeného, upřímného vyznání se ze všech hříchů a konečně dostiučinění. — Účel zpovědi jest tedy *polepšení se, návrat k Bohu*; zpověď má člověka *vyrvati minulosti, odtrhnouti od předešlého života a raziti novou cestu pravého života křesťanského*. Že se mnohý po sv. zpovědi nepolepšil, toho není vinna zpověď, nýbrž křesťan sám; zpověď ho neučiní lepším, sám-li se o to nepřičiní. Takového nemožno také čítati ku příznivcům zpovědi, nýbrž ku její *nepřátelům*, poněvadž jí zneužívaje jí také nejvíce škodí. Kdo chce viděti ovoce sv. zpovědi, ať hledí na ty, kteří se po této Bohu zasvěcují, dobré skutky konají a proti hříchu statečně se brání,

Tu by mohl pošetilec zvolati: „k čemu je třeba *slunce?* v letě spaluje úrodu na rolích a lukách, probouzí hady a ještěry k životu; sotva že se ukáže, už aby se člověk lopotil a staral a neustal, dokud opět nezajde. Proto pryč se sluncem! zavřete okna, zavřete oči, nechodte na světlo; ať žije tma, tuť si aspoň člověk trochu odpočine!“ — Moudrý člověk pozná, že to řeč pošetilce, že bez slunce není života. A tak bez sv. zpovědi není života duševního. Vidiš-li, že někdo zpovědi zneužívá, neodsuzuj jí jakožto věci nejvýše potřebné, nýbrž toho, kdo jí zneužívá.“ ⁸¹⁾

Ostatně nesuď nikdy dle zevnějšku. Mnohý snad dosti se bránil proti hříchu a podlehnul-li, zajisté se brzy vzchopí, aby v opětné sv. zpovědi došel očistění; v jedné věci jest lepším tebe: — poslechl hlasu svědomí a Církvě, aby nabyl pokoje, a tím překonal tebe *poslušností!*

3. Odtud ukazují mnozí nelibě na to, že se někteří křesťané **velmi často zpovídají,**

---

⁸¹⁾ Westermayer, Ohrenbeicht, 36.

čímž prý této svátosti *zneužívají*. — Slyšme, co soudí sv. František *Sales*. o častější zpovědi: „Jestliže se vás táží světáci, proč se tak často zpovídáte, rcete jim, že tak činíte, abyste se naučili milovati Boha, abyste se očistili ze svých nedokonalostí, abyste se sprostili svých břed a svízelnů a nabyli útěchy ve svém zármutku, podpory ve svých slabostech. Rcete jim, že zvláště dva druhy lidí mají se zpovídati: *dokonalí*, ježto nalezájící se již na cestě dokonalosti, veliké chyby by se dopouštěli, kdyby se nepřibližovali ku zdroji veškeré dokonalosti; *nedokonalí*, aby dokonalosti došli; *silní*, aby se nestali slabými; *slabí*, aby se stali silnými; *nemocní*, aby se uzdravili, *zdraví*, aby ne onemocněli. Rcete jim, že vy jste nedokonalými, slabými, nemocnými a že právě hledáte dokonalosti, síly a zdraví. Řekněte jim, že ti, kdo *nemají* mnoho světských zaneprázdnění, „ají se zpovídati často, poněvadž mají k tomu dosti času i pohodlí; oni však, kteří *mají* mnoho práce a zaměstnání, že mají se zpovídati často, poněvadž toho nutně potřebují. Povězte jim, že přijímáte sv. svátosti, abyste se naučili jich *hodně a důstojně* při-

jímati; neboť nížádný výkon člověk dobře nekoná, jestliže se v něm častěji necvičil.“⁸²⁾

Přemnozí světci zpovídali se každý den, ku př. sv. Peregrin, sv. Karel Boromejský, sv. František Saleský, sv. Petr Luxemb. atd., jiní vícekrát v témdni, ku př. sv. Kamil, sv. Alfons z Liguori atd. Kdo chce toho náležitě pochopiti, nechť uváží slova Spasitelova: „Já jsem vinný kmen a vy ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé; nebo beze mne nemůžete ničeho učiniti. Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude jako ratolešť i uschne, a seberou jej a uvrhnou na oheň, a shoří.“⁸³⁾

„Kdo jí mé Tělo a pije mou Krev, ve mně přebývá, a já v něm; má život věčný, a já jej vzkřísím v den nejposlednější.“⁸⁴⁾

Právě jest to Nejsvětější Tělo Páně, které nejvíce síly podává křesťanů, aby se

---

⁸²⁾ Vychovatel, VI. 150. Flekáček.

⁸³⁾ Jan 15, 5. 6.

⁸⁴⁾ Jan 6, 57

lříchu ubránil. A u sv. Jana ve Zjev. čteme: „Kdo je spravedlivý, ospravedlniž se ještě, a kdo svatý, posvětiž se ještě.“⁸⁵⁾ — Odtud také vykonávají zbožní křesťané sv. zpověď častěji za rok, zvlášt v době adventní, postní, o svátcích Marianských, o svých narozeninách, jmeninách a různých důležitých dobách.

Ti, kteří sv. zpověď vykonávají jen *jednou* v roce, *nehřeší*; ale něco *podezřelého* může v tom býti přece; jdou i neradi, jen tak, aby se neřeklo, aby vyhověli té povinnosti; a takoví obyčejně považují zpověď za něco obtížného, nemilého. Možno tu užití slov sv. *Antonína*: „Jestíť v pravdě bláznovstvím, když člověk o duši svou ani tolik se nestará jako o obuv svou. Obuv cidí denně, aby se leskla, duši však nechává celý rok — v nečistotě.“⁸⁶⁾

Takoví stávají se pak pozvolna vlažnými, až konečně zpovědi i jednou v roce zanedbávají, a aby svědomí své nějak ukonejšili, omlouvají se:

---

⁸⁵⁾ Zjev. 22, 11.

⁸⁶⁾ Markrab Kl., Ned. káz 1878. 83.

4. „Z čeho bych se zpovídal? já nikoho nezabil, nikoho neokrad', a v maličkostech hřešíme všichni; svědomí mně nedělá žádných výčitek.“ —

Na to odpovídáme. Kdyby nebylo hříchem nic jiného, než krádež, vražda, paličství, tu by byli lidé na světě skoro všichni svatými. A přec tolik nářku na vzájemné bezprávi, utiskování, na *tolik zla ve světě!* Mnohý sice nekrade, nevraždí, ale v každém skoro kroku dopouští se hříchu, uráží Boha nejsvětějšího.

Zanedbávání denních modliteb, povinné vděčnosti k Bohu, zanedbávání služeb Božích, Nejsvětější Oběti mše sv., reptání, rouhání, lhostejnost náboženská, pověřčivost, pochybovačnost u víře, nevěra, nedůvěra v Boha, znesvěcování dnů svátečních, nevděk k rodičům, nevážnost k starým lidem, vzpoura proti vrchnosti duchovní a světské, nevážnost k Církvi Kristově, pohoršování malých a nevinných špatným příkladem, řečí, nemravností, nečisté myšlenky, žádosti, řeči, skutky; podkopávání svého zdraví nestřídmostí, neláska k bližnímu, hněvy, sváry, osočování, pomluva, okrádání bližního; pýcha, lakota, ziskuchtivost nemírná, a t. d. to vše poskvvrňuje člověka,

který jest chrámem Ducha Svatého, to vše stává se překážkou k věčnému cíli. —

Jedna liška pro zlobu svou velice známá a vzezřením ze všech nejškaredější stonala silnou zimnicí. Když se vystonala, podívala se do čisté studánky. I vidouc šerednou tvář, ulekla se velice a nechtěla věriti, že by to byla její pravá tvářnost. „Zimnice,“ pravila, „zimnice mne tak zohavila; brzy budu míti zase urozenou krásu a příjemnost!“ — Ale více nepřišla se podívat k studánce — chytrá liška!⁸⁷⁾

Tak přemnohý nevěří, že by byl stížen hříchy, vyhýbá se příležitosti nahlédnouti v duševní stav a domnívá se, že jest vlastně řádnějším než jiní. —

5. Mnoho jiných omluv mívá po ruce vlažný křesťan, tak ku př. „já bych rád šel ke sv. zpovědi, ale ti a ti by se mně smáli.“ Aby nebyl považován za pobožného, za „slabocha, přemrštěnce“ — a t. d., raději se dlouhá léta vyhýbá správě Boží.

Jak pošetilá a nerozumná to bázeň! Dítka běží do školy a sousedův pejsek vy-

⁸⁷⁾ Zahradník Vinc.

běhne, zašteká, dítko křičí a vrací se domů a nechce od té chvíle více do školy! Jak by sebe nejvíce ztrestalo, kdyby ho rodiče z nerozumu brzy nevytlačili! A tak sobě samému největší škodu přináší, kdo z ostychu před lidmi, aby se nezdál tuze pobožným, zpovědi zcela zanedbává.

Zlí lidé smějí se každému, *kdo se vůbec modlí*, poněvadž by nejraději viděli kolem sebe jenom sobě rovné. Či více ti záleží na Barabášovi nežli na Ježíšovi? — O posměváčcích praví Písmo sv., že jednou umlknou a až spatří, jaké odměny dostalo se pravým služebníkům Božím, že v úzkosti zdrceni budou volati:

„To jsou ti, kteří nám byli vezdy ku posměchu a za přísloví potupy. My nesmyslní, měli jsme život jejich za blázuovství a konec jejich za bezectný: a a j, jak jsou poctěni mezi syny Boží a mezi svatými jest los jejich. Zbloudili jsme tedy s cesty pravdy a světlo spravedlnosti nesvítilo nám a slunce rozumnosti nevzešlo nám . . . Což nám prospěla pýcha, aneb co nám spomohla chloubá s bohatstvím? Pominulo to všecko

jako stín a jako posel mimo běžící . . tak i my zrodivše se ihned přestali jsme býti a sice nemůžeme žádného znamení ctnosti ukázati, ale v zlosti své strávili jsme se.“⁸⁸⁾

Služebníci Boží setkávají se u světa s příkořím, ale odměnou u Boha. Praví Pán Ježíš: „Amen pravím vám, že vy budete kvílití, ale svět se bude radovati; vy pak se budete rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost . . . a radosti vaší žádný neodejme od vás.“⁸⁹⁾

---

⁸⁸⁾ Moudr. 5, 3—13

⁸⁹⁾ Jan 16, 20. 22.

Část III.

§ 7.

Čeho jest třeba ku platné zpovědi.

Aby se dosáhlo pravého účelu zpovědi a úmyslu Zakladatele Ježíše Krista, třeba míti na zřeteli podobenství o marnotratném synu.¹⁾ V tomto obraze vidíme všechnu bídu, do níž se vrhá hříšný vzdaluje se od Boha, Otce svého; zde viděti lze způsob, jak možno opět k Bohu se navrátiti. — Syn marnotratný žádal otce: „Otče, dej mi díl statku, kterýž mi přináleží.“ Jakmile měl dědictví v rukou, již bylo mu nevolno, úzko poblíž otce, proto vydal se do ciziny, chytil se špatných společníků, žil prostopášně a rozmrhal celé své jmění. Nastal hlad v tamní krajině, a aby nezemřel

---

¹⁾ Dle Hurtera: Schönheit und Wahrheit der kath. Kirche, IV. Pred. 31.; Luk. 15, 6 násl.

hlady, byl nucen nemoha si jiného zaměstnání nalézti, pásti vepře; a byl by se rád najedl do syta toho, co se podávalo vepřům. A nyní se mu otevřely oči! Chudý a hladov uprostřed vepřů na pastvě začal nahlížeti hluboko do útrob svého srdce, odkud mu svědomí činilo trpké výčitky ukazujíc na jeho prostopášný život a nevděk k dobrotivému otci. — Poznal hříchy a poklesky své, poněvadž z p y t o v a l s v ě d o m í. „Ó kéž bych nebyl tak žil!“ volával, „jak mnoho jest nájemníků v domě otce mého, kteří mají nadbytek chleba, a já syn, musím zde hynouti hlady!“ Slzy zalily jeho tváře, cítil bolest nad hříchy, čili měl lítost. „Nikoli, zde nezůstanu déle, vzmužím se a půjdu k otci a vyznám se ze všech zlých skutků svých!“ A tak i učinil! Nelekal se obtíží. Cesta daleká, namahavá, on hladov a sláb, bez peněz na milosrdenství lidí odkázán; — bohat, v šatě nádherném vyšel z domova do ciziny, nyní vrací se chud a v šatě zuboženém, otrhaném; „co asi řekne otec, co mi řeknou lidé, až mne taktó spatří v stavu tak zbledovaném?“ — A přece vydává se na cestu nedbaje obtíží.

To je obraz opravdového úmyslu se polepšiti.

Otec zdaleka vidí syna a útrpností jat nad zuboženým stavem jeho běží mu vstříc. Syn vrhá se na kolena, pláče a žaluje na sebe: „Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou.“ — Vyznává se upřímně a skroušeně ze svých poklesků; zpovídá se; a dodává: „Již nejsem hoden slouti synem tvým; učiň mne jako jednoho ze svých nájemníků“, — chce učiniti z a d o s t za poklesky své, náhradu za urážku a bolest otci způsobenou. —

Jak možno tedy k Bohu se navrátiti, jak možno platnou zpověď vykonati? Nejinak, leč že za příkladem marnotratného syna: jestliže kdo svědomí své důkladně zpytuje, nad hříchy svými pravou lítost cítí a má opravdový úmysl se polepšiti; jestliže se ze svých poklesků skroušeně vyznává, a za ně učiní z a d o s t.

Křesťan, který upadnul do *těžkého* hříchu, vzdálil se tím od Otce nebeského, stal se marnotratným synem. Dosud byl ve stavu milosti Boží. dítkem Božím a dědicem království nebeského; jeho jméno zanešeno bylo

do knihy svatých, a zalíbení Boží spočívalo na něm; duše byla sídlem Boha, chrámem Ducha Svatého; a proto byl mu Bůh Otcem nejen dle jména nýbrž také dle nevýslovné lásky. Nebylo ani jedné hodiny, aby mu nebyl Bůh podal různých a často i nápadných důkazů otcovské lásky, ano samým andělům přikázal, aby ho chránili po cestách života. A jako byla duše milou Bohu, tak i příjemnými byly skutky křesťana. Cokoli činil věrně v povolání svém, to bylo Bohu příjemným; proto stále mu přibývalo na milosti a přátelství Božím. Jako dobrý strážce opatroval Bůh poklad, který si křesťan pro sebe dobrými skutky shromažďoval. Duše křesťana byla v pokoji s Bohem a sebou, a to jí dodávalo stále a všude největší útěchy; ani zevní jakékoli nepříznivé okolnosti nebyly s to, aby ji připravily o důvěru v Boha a oloupily o štěstí a poklad dobrého svědomí. —

Avšak jakmile vzrůstajícími náruživostmi zanedbávána byla modlitba a přijímání sv. svátosti, jakmile počal býti křesťan k Bohu a blahu svému lhostejným a lenivým, jakmile vzpomínka na Boha stávala se mu ne-

příjemnou, obtížnou: tuť vzdaloval se více a více od Boha, hřích vplížil se v srdce jeho, roznítil žádostivost, až se stal skutkem. A co nyní! Pouto lásky Boží přerušeno, páska přetržena, hříšník osamocen. Dle slov Písma sv.: „Kdo zhřešil proti mně, toho vymaži z knihy své“²⁾, jest jméno hřešícího křesťana vymazáno ze seznamu dítek Božích a dědiců nebes. Promrhal dědictví své v rozpustilé společnosti hříchů; promrhal milost Boží, promrhal otcovskou lásku Boží, promrhal spojení se svatými; promrhal všecky dobré a záslužné skutky, celý poklad svých zásluh, kterých si byl dosud nashromáždil. Zmizel pokoj a vnitřní radost, zmizela důvěra v Boha, zmizela nevinnost duše a spravedlnost. Vše zmizelo a z'ratilo se jako kouř. Duše tísněna jest trpkým hladem a nadarmo hledí ho utišiti novými hříchy a nepravostmi. Zmizelo veselí a hořkost usadila se hluboce v srdci.

Duše volá po utišení hladu a nikoho není, kdo by ji mohl nasytiti; možno tu použiti slov proroka Jeremiáše: „K t e r a k t u

---

²⁾ II. Mojž. 32, 33.

nyní sedí samotna a opuštěna ve své bídě ta, která jindy bohatstvím oplývala! Učiněna jest vdovou, která chotí Boha byla a anděly měla za služebníky. Není kdo by ji potěšil ze všech milých jejích: všichni přátelé její pohrdli jí a obrátili se v její nepřátely... Nebo Hospodin mluvil proti ní pro množství nepravostí její... Nerozpomenula se na konec svůj, snížena jest velmi nemajíc potěšitele. Viz, Hospodine, trápení mé, neb se pozdvihl nepřítel.“³⁾ A v pravdě, vzpomínka na neblahé následky smrtelného hříchu, nemůže nikdy naplniti duši pokojem, nýbrž způsobuje bolestný zármutek nad bédou. A právě tento zármutek otvírá mnohému oči a vede ku pravému poznání sebe. Proto píše sv. Pavel: „Raduji se nyní z toho, ne že jste byli zarmouceni, ale že jste se zarmoutili ku pokání; zarmoutili jste se zajisté podle Boha. Zármutek, kterýž jest podle Boha, působí stálé pokání k spasení.“⁴⁾ —
Často vede Bůh zbloudilého ku poznání

---

³⁾ Pláč Jerem. 1, 1. 2. 5. 9.

⁴⁾ Kor. 7, 9. 10.

nehodou, neštěstím, jak se stalo i u marnotratného syna. Proto řekl jeden starý kazatel: „Utrpení a soužení jsou štěkaví psi od Boha vyslaní, kteří zbloudilou ovečku k pastýři přihánějí.“⁵⁾ — Každé poznání hříchů, každý návrat ku pokání jest tedy milostí Boží; a kdo chce k tomu poznání přijíti, musí především prositi Boha o milost u Ducha sv. ucházeti se o přispění. Bez této napomáhající milosti Boží jest nemožno přijíti ku pravému poznání a pokání Proto čteme u proroka Jeremiáše: „Obrat mne a obrácen budu; neb Tys Hospodin, Bůh můj. Nebo když jsi mne obrátil, činil jsem pokání.“⁶⁾ A Pán Ježíš pravil: „Žádný nemůže přijíti ke mně, leč Otec, kterýž mne poslal, přitáhne jej.“⁷⁾ „Beze mne nemůžete ničeho učiniti.“⁸⁾ Z té Příčiny volá David: „Srdce čisté stvoř ve mně, Bože; a ducha přímého obnov v útrokách mých; neza-

---

⁵⁾ Hurter 43

⁶⁾ Jerem. 31, 18 19.

⁷⁾ Jan 6, 44.

⁸⁾ Jan 15, 5.

mítej mne od tváři své a ducha svatého svého neodjímej ode mne. Navrať mi radost spasení svého a duchem statečným utvrď mne.“⁹⁾ Komu tedy vážně na tom záleží, aby se poznal, bude se sebe pozorně vyptávati na jednotlivé přestupky své, čili bude *zpytovat* svědomí.

1.

Zpytování svědomí čili pokání rozumu.

Jako při tělesném neuhu jest třeba poznati kořen zla, tak zvláště nutno jest u nemocné duše, aby hřích byl poznán. Kajicník musí tu rozumem svým pátrati po ranách a jizvách duše své. Jest to často bolestná prohlídka, která hodna jest slouti pokáním rozumu. Člověk rád sebe omlouvá, vlastní přestupky zmenšuje a klame sebe sama. Proto třeba jest zde rozumu, aby sebeklam strhnul, odhalil a vniknul do nejvnitřnějších záhybů srdce a každou ránu

---

⁹⁾ Žalm 50, 12. 13. 14.

pozorně a bedlivě vyzkoušel. Jisto jest, že práce ta jest velice obtížnou a že potřebuje milosti Boží; avšak za přispění Ducha Svatého stává se svědomí věrným zrcadlem, v němž možno všechny skvrny duše spatřiti. Ano svědomí jest dle svatého Jana Zlat. „knihou, kterou Bůh každému dal a v níž každý čísti může. V této knize třeba jest pilně čísti, neboť z celé své knihovny vezme člověk jediné tuto sebou na věčnost.“ Sv. Bonaventura praví: „Buď si kornata sebe lépe vymetena a vyčistěna přece vždy, jakmile jen jediný paprslek sluneční jí pronikne, viděti lze, jak se v ní kmitá a hemží nesčíslně prášečků. A tak osvítili Duch Svatý srdce křesťana, ukáží se v něm i ty nejmenší chybičky.“ ¹⁰⁾

Na zpytování svědomí závisí také *platnost* či *neplatnost* zpovědi. Řádné zpytování svědomí prozkoumá nejen příkázání Boží a církevní, nýbrž rozpomene se i na povinnosti stavu, na hříchy myšlenkami, žádostmi, řečí a skutky spáchané, na hříchy, k nimž kdo jinému dal podnět,

---

¹⁰⁾ Černohouz, Encykl. obr. 1194.

hříchy cizí; nespokojuje se několika minutami, nýbrž počíná si jako onen marnotratný syn, přemýšlí opět a opět, a teprve, až pozná pravý stav duše, lituje skroušeně z celé duše, pláče nad spáchanými hříchy. Avšak tato milost lítosti nevchází dle sv. Řehoře Vel. dříve v srdce, dokud se toto s ošklivostí neodvrátí od svých poblouzení a přestupků.

2.

Lítost ěili pokání srdce.

Velice obtížno jest vzbuditi lítost opravdovou, zvláště kde hříchy takřka k srdci přirostly. Lítost má podobně jako nějaký zžíravý prostředek aneb nůž ostrý přerušiti, přetíti spojení, kterým hřích byl k srdci upoután. Hřích tu byl srdci jakoby domácím přítelem. Proto přátelství toto musí býti roztrženo a neprodleně provedeno úplné rozdělení. A to bývá bolestné! Marnivé srdce má se rozloučiti s pýchou, která mu byla tak milou a tolik chvály mu přiváděla; lakomec, cizího jmění žádostiv má se rozloučiti s podvodem a každou nesprave-

dlností; hněvivý musí upustiti od sladké pomsty, od každé prchlivosti a naladiti se k lásce, míru a pokoji; chlípník musí se odříci všeho, co poskvřňuje, a upraviti si srdce čisté; labužník, opilec a každý, jemuž hřích bohem byl, musí upustiti od této libůstky a tělo své přemáhati! Ejhle jak lehce může křesťan zhřešiti, ale jak těžko vzbudí pravou lítost! Lítost jest *trpkým pokáním srdce!* Snadno se řekne: Lituji hříchů svých z celého srdce svého, — ale často srdce o tom neví, toho necítí, co pronášejí ústa. Z celého srdce odříci se hříchu zamilovaného a želeťi opravdově — to může člověk činiti jedině, je-li podporován milostí Boží. Proto jest pravá, upřímná lítost pokaždé jakýmsi divem slitovné lásky Pána Ježíše; člověk musí tu volati: Pane, zachraň mne, sic zahynu! A Kristus, dobrý pastýř, který ztracenou a opět nalezenou ovečku na ramenou k stádu přináší, uděluje, kdo úpěnlivě prosí, potřebné milosti ku pravé lítosti, bez níž není možné odpuštění hříchů. Tím stává se druhým avšak namahavým křtem, jímž poznovu bývá člověk od hříchu očištěn.

V prvním křtu byl polit vodou zevně; při druhém křtu musí sám sebe křtíti uvnitř slzami lítosti.

Ač tedy opravdová lítost jest těžkou a bez milosti Boží vzbuditi se nedá, přece má křesťan po ruce mnoho pohnutek, které-mu práci usnadňují a k lítosti vedou. Vzpomínka na to, čím jsme byli před hříchem a čím jsme se stali po hříchu; vzpomínka na přísný soud Boží, vzpomínka na přehořké utrpení Pána Ježíše a nevystihlou lásku Jeho k nám, — mohou pohnouti k lítosti křesťana, není-li ještě zatvrzelým. A jak velice tu působí vzpomínka na šťastné mládí! na dny dětské nevinnosti, na tu něžnou lásku k Bohu, na tu vnitřní radost, jakou přinášelo čisté, dobré svědomí! A nyní duše v plné bídě, opuštěna od Boha, duše, která dříve byla tak bohata a krásná! Hříchy, pokrmem vepřů, chce nasytiti a naplniti prázdnotu svoji; avšak nenasytí se nikdy ta, která dříve měla za pokrm milost Boží, chléb andělů; dříve dědičkou nebes, nyní dědičkou zavržení věčného, pekla. Kristus s kříže uprostřed svých bolestí volá: Ty,

duše, tak bolestně vykoupená, duše nikoli pohana, kterýž mne nezná, ale křesťana, — ty ve hříchu? co jsem učinil tobě, čím ublížil tobě, že takto odplácíš? — Tyto pohnutky spojeny s milostí Boží napomahající jsou s to, aby přivedli křesťana ku lítosti opravdové, dokonalé, že se ztraceným synem s pláčem padne před Otcem a zvolá: „Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou! Lituji srdečně toho, že jsem Tebe, Otce nejlaskavějšího, urazil a rozhněval! Kéž bych byl raději vše, co jest mně milé, ztratil, nežli Tebe, který jsi nejlepší dobré, kdy urazil!“ — Čím větší a upřímnější lítost, tím také bližší a jistější odpuštění. Sv. Jeronym praví: „Slzy kajicníků jsou nejmocnější jejich mluvou; kajicné modlitby totiž pohnou Boha, kajicné slzy však donucují Ho k odpuštění.“¹⁰⁾ — Kde jest pravá lítost tu jest i opravdový úmysl se polepsiti.

---

¹⁰⁾ Černohouz, Enc. obraz. 1203.

3.

Pravý úmysl se polepšiti, — pokání vůle.

Čeho křesťan opravdově lituje, od toho se i s ošklivostí odvrací a pevně ustanovuje, že se uchopí všech prostředků, aby svědomí vícekráte neposkvrnil. I tento úmysl, toto předsevzetí, jest *těžkým pokáním vůle*, která se má napravit, polepšiti. Jak často běduje mnohý nad svými poklesky, zřiká se jich a brzy — upadá do nich! Proč? Poněvadž tu nebylo pokání vůle, nebylo tu pevného úmyslu; který záleží v tom, že ka-jicník vůli svou násilně, vší mocí od hříchů odtrhne a k dobrému nakloní. Avšak je-li těžkým narovnatí křivý strom, často těžší jest křivé vůli dáti pravý směr; zvláště, stal-li se hřích jaksi zvykem.

Ale marnotratný syn nelekal se nižádných obtíží, žádné oběti, a toužil jen po odpuštění a lásce otcově; a právě tak musí i ka-jicník zřici se všeho, co by jej opětně zavedlo do nepříně Boží. — K tomu jest třeba opětně pomoci Boží, milosti napomáhající; o níž musíme úpěnlivě prositi

Má se to zde jako s nemocným, který se uzdravil. Lékař důtklivě klade mu na srdce přísnou zdrželivost od věcí, které by nemoc mohly zase vyvolati.

Křesťan pak, zbaven nemoci duševní, musí si pevně umíniti, že se bude vystříhati všeho, čím by mohl v novou nemoc upadnouti. Musí si tu pevně umíniti, že se bude varovati každého hříchu a každé příležitosti ke hříchu, že bude odpírati každé náklonnosti ke hříchu a bude užívati všech prostředků vhodných proti hříchu, a sice: horlivé modlitby, horlivého účastenství v službách Božích, častého přijímání sv. svátostí, zapírání sebe a vzpomínání na Boha vševědoucího a všudy přítomného, a na poslední věci člověka: smrt, soud, věčnost; musí si dále umíniti, že napraví, v čem byl komu ublížil, koho pohoršil, že odpustí všem nepřátelům, že bude pro příště povinnosti své věrně a svědomitě plniti. A nyní dle příkladu marnotratného syna třeba se přiblížiti k Otci a viditelnému Jeho zástupci, a upřímně se vyznati z hříchů.

4.

Zpověď, pokání úst.

Čím srdce plno jest, tím přetékaají i ústa. Je-li tedy srdce plno lítosti upřímné, bude i zpověď upřímnou, skroušenou. Vyznání se z hříchů možno nazvati *pokáním úst*; kteréžto jest také obtížným. Brání tu člověku pýcha, samoláska. Dobře praví sv. *Jan Zlatoústý*: „Dábel odnímá člověku stud, když hřeší, ale vrací mu ho zase, když se zpovídá.“ — V námitkách co do předmětu zpovědi jsme poznali, že není tak obtížnou zpověď, uváží-li se, že Bůh jediné možné věci od nás žádá, uváží-li se, jak nesčetných výhod sv. zpovědi dosahujeme a jak srdce naše samo touží a pospíchá, aby těžké břímě pobouřeného svědomí, nepřízně Boží a velice zoufalé budoucnosti se sebe setřásl a s Bohem se spojilo. Poznali jsme tam, že netřeba se lekati zpovědníka, neboť lépe vyznati se jednotlivci, než býti zahanbenu před celým světem; lépe nepatrnou obětí pokoření shoditi se sebe těžké břímě, nežli žíti v stálém nepokoji a otroctví

hříchu; že zpovědník sám jest hříchu podroben a proto nám spíše rozumí, s námi má útrpnost největší, je naším přítelem nejupřímnějším; a když jsme se mu se svými tajnostmi svěřili, že jich nikdy vyzraditi nesmí. — Tu jest nejlépe vyznati se nejprvé z toho hříchu, který *nejvíce tíží*, který nejvíce k srdci přirostl, pro který se nejvíce zpovědi lekáš; a jakmile tento hřích byl oznámen, tu již jest vůdce přemožen, ostatní pak jde lehčeji. Třeba jen prositi za přispění Boží. Při zpovědi bled každý udati, kdy jsi byl naposledy u správy Boží a jak jsi ji vykonal; nebylo-li v čem tehdy pochybeno, zdali jsi tenkrát všechny podmínky řádné zpovědi vykonal; nebyl-li který hřích buď zúmyslně či z neopatrnosti, bez vědomí vynechán

Kdoby v některé zpovědi *hřích zúmyslně vynechal* ze studu, vykonal tím zpověď neplatnou, svatokrádežnou, a vykonává všechny následující svatokrádežně, dokud se z onoho zúmyslně zamlčeného nevyzná, dokud oné zpovědi neplatné nenaopraví. Třeba to oznámiti zpovědníkovi, kdy se to stalo, proč a kolik zpovědí na to ne-

platně a svatokrádežně se vykonalo. — Dává-li zpovědník kajcníkovi *otázky*, odpověz každý upřímně; nečiní kněz nikdy tak bez příčiny; musí poznati hloubku hříchu a jakost jeho. Kdo chce tedy sv. zpověď řádně vykonati, má viděti ve zpovědníku *l é k a ř e*, který jedině může jeho rány vyléčiti; mlčelivého *p ř í t e l e*, který svěřených tajemství nikdy nesmí vyzraditi; upřímného *r á d c e*, který pochybnosti rozptylí a zcela upokojí; něžného *o t c e*, který z návratu ztraceného syna největší radost pocituje; spravedlivého *s o u d c e*, který zbavuje všeho otroctví hříchu, osvobózuje, očisťuje a povznáší do řad synů Božích.

Odtud každý, kdo se ostýchá upřímně se zpovídati, jest sobě samému největším *n e p ř í t e l e m* a *š k ů d c e m*.

5.

Doštiučinění, pokání v činech.

Po skroušené zpovědi jest třeba *d o s t i u č i n ě n í*, to jest, vykonati jakési kajcí skutky, které kněz ve zpovědi ukládá, a sice za *p o k u t ů* pro hříchy spáchané a na vý-

strahu a ku polepšení kajicníka. Za pokutu, aby se poněkud napravily křivdy, které Bohu jsou hříchem učiněny, aby kajicník hříchy své sám na sobě trestal, a aby část časných trestů byla prominuta. Ovšem zadostučinil za nás Vykupitel měrou nekonečnou a bez tohoto dostiučinění bylo by to smíření s Bohem nemožným. Avšak jako nemocnému sotva by pomohl lék, kdyby naň pouze hleděl aneb s ním nespolutřubil, nadržel se v teple a nebyl v pokrmech zdrželivý; — tak málo by prospělo dostiučinění Pána Ježíše člověku, kdyby s ním nespolutřubil, kdyby sám v sobě nechtěl dostiučiniti. Od náhrady, nespravedlivého jmění, cizí škody od jakéhokoli bezpráví neočistilo nás dostiučinění Vykupitelovo.

Proto jest dostiučinění *pokání v činech*, skutcích, záležející v tom, že kajicník vykoná pokání od zpovědníka uložené a že život svůj napraví a dobrými skutky sám také bude činiti zadost uražené spravedlnosti božské. Četné překážky staví se v cestu, jako: zastaralé zvyky, četná pokušení, falešný stud, svůdný příklad, láska k cizímu jmění atd. Než co tu činil marno-

tratný syn? Vyprošuje si jen tu milost, aby mohl býti aspoň nájemníkem u svého otce; o synovství více neprosí, věda, že ho není hoděn. Chtěl vykonávati nejobyčejnější práce, živiti se nejjednodušším pokrmem a šatiti nejjednodušším oděvem, dáti si líbiti i posměch ze sebe. Jaké to pokoření, jaká vůle ku dostatečné náhradě způsobené urážky! Jaké dostiučinění chce činiti Zacheus? „Aj, polovicí statku svého, Pane, dám chudým: a oklamal-li jsem koho v čem, navrátím čtver násob.“ ¹²⁾ — Za kající skutky obyčejně ukládá se *modlitba, půst a almužna*. Sv. *Lev* praví: „Modlitbou vyhledává se smilování Boží, postem dusí se tělesná žádost, almužnou se vykupují lřichy, a spolu tím vším se v nás obnovuje obraz Boží“ ¹³⁾ Každé takové pokání od kněze uložené máme přijati se srdcem *pokorným*, jak sv. *Bernard* radí: „Pokorné a ostychavé musí býti dostiučinění, jímž se napravuje hrdé přestoupení (zákonu Božího).“ ¹⁴⁾

---

¹²⁾ Luk. 19, 8.

¹³⁾ Vohnout. Katechet. káz. II. 145.

¹⁴⁾ ttž.

Tímto dostiučiněním ničí si kajicník také část časných trestů. Čím větší dostiučinění, tím shlazena i větší část časných trestů. Proto má každý ještě dle sil a možnosti své po sv. zpovědi *dobrovolně* hojné ovoce pokání činiti ¹⁵⁾, dobré skutky vykonávati. Praví Písmo sv.: „Modlitba s postem a almužnou lepší jest, nežli schovávat poklady zlata“ ¹⁶⁾ —

Ku shlazení *časných* trestů uděluje Církev věřícím tak zvané **odpustky**, kteréž se čerpají ze zásluh Ježíše Krista, Blahoslavené Panny Marie a všech svatých.

Činí tak Církev z plné moci své, z moci klíčů, které obdržela z rukou Kristových.

Odpustky jsou buď *neplnomocné*, jimiž se promíjí část trestů časných, aneb *plnomocné*, jimiž se časné tresty všechny naprosto promíjejí.

Plnomocných možno se zúčastniti při různých slavnostech církevních, jubileích sv. Otce, po oktáv Nejsvětějšího Jména Ježíš, svátek Jména B. P. Marie atd.;

---

¹⁵⁾ Mat. 3, 8.

¹⁶⁾ Tob. 12, 8.

Neplnomocných možno dojíti vykonáváním různých modliteb atd. Kdo chce dosíci plnomocných, musí vykonati zprvu ustanovené podmínky; musí přijati svátost pokání, přistoupiti ku stolu Páně, zúčastniti se služeb Božích, dáti chudým jakousi almužnu, navštívití některé chrámy atd., jak pokaždé bývá také určeno.¹⁷⁾ —

Jestliže křesťan vykoná vše, čeho ku platnému rozhřešení jest třeba, řádně-li projde své svědomí, opravdově-li lituje a pevně si umíní, že se polepší, z hříchů pak se skroušeně vyzná a za ně dle sil svých dostiučiní, pak podobá se onomu marnotratnému synu před otcem, — který vida nejlepší vůli u ztraceného syna, že se chce polepšiti, vše napravití, líbá ho, bere opět za svého syna, dává obláci ve stkvostný šat a strojiti hostinu, — že se ztracený opět vrátil.

Tak spěchá Otec nebeský vstříc kajícímu kovi —, odpouští všechny poklesky, promíjí

---

¹⁷⁾ Kdo se chce řádně poučiti o odpustcích, nalezne nejlepší příležitost ve spise Dra. Vondrušky „O odpustcích“, v knihkup. Sieverse a Rohlíčka v Praze; dále ve spise Hulky, podílu dědictví sv. Jiřanského z r. 1891.

věčné tresty. „Pakli by bezbožný činil pokání z e všech hříchů svých, kteréž činil, — životem živ bude a neumře; všech nepravostí jeho, kteréž činil, nezpomenu.“ ¹⁵⁾ Otec nebeský obléká nyní nalezeného syna v roucho nejdrahocennější, roucho posvěcující milosti Boží, a naplňuje duši zvláštní útěchou a sladkým pokojem svědomí. Všechny dřívější dobré skutky, které po čas hříchu byly v zapomenutí, ožívují opět a psány jsou v knize života věčného. Vnitřní pokoj pravého kajicníka jest nevyřecitelný, jest jakousi předzvěstí pokoje věčného, blaženosti nebeské. „Okuste a vizte, jak sladký jest Hospodin!“ volá Žalmista Páně, když byl se sebe shodil břímě pobouřeného svědomí, a v srdce jeho zavítal nejdrahocennější poklad, jakého člověk zde naléztí může, — mír s Bohem mír s sebou, sladký klid svědomí!

Poznámka.

Někdy se kajicníkům přikazuje a jindy opět doporučuje tak zvaná zpověď *generální, životná*. Jest

---

¹⁵⁾ Ezech. 18, 21.

to zpověď buď celého života aneb několik let, nějaké delší doby; a má doplniti a napraviti všechny předešlé sv. zpovědi, byly-li tyto buď neplatné aneb z části neúplné.

Naprosto *potřebnou* jest životná zpověď těm, kteří některou ze zpovědí dřívějších neplatně vykonali a dosud toho nenapravili; jestliže snad svědomí povrchně zpytovali, bez přípravy ke zpovědvednicím přistupovali, žádné lítosti nejevili, hříchy zamlčovali, zpovědníka klamali, počet a okolnosti hříchu zamlčeli; jestliže po sv. zpovědi v starém nepřátelství s bližním setrvali, škody učiněné nenapravili, cizího majetku nevrátili atd., zkrátka, kde nebyly vykonány podmínky platné zpovědi

Velice užitečnou jest skoro každému křesťanu jednou v životě. Zvláště pak se doporučuje těm, kteří jsou v nějaké pochybnosti, cítí-li jakýs nepokoj, zdali snad všechny předešlé sv. zpovědi byly řádně vykonány. těm, kteří vedli dříve hříšný život a nyní najisto opravdově chtějí se polepsiti a nový život začíti; těm, kteří vstupují v nový stav, důležitý úřad, ku př. snoubencům před sňatkem, jinochům vstupujícím do stavu duchovního; dále těm, kteří jsou v nebezpečí života, v těžké nemoci aneb krácejí do boje, podnikají cestu po moři, v době moru a nakažlivých nemocí, ženy před prvním porodem atd.

Kdo chce tuto zpověď životnou vykonati, nechť se dříve poradí se svých zpovědníkem a udá příčinu, proč tak chce činiti. Nejprve koná se zpověď za

dobu od předešlé zpovědi uplynulou a po té pak zpověď životná.

Zpověď životná jest nejvýše důležitou a bývá muohému základem nového života. Kdo se chce blíže poučiti, přečti si výtečné pojednání o generální zpovědi z pera zvěčnělého biskupa Dra. Karla *Pruchy*, kteréž nejnověji bylo vydáno od Dra. Skočdopole v kniž. arcib. knihtiskárně Rohliček a Sievers.

§ 8.

Nebezpečno jest odkládati pokání na dobu pozdější.

„*Až budu starším, pak vše napravím, potom se najisto polepším.*“ — Tak těší muohý sebe a konejší své svědomí. Avšak jak se to má s pokáním v letech pozdějších? Pokání takové jest nejisté, velice pochybné a podezřelé.

1. **Nejisté** jest, neboť nikdo neví, zdali se mu dostane té milosti, aby se mohl později s Bohem smířiti, hříchů se sprostiti. Praví tu sv. *Augustin*: „Bůh, který ti ká-jícímu milost odpuštění přislíbil, nepřislíbil ti dne zítřejšího.“¹⁹⁾ A *Písmo sv.* tvrdí:

---

¹⁹⁾ Schlör, 34.

„Člověk neví konce svého, ale jako ryby udicí lapány bývají a jako ptáci polapeni bývají osidlem: tak i zlapáni bývají lidé smrtí v čas zlý, když na ně náhle připadne.“²⁰⁾ — Anakreon, básník starořecký, zardousil se zrnem vína; Diagoras zemřel radostí, zvěděv, že jeho tři synové zvítězili při hrách Olympických; Zeuxis, výtečný malíř, dal se náhle do smíchu, že se mu zdařil obraz a za smíchu zemřel; Heli, velekněz Israelský, spadnul se židle k zemi, uslyšev o pádu svých synů a skončil; Boursoul, slovuťný missionář, zemřel na kazatelně; Vratislav II., král český, spadl r. 1092. na honu s koně a zabil se; Kazimír, král polský, seděl s velmoži u tabule a chtěje se napít, klesl mrtev k zemi.²¹⁾ — Jak nejistá jest smrt! Jedni ji našli v lomech, jiní ranění mrtvicí, jiní bleskem zasaženi; jiní zadušení; jiní opět našli ji utonutím, leknutím, pádem, v tanci atd. Proto výstražné volal Pán Ježíš: „Kdyby věděl hospodář, v kterou hodinu má přijíti zloděj, bděl by

---

²⁰⁾ Kazat. 9, 12.

²¹⁾ Černohouz, Enc. příkladů, 1163.

zajisté a nedal by podkopati dom svého. Proto i vy buďte připraveni: nebo v kterou hodinu nevíte, přijde Syn člověka... Blahoslavený služebník, kterého, když přijde Pán jeho, nalezne, an bdí“ ²²⁾ „Zůstal-li bys v domě, táže se sv. Vincenc, jenž každou hodinu hrozí sesutím? Jak můžeš tedy, maje tělo tolika nehodám podrobené, celé týdny, měsíce, ba i celá leta bez pokání žiti v stavu, v kterém bys asi sotva rád zemřel?“ ²³⁾

A nyní dejme tomu, že bys se dočkal let pozdějších, víš najisto, že se polepšíš? Kdo odkládá v mládí, bude odkládati s pokáním i v mužném věku a v stáří opět. Čemu se v mládí navykne, to se nerado odkládá v stáří; tu hřích stal se pomalu zvykem, druhou přirozeností. Kdo neustále odkládá, podobá se jistému padělateli peněz, jenž za to musel dlouhá leta pykati. Byl chudým polským šlechticem a kdesi hospodářským úředníkem. Měl ženu a několik dětí. Žena

---

²²⁾ Mat. 24, 43—46.

²³⁾ Černoouz, Encykl. obraz. 1187.

byla marnivá a nešetrná, muž ztratil konečně službu a upadl v nemalou bídu. Přiblížil se k němu pokušitel, lichvář, který radil, aby padělal bankovky. S těžkým srdcem a jak sám pravil, svolil onen jedině pro nesnesitelnou bídu, umínil si však, že se zatím bude ohlížeti po nějaké službě. „Jen na tak dlouho, sliboval v duchu, až si vynaleznu poctivého živobyčí.“ Padělal peníze a štěstí mu přálo, nebyl vyzrazen. Než při tomto zdánlivém štěstí stále ho trápilo pomyšlení na možné vyzrazení. „Jen dost malou službičku a zanechám zločinu“, opakoval si stále. Konečně dostal radostnou zprávu, že může nastoupiti službu. Jak se ulehčilo jeho srdci, jak děkoval Bohu! Nyní se měl stěhovati, avšak neměl peněz, kromě jedině ještě desítky — padělané! „Poslední a — naposled!“ zvolal konečně. Vozy s nábytkem, ženou a dětmi již odjížděly, on volá za nimi: „Jeďte jen, brzy vás dohoním“. S tlukoucím srdcem vstupuje do jednoho krámu, koupí jakousi maličkost a platí — desítkou. Kupecký příručí bere ji, dodává na ni drobné. Jak se mu ulehčilo, že vyvázl, že falešná bankovka nebyla poznána! Od-

chází z krámu a spěchá za svými. Již je vidí, volá na ně, — ale v tom kdosi zahřmí mu v ucho: „Stůj, ani krok dále!“ Stráž odvádí pachatele. Ta poslední byla jeho zkázou.²⁴⁾ — Ještě jednou a to naposled! tak konejší se mnohý ku hříchu, pak budu činiti pokání —, pak začnu život nový! — Dnes naposled! — Ale zítra hřeší zase, odkládá pokání opět, — až překvapí jej smrt a vleče ku zodpovídání před Soudce věčného! — Jak nejisté jest pokání stále odkládané!

2. Pokání to však jest i *velice pochybné!* Leta ubíhají, dostavuje se stáří a s ním nemoce; tělo bývá choré, srdce otupělé, svědomí ohlušené, hřích hluboko zakořeněn; tuť pak všemožně hledívá si stařec svého těla, s největší úzkostlivostí opatruje a na duši — zapomíná! Konečně ulehá na lůžko, sil ubývá, oči se kalí, tma jako černý příkrov víc a více obestírá. Ústa vyprahlá ráda by něco šeptala, ale jazyk tuhne, žádný mu více nerozumí. Přátelé obcházejí, tlumí pláč,

---

²⁴⁾ Kopal Petr, Kalendář pro živé a mrtvé duše I.

těší ho nadějí, které sami nevěří. Lékař úzkostlivě naslouchá dechu, počítá tepnu, snaží se život aspoň o několik minut prodloužiti, až by přišel duchovní a pomoci, útěchy poskytnul. A hle! — kněz jest již zde, odříkává modlitby, vzbuzuje jménem nemocného lítost, ale ten toho více nechá e, myšlénky se mu matou, slyší jakoby něco ve snách, už jako by ze zdálí, a život — zhasíná! Kněz odchází, ale s jakým výsledkem? bez porízení — nebylo tu lítosti, ani zpovědi, ani nejmenšího dostiučinění; nebylo tu spolupůsobení nemocného!²⁵⁾ — Pokání v stáří jest tudíž velice pochybným, a odkládati je znamená tolik, jako tropiti s duší hazardní hru. Proto varuje Písmo sv.: „Dnes uslyšíte-li hlasu Jeho (Božího), nezatvrzujte uší svých.“²⁶⁾ Jak se tu přčasto velice prohřešují příbuzní domácí, kteří, aby prý se ubohý nemocný nepolekal, odkládají se zaopatřením sv. svátostmi, až bývá, jak se říká, duše na jazyku, kdy kněz s nemocným ničeho poříditi ne-

²⁵⁾ Srovnej: Herzog, Sedmero hlasů, v Brně, Bened. knih. 7.

²⁶⁾ Žalm 9, 48.

může! — Mnozí už tak v náboženství otupěli, že se bojí upozorniti nemocného na povinnost jeho; ano i rodiče nechávají vlastní dítě, syna, dceru, — aby se „ubohý“ nepolekal — umíratí bez útěchy náboženské a odcházeti na věčnost v stavu prasmutném! Není-li to vědomá vražda jejich duší? Kam se obrátí, až Tvůrce a přísný Soudce bude od nich vyžadovati počet z hřiven svěřených? Kam až může dojíti mnohý ve své zaslepenosti! —

3. Pokání k stáří odkládané jest i *podzřelým*. Neboť pokání činiti jest tolik jako zříkati se minulosti a umínti si pevně, že vše, v čem bylo dosud pochybeno, bude řádně napraveno. A jaké jest asi pokání v poslední chvíli? Velice chvalitebné jest, je-li upřímné, opravdové; ale což, jestliže jest spíše *vynucené* bázní a strachem před přísným soudem Božím a hroznou věčností? Když už se hřích sám jaksi stěhuje z vychřadlého těla, tehdy teprve chceš hřichu se zříkati, polepšení slibovati, zpuchřelou nádobu těla vysíleného službě Boží zasvěcovati? zbyteček života, který již na nitce visí, Bohu doporučovati? Není-li to spíše urážka

Boha nejsvětějšího? zdali to není počínání malého děcka, které rozbivši hračku, jinému ji pak nabízí? Jak podezřelé jest tedy pokání odkládané až na dobu poslednější! Není tu lásky k Bohu a lítosti, že byl uražen Bůh nejvýš dobrotivý. Jaké ceny má takové pokání před tváří Boží, může každý rozumem svým jasně pochopiti. Tím ovšem nechceme říci, že by to pokání bylo marným; vždyť Bůh ve svém nevystihlém milosrdenství každé chvíle jest ochoten podati ruku křesťanu sebe více kleslému, jen když v jeho srdci ozývá se lítost nad životem předešlým, ošklivost nad hříchy a upřímná vůle se polepsiti. Pán Ježíš odpouští hříchy lotrovi před jeho smrtí, když už visel na kříži. — Ale tolik jest jisto, že každý té milosti nedosáhne, aby byl schopen té pravé potřebné lítosti, a že připravil sebe sama o nesčetné zásluby.

Proto varuje Pán Ježíš: „Chod'te, dokud máte světlo, ať vás nezachvátí tmy; nebo kdo chodí ve tmě, neví, kam jde.“ ²⁷⁾ „Podobni buďte

---

²⁷⁾ Jan 12, 35.

lidem očekávajícím Pána svého, až by se vrátil ze svatby: a byste hned, jakž by přišel a zatloukl, otevřeli jemu.“²⁸⁾

Křesťané, kteří pokání stále odkládají, neradi slýchávají *o smrti, o soudu, o věčnosti*. Podobají se nemoudrému králi Herulů, Rudolfovi. Tento vedl válku s Longobardy. Mělo právě přijíti k rozhodné bitvě. Král v domyšlivosti své měl vítězství za jisté. Bitva začala a král se bavil se svými společníky ve svém stanu hrou v kostky a byl velice dobře naladěm.

Aby zároveň věděl, jak se v boji pokračuje, čili jak jeho vojsko stále a stále „vítězí“ a on tím při hře se mohl vychloubati, poručil svému zbrojnoši, aby vylezl na nejvyšší strom a bojiště pozoroval. „Ale to ti povídám, přikazuje král, ať ti ne napadne oznamovati mi, že by moji vojíní couvali, o hlavu bys přišel: moji musí zvítěziti, jakože jsem králem.“

Zbrojnoš se vyšplhal na strom a kdykoli se král tázal, jak to chodí v boji, odpověděl: *do hře, naši vítězí!* Najednou

---

²⁸⁾ Luk. 12, 36.

však dal se do zoufalého křiku; nepřátelé totiž vítězili stále, a on nesměl to oznámiti: nyní však ženou nepřátelé útokem ku stanu králově, jsou již blízko, — hrůzou nemůže se více přemoci. Král udiven ptá se: „c o ž s n a d p r o h r á l i n a š i?“ „Ano, volá zbrojnoš, ty's to králi nyní sám řekl; mně šlo o hlavu, já bych to byl oznámil dříve; nyní na mne nemáš práva; spas se útekem. Seběhl se stromu, ale nepřátelé byli již zde, zajali krále a zavelkli do svého tábora. —

Jak přemnoho jest těch, kteří jsou jaksi již zřepředu přesvědčeni, že to s nimi dobře stojí, že to s nimi jednou dobře skončí —; a běda, slyší-li o smrti, soudu, věčnosti; tu hněvají se na kazatele a říkají: všecko jiné ať káže, j e n o m a ť n á m n e m l u v í o s m r t i, o p e k l e a t d. — O tom neradi slyší, o vlastní porážce, o své záhubě. Takoví setkají se jednou s trpkým sklamaním! — Spolehali se jedině na sebe, věřili toliko sobě; a skutečnost, že jednou dostaví se smrt, soud, věčnost —, odháněli stále od sebe. Přemnozí zašli již tak daleko, že p o p í r a j í v ě č n o s ť, ale ne z přesvědčení; věčnosti se přece — b o j í. Není

tomu dávno, co zemřel ve Francii muž, jehož jméno znala celá Evropa jakožto nevěrce, jenž popíral i věčný soud. Muž ten, jménem *Renan*, pohoršil tisíce lidí a k nevěře přivedl. Ku přátelům říkával: „Kdybych snad onemocněl, nevolejte mně kněze; bylo by po mém slavném jménu, po mých spisech: možná, že bych odvolal vše“. A když mu přátelé proto domlouvali a tázali se na příčinu, tu odpovídal: „Všecko by bylo dobře, ale s tou věčností se mi to nelíbí, o tom nejsem jist, ta mne nějak straší, té se bojím“. A jak si přál, stalo se. Onemocněl těžce, žádal si kněze, ale přátelé nepřipustili ho k němu; zemřel, jak žil — bez Boha. Tak psaly veřejné listy. Ejhle! Říci: není věčnosti, není pekla —, to je věc nejsnadnější, to dovede říci každý. Ale *přesvědčit o tom svůj rozum*, aby to za jistojisté uznal; a *přesvědčit své srdce*, aby se té věčnosti nebálo, — to jest jiná otázka! Toho nedovede ani sebe větší mudrc i kdyby byl anebo chtěl býti největším nevěrcem! ²⁹⁾

²⁹⁾ Rádce duchovní, I. str. 2.; Cyrillo-Method. knih. Praha 1894. — Kocián V.

Komu máme více věřiti? Lidem zlým kteří z nevěry hlásané těží, bohatnou, kteří by byli rádi, kdyby Boha nebylo, aneb Kristu, který za své učení dal se ukřižovati? Kristu, který jest věčná Pravda, který klamati a oklamán býti nemůže? Rozumný křesťan zvolá tu se sv. Pavlem: „Vím, k o m u j s e m u v ě ř i l, a j s e m j i s t“. ³⁰⁾ —

Odkládati pokání na pozdější dobu jest tedy velice nebezpečným: jest to pokání nejisté, pochybné a podezřelé. Proto budme pamětlivi slov sv. *Klementa Řím.*, kterýž praví: Zastaralé nemoce nesnadno a zdlouha se hojívají; čím novější jsou rány, tím rychleji užívej prostředků.“

---

³⁰⁾ I. Tim. 1, 12.

DOSLOV.

— w —

Tři věrohodné svědky jsme uvedli pro zpověď katolíků, a sice *rozum*, který praví, že zpověď jest přirozenou potřebou lidského srdce; *víru*, která učí, že zpověď jest od Pána Ježíše učiněna nadpřirozenou svátostí, že jest k odpuštění hříchů nutnou; a *zkušenost*, která svědčí, že jest zpověď největším dobrodiním pro lidstvo. Po té ukázali jsme na některé námitky se strany nepřátel zpovědi, které vycházejí buď *ze zloby* aneb *z nevědomosti*. Pro ty, kteří jsou nepřiznivci sv. zpovědi z nevědomosti, postačí, doufám, kniha tato; oněm však, kteří proti zpovědi brojí ze zloby, doporučuje Církev katolická **modlitbu**. —

Jsou v učení Kristově mnohé články víry, mnohá dogmata záhadnými a zůstanou pro nás tajemstvím, dokud se duše nevymaní z těla. Čeho však nemůže prohlédnouti rozum, to prohlédne křesťan živou věrou. Kdo by

chtěl vše svým rozumem postihnouti, upadl by na scestí a ztratil konečně i víru.

Sv. Augustin praví: „Jako nejbystřejší oko v slunci ztrácí zrak, tak člověk pozbývá víry smělym zkoumáním pravd nadpřirozených“.¹⁾
— Třeba tu modlitby, třeba tu pomoci Boží. Za víru musíme prositi.

Svatí apoštolé chodili stále s božským Mistrem, viděli Jeho divy; když pak se jich tázal jednou, za koho Ho považují, pravil Petr jménem všech: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“ A tu řekl na to Pán Ježíš: „Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův: nebo tělo a krev nezjevilo tobě toho, ale Otec můj, kterýž jest v nebesích.“²⁾ Čili: Že jsem Synem Božím, nemáš ze sebe, nepoznal bys, kdyby ti nepřispěl sám Bůh Otec. A jindy učil Pán Ježíš: „Nikdo nepřijde k Synu, leč Otec přitáhne jej“³⁾, čili nikdo nepozná blaživosti sv. náboženství, učení Kri-

1) Černohouz, Encykl. obrazů, 1845.

2) Mat. 16, 17.

3) Jan 6, 44.

stova, nepřispěje-li tu Bůh sám svou milostí. V pokoře tedy máme se blížit ku pravdám nebeským, neboť pyšným se Bůh protivuje.

Pán Ježíš, když káral nevěru fariseů, takto pak volal k Bohu: „Chválím Tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před moudrými a rozumnými a zjevil jsi je maličkým. Ano, Otče, neb se tak líbilo Tobě.“⁴⁾ Skrývá Bůh pravdy nebeské před lidmi pyšnými, kteří se na rozum svůj spoléhají, v náhledech svých jsou neústupnými, a otvírá je pokorným, maličkým, kteří po ní touží.

Mnohé pravdy sv. náboženství jsou člověku *odpornými*, obtížnými. Dle sv. *Augustina* má se to zde jako se sluncem. Slunce na jaře, když mile zahřívá, bývá vítáno každému, každý otvírá mu dvéře svého příbytku, každý rád prodlevá na výsluní jarních paprsků; ale jakmile začne v létě páliť, tu hledá každý stínu, skrývá se před palem slunečním, zastírá okna před žhavými paprsky. A tak se děje i se sluncem pravdy, učením Kristovým.

---

⁴⁾ Mat. 11, 25.

Krásy a vznešenosti sv. náboženství neupírají největší nepřatelé Církve, obdivují se jeho čistotě; jakmile však učení Kristovo ostřeji doráží, jakmile ukazuje na povinnosti křesťana k Bohu, bližnímu, tu zdá se mnohým jakoby pálilo, a nemohouce snésti jeho paprsků, zavírají okna svého srdce, skrývají se před ním; sv. náboženství stává se jim odporným. Tak ku př. sv. Jan Křtitel byl v lásce u Heroda; nebránil mu Herodes v učení sv. náboženství, hlásání sv. evangelia, líbilo se mu také; ale jakmile řekl sv. Jan, že učení Kristovo ukládá člověku povinnosti, že nesluší se míti manželky bratra svého, — tu již rozhněval se Herodes, sv. Jan došel žaláře a později smrti.

V pochybnostech, v nejistotě co do náboženství třeba jest křesťanu obracet se *k Bohu o pomoc, o přispění*. A jako dítě nejraději utíká se ku své matince, vědouc, že zde nejspíše nalezne útěchy a pomoci: tak utíkej se, milý křesťane, ku *Matce naší, Rodičce Boží, Marii Panně!*

Co zmůže mocí svou, jaký obrat koli

kráte učiní Bl. P. Maria v srdci člověka, ukáží na tomto příkladu.

V Štrassburku žil v letech třicátých bohatý a vážený žid *Ratisbonne*. Rodiče postarali se všemožně, aby byl záhy ve všech vědách moderních vzdělán. V náboženském ohledu ponechán byl sám sobě: byl vychován bez základu náboženského. Proto zdálo se mu později náboženství židovské býti zastaralou směšností a křesťanstvím opovrhoval, jako by bylo jařmem svobody lidské. Jsa ještě mlád, zasnoubil se s 16letou židovskou dívkou z bohaté rodiny, ale že byl příliš mlád, podnikl před sňatkem cestu po světě, aby seznal jeho krásy a zvláštnosti. Zdržoval se také nějaký čas v Římě. Poněvadž neměl žádného poučení, žádného ponětí o bohoslužbě katolické, dělával si často ze všeho posvátného žerty, a co se dělo v chrámě, zdálo se mu býti pouhou komedií. K jeho bližším přátelům náležel jakýsi *Bussières*, muž učený a zbožný, který častěji Ratisbonna poučoval a mnohé věci vysvětloval. Ratisbonne však zůstával dále rouhačem a posměvačem. Jednou žádal Bussières od Ratisbonna, aby mu něco učinil po vůli; což když

tento slíbil, podal mu onen medailku Panny Marie, aby si ji schoval na památku a žádal, aby Ratisbonne každodenně odříkal modlitbu sv. Bernarda: „Pomni, ó nejblahoslavenější Panno!“ Tento byl překvapen, zdráhal se a konečně řekl: „Tobě k vůli podržím si tuto medailku, přinesu aspoň své nevěstě něco z cest, aby se trochu zasmála; modlitby však odříkávati nebudu; bylo by to nerozumné, volati k Bohu a Panně Marii, když ničeho nevěřím.

Jednou jeli spolu městem, jeli právě mimo kostel sv. Ondřeje delle fratte. Bussières vystoupil, měl cosi na práci v sakristii za příčinou pohřbu francouzského ministra Ferronaye. Ratisbonne vystoupil také, aby v prázdné chvíli prohlédl si umělecké památky v chrámu. Přišel i k postrannímu oltáři Matky Boží a tu spatřil, že obraz zde podobá se obrazu na medailce, kterou od Bussiéra obdržel. Chvíli stál, hleděl na oltář a najednou — klesá k zemi, klečí na stupni oltáře, modlí se a — pláče, umiňuje si, že život svůj zasvětil službě Boží a úctě Boho-rodice. Jak ustrnul Bussières, když

jej takto nalezl! Ratisbonne zrušil své zasnoubení s onou dívkou, rozdal podíl svůj chudým, stal se knězem a hlasatelem učení Kristova ve Francii. Později usadil se v Jerusalemě, kde zřídil řád sester Sionských a veliký ústav ku vychovávání dívek. Vedl svatý život a dobyt si velikých zásluh o Církev Kristovu! ⁵⁾)

Odkud ten obrat? Medailka, z které si dříve tropil smích, byla mu nyní drahocenným pokladem, úcta k Rodičce Boží životní úlohou! Modlitbu sice nekonal, ale konal ji za něj Bussières sám; doporučoval ho láskyplnému Srdci Matky Boží.

Mocná tato modlitba zní takto:

„Pomni, ó nejblahoslavenější Panno Maria, že nebylo od věků slýcháno, aby byl kdy opuštěn, kdo se do ochrany Tvé odevzdával, k Tobě o přispění volal, Tebe o přispění vzýval! I já veden touto vroucí důvěrou k Tobě, Panno panen, Matko, se uchyluji, k Tobě přicházím, před Tebou hříšný vzdychaje stojím: nezhrdej, Matko Slova, slovy mými, ale slyš milostivě a vyslyš. Amen.“ —

⁵⁾ Kist, Exempelbuch II. 51.

Láskyplné Srdce Matky Boží přitahuje k sobě i srdce železná, tvrdá, v hříších zatvrzelá! A zkušenost učí nás, že k Rodičce Boží lnou i největší zločinci, ještě jako *ku poslední své naději*; odtud nazýváme Ji *útočištěm hříšníků, branou nebeskou*.

Kdo chtějí poznati krásu a vznešenost sv. zpovědi, nechť utíkají se pokornou modlitbou ku mocné Matce Boží, nechť vykonají denně na týž úmysl sebe kratší modlitbu a v krátké době budou mluvíti jinak o nejutěšenějším zřízení sv. zpovědi, díle to nevystihlého milosrdenství Božího!

OBSAH.

Předmluva	5
Úvod O hříchu a následcích hříchu	15
Část I.	
§ 1. Zpověď jest potřebou srdce; tomu učí rozum	39
§ 2. Zpověď jest nutnou podmínkou ku odpuštění; — tomu učí víra	52
§ 3. Zpověď jest největším dobrodiním pro lidstvo; — tomu učí zkušenost	66
Část II.	
§ 4. Námitky co do původu zpovědi	93
§ 5. Námitky co do osoby zpovědníka	117
§ 6. Námitky co do předmětu zpovědi	132
Část III.	
§ 7. Čeho jest třeba ku platné zpovědi	150
1. Zpytování svědomí čili pokání rozumu	157
2. Zpytování čili pokání srdce .	159
3. Přání mysli se polepšiti, — pokání vůle	163
4. Zpověď čili pokání úst .	165
5. Dostředění, pokání v činech .	167
§ 8. Nebezpečno jest odkládati pokání na dobu pozdější.	174
Doslov	187

